

Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамках угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

706. Uwagi dozupelnego zabierajacych się w stan małżeński szczęścia służące, przez pewnego Podgorzanina. Część I i II w Wrocławiu własnym autora nakładem R.P. 1751.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

ЛЬВІВСЬКА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В. СТЕФАНИКА НАН УКРАЇНИ

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

ФОНД 4 (Бав.)
ОПИС 1
ОД. ЗБ. 706

II

Nr 706

VIII B63

795:11

II

Ob. Katalog mojej Orkiestry we Lwowie
drukow. r. 1852. str. 1. *WZ*

UWA G I

Do zupełnego zabierających się w stan Mat-
zenski szczęścia służące, przez pewnego

PODSORZĄTKA,

powszechney Ich Mściow Panow Kawalerow

Estanu mianowicie Rycerskiego: Dzielawosci y

Honorowi poświęcone.

CIEŚĆ PIERWSZA

Łowiszakne naprzód nauki, potym szczegubne ile do samey Kawalera
osoby należeć może, przestrogi y reflexyę zawierająca

W WROCLAWIU.

Własnym Autora nakładem. Roku Panskiego 1751.

Do Czytelnika

Cóż toś: rozczesz? za ciężką widzę? gdy o wojnie
Zuwżgi twzga! ty radziś życie wieśi spokojnie:
Razey było zapalał do miny zmarstony,
A nie radziś, iak sobie mam dobierał zony.
Tak mnie w pierwszym czytania zagadnieś zryku,
Lecz proszę, czytaj, cōc nato pisze, Czytelniku.
Jednym w Pancerzu konia harcewał y zbroi,
Drugim bardziej w pokoju byde zpiwem smystoi.
Rzadko kto dwom skatce nie Padom służyć zdotał:
Rzadko czaś sławnego ma oboz y szkoła.
Do tegoż a zaś w wojnach rolnicy nie siciaż?
Gdy się kto daga, drudzy wkożach się nie smiciaż?
Powszechny, wierz mi, zwycięzay, ten na świecie bywa:
Tych bawi Ballaś, tamtych Juno zapalażywa.
Czym kto ma, niech do dobra Cyryzny się Parze,
Szcwce, szydlem, żołnierz mieczem, zruwem gospodarze.
Izby było poSPANstwie y po przyupale!
Izby na wojnę posili kupy y kowale.
A znów: rzadkoż legi Marsa ogień ptonie
Wła pierzonym wenerę wrodziwcy tonie?
I najwyższych Rycerzow, wśród brźmiących orzcy
Kamige zony, na czołce westhniemie zwycięzcy
Nie ganiże wiec męj pracy, będzie y czas taki
Dla mnie, ze chwale będe oboz y Sunaki.
Wrescie: będzie w twym zdaniu, iako chesz, uparty,
Byles ciężką przeczytał od karty do karty.

L. A. V. B. et M. A.

Regestr Materij

Ktore się w tej Pierwszej części zawierają

Przemowa

Łączna Informacja, o materji, podziela się, zki tej, y niektórych reflexyach, czytelnikowi potrzebnych.

Uwaga Pierwsza

Szczegółowa każdy pragnie naturalnie. Stanow różnych natura. Takim końcem obierać sobie którą, y jako rozolucyę trzeba, aby rozolucie prowadzić życie.

Uwaga Druga.

Takie reflexyę zabierających się w stan Matrzemski bydx powinni.

Uwaga Trzecia.

Ze się ich Alce Kawalerowie zawładnu wprzywite dalsemu życiu y szczęściu formować powinni przyniety

Uwaga Czwarta.

Do poznania siebie samego y ludzi sposoby niektóre znakow Fizjognomianych, naturalnych, y znakow moralnych.

Uwaga Piąta.

O Dobrym tej wiadomości zarys, y niektórych reflexyach do należytej dyskretyi prowadzących

Uwaga Szesta.

Ktore pały, natęgi najbardziej kawalerow szpica; własności ich, y sposoby do uniknięcia wad nieprzydatnych

Uwaga Siódma.

Ktore przyniety kawalera rozkładać dystryguować, kocharnym, estymowanym sprawie mogą.

Uwaga Osmia.

Jaka powinna być w kawalerach powiew, chowna mowy, iestow, chodu, bris maniera, udróżnie, wapperencyi, sukniach brak, wybor, regutyj do Dyskursow, konwersacyi, y gry.

Uwaga Dziewiąta.

Nauki usyotkie wlachetnemu kawalerowi potrzebne; czemu Autor Filozofij radzić się pouczachnie niwazy. Takie przynajmniej umieć powinni.

Uwaga Dziesiąta.

Wktory lat poze stanowić się najprzywocię. Wieku letkiego podział, włośćności. Rozytarne reflexyę. Objchuya, iak się w kawalerskim życiu przy nie narwionej utrzymać niewinności,

lub brzydkich odwycaia się swywoł. Należy odpowiedz, sposoby praktyczne moralne.

Konkluzya Części Pierwszej.

Przemowa.

Łupelną Informacyą, o materji, podziela Liżki tej, y niektórych reflexyach, wy-
żelnikowi potrzebnych.

Najpierwsza czytających Liżki, iako ludzi bywać zwykła kwestya, o Imieniu, Sta-
nie, naturze y obyczajach Authora, iakoż potrzebna w tym punkcie ciekawość, bo pra-
cz, prawda, rzetelność, szczerostwo zamkniętych w Liżce jego maxym y nauk iasniey się
przebiegać może. Czynieć tedy powszechnemu w tym zakresie gustown, znać dać, że Liż-
eczki Authorem ten jestem, którego osobę wielu znać może; Przewidzka, niewiem,
czyli ieden: wyizufcy wiernych dwóch przyjaciół moich: zgadnąć potrafi. Imię mi
Dorpandu; natura do uciiwych nauk, przytoynych zabaw, szczerych y wesolych
Konwersacyi, statczny przyjaźni, ludzkiej współczuności uwazania obyczajów dzie-
wnie skłonna, stan zlakotny y rozlicznych ztknowey wnarządzeniu moim konstellacyi
alternat pełny; fortun Oczepitych najwizksza porcja dobre y wdobrym o rzeczach
guscie przy różnym iednym Filozofie wychowanie: wiek twinną młodość, ku mę-
zkiej nieco cięgnący pórce, doswiadczenie zróżnych konwersacyi, z tego Liżki czyta-
nia, y dobrej Filozofji swiatła, y w tej nawet materji dosyc dostateczna: gust,
humor wieczny prywatnego a spokojnego zycia utopiony młodości; stanem moim,
niewiem, iak nie statczny ślepy Fortuny sługi fawar, mysl iednak do dawnych
wiekow swobody statcznym przykleiona pragnieniem.

To pignak: rzeczak: że kusy stho, ce dobrego bycie może, łagodne to osobie wspomnie-
nazi; a Twoich też ztych humorow, namiętności, gdzie się dczytac będzie? Odpowiadamy
iżdelis rozumny, wybaczyć powszechnemu ludzi wemnie zwycaiaowi, który co złego na się
wymowić zabraniać, iexeli się o osobie moiej dowiesz, dosyc ci omnie dobry powieszka
Łajiećki, dosyc się moich naxtechasz Łopci.

Liżki tej pżania dwie osobliwze miatem okazyp. **Pierwsza**, że wiekawnym rozmy-
w Oczepnie narzey Miał y Dworow lustrowaniu, wolny czas do przyzainych miżdy
licznych wybornych kawalerow gonem maigz Dishurwet, najwizceyem starania y rhy-
sli do tegoż zaufie obracać celis, aby iak naypomysłniejszego, iak naywizkszego zy-
cia pownych y niesmylnych doieć sposobow, więc co mi uwzajemney osobliwzego przy-
padło rozmowie, wplisares, ta dla lepszej notować zwyktem pamięci. **Drużka**, że za-
szczone w tym mianowicie kram, nieukontentowania, zale, skargi uwzage y rzyżra, y
osob, które fortuna y natura słochem Matzenstwa wżtem, iakoby pomysłney
szych docielonego zycia spoiety byta powinna sukcesow; powzatem szeregulnych niesuspia
tego sadau się przyczynis, a pż stugich w podobny materji dyskurzy spach, zawztem ied-
dhu statynie na to przy padal zlakie, iż iakim zechowicki sposobem, tedy niewozn y słuha
walerow lub Dama, na wzajem obierania zrodtem dalzey są, nie Fortuny. Stwierdza, iż

można do utworzenia myśli moich, y w iedney ich dziedzinie wydzianu wziołem pobudkę, aby to powszechnemu stanowiącym się iakoholowicki pomóc przynieść dobro, co ia dla prywatney mnie samego przez lat kilka, zaudżego sążsicia lub, nie sążsicia wydzianem Instrukcji.

Juzem tedy tych doskonał zamysłów, wysli zaś doskonałe czytających to chętnie zachowacie zdaniu, czyli potrzebnie? ten tyłto nieprzyjaciela, który głęboko iakoz uważa nie lubię, nie wie, lub wiedzieć nie chce, że wyszła nauka, fortuny, urodzone lub nabyte przyniosły, do tego znatury niaby świecy zawiesz zmierniają kresu, aby człowieka sążsiliwym, y: i te smiertelna znieść może kondycya: spokojnym, y błogostawionym utynie. Wprawdzie, w przysiężną dozwołnieniu przyiazni wchodzi kontrakt, nie naturalne przywoituzego, nie sążsicia, uspokojenie sumnienia pomocniejszego: ale ze doświadczenie, że tragiczne przykłady star tak zwoicy sążsiliwy iedoty, rozlicnych petnym troskow pokazują, trzeba, moim zdaniem, praczornosci wielkiej, rozstropony długomylnosci; aby tak się pozwołonych, y od Boga uprzywilejowanych chwytac przyiazni, żeby znaczenie zriech, sumiennemu, poczciwemu, y spokojnemu zyciu, wyplywala pomoc y sposobność.

Daie do tego końca niektóre wtey dziedzinie sposoby, y rozliczne przywodzi na parryc przestrogi. Liczby albowiem na dwie podzieliszy części, wpierszey w przywodzi Kavalera formuig obycaie y postępkie, ktoreby mu estymacy, miłosci powspierają y niesmyłne wfortiernym postarawieniu sprawie mogli sążsicia: wrazię zuziężym pod czas stylem opisując, co kawaler czynie ma, nim się zacnie oczyją starai przyiazni; iak sobie zachynai adrepsy; iako się przy swoich Intęcy utrzymac skuter, jako albowiem do wykładu centrum wyrozumienosci wyszła się równie zbiegają tyż, tak do tych trzech punktow wpażył się iłne sążsiliwy zbiegają nauki.

To tyłto po Dyshkrycy, rozstropony wyciągam czystelnika, aby potępił przy meicy nie chęł, iezeli czasem nie nowe sposoby, iezeli nie subtelne, y metafizycznym pod obne abstrakcyom podawai byde; albowiem wpolityczonym spraw procedenice nie tyż za dobre sążsicia kalezey mazyrony, ktore hortalną wyszłone dowcipnowicy piznemi się na pozor presentuig; lez ktore do wymianzonego celu tatur w sobie zarykają drogi; na dawnyd zaś y wyszłim wiadomych mazyronach nowe częstokroc konsequenicy, nauwe a profyktuig ce częstokroc ilłacy, nowe potrzebne okolicznosci y reflexy wyplywają.

Facitatem iezeli dziedzinie ta na iakoholowicki ił Sek Alłiow kawalerow zasłury wipłose; sebrną to niaby dla mnie byde pobudką, abym podobną reflexy dłóch Mości Dam z prywatnych wytrawny adnotacy, iłk powięcił honorowi, reguly dla męzatek y zonatek, starszych, y wlym zyciu doświadczone procedenice zdetawiszy pracy y Instrukcji.

Uwaga & Pierwsza

Sążsicia kazy pragnie naturalnie. Stanow roznyd natura. Jakim koncem obiera sobie które, y iako rozoluwa trzeba, aby sążsiliwe prowadzić zycie.

Niewiem iezeli ktie iednego zbygających pokazat takiego, ktoryby nie pragnął byde sążsiliwym byde fortunnym, y w spokojne obfitycznym zycie. Ja albowiem najistotniey za wnos iest pażyga, ktora iłk nieultanny ptomyżek iaki wliedzkiej zasklepona naturze rozliczno w

nas Zarzy myśli, wroźliczne nas zapala sprawy, na zdrowia aże sam y życia pędzi
 azady. Ale to dziwna (i wielki mowi Filozof) (Xo.) ze wszyscy wprawdzie blagostawione
 go pragną życia, lecz, coby swobodne sprawować mogło czasy, do tego światła, iak no
 cne ślepną, łowy. Niech iia wsubtelne zdawnych Filozofos zginem wchodzi sprzecaki;
 czyli na szczepie? czyli na bogactwach? czyli na samej cności? czyli na tym wszystkim,
 prawdziwe życia ludzkiego zawisło do blagostawienia tego; niech i ani zterni zuchwałe,
 przy takim upieral w zdaniu, który za niech bitą, smieli twierdził prawdę, iż wsmier
 telnym upłynnych lat biegu rowna Niebianom znajdował się może szczęśliwość;
 bo ta opinia, y wiele przyczyn fałszywa, jest, y ludzi do wieczney odcia gajicia pra
 gnienia Otkryzny, ani też do owich więz, ze by kompanij, których tetragznanatu
 ry konstytucyja, na wszelakie, na nieuchybne, narod ludzki popłpiał niecierpić nie
 pokucie, ta iie droga, która, mi y doświadczenie, y urodzone prawdziwość byde poka
 znie światło, ze przy summie nie dobrzym, rozumnym y rozsądnym życiu, kto zie
 bie y zwoicki rzezy kontent byde iowie, ten (i ludzkiem mowiągo sposobem) fer
 tunknym, ten według proporcji śmiertelnego szczęścia, blagostawionym byde może.

H Daley fundamentu tego pociągajac uwazy, twierdzić się odważam, ze w kadym
 stanie, kto jest wniem prawdziwoy, kto niezmiyalone ma do niego przywiązanie, wiel
 ki pokoy y ukontentowanie znaleźć potraff. (Xo.) z tym wszystkim, ze tak smutne,
 go wszystkich prawie stanach, nawlasne życie szły szemy y widziemy zale, narzeka
 nia, zkad to pochodzi? minowszy subtelne inne otym badania, rozumiem, ze nie
 szczęścia tego cała, prawie jest przyczyna, nierozważna, pteche stara iakiego oba
 nie, które ani zpowołania pochodzi prawdziwego, ani ich naturze humorem, pasy
 om przywoite ma pośredki. Zwazye to proze głębiey, zwrzeżkami oholicznymi
 mi, ufam, ze na toz samo zenną zgodzić się musi. z zdanie.

III Rzecz tedy arcypryncypalna, aby ci, który albo zurodzenia, albo znauk y własných
 zastuy, szlachetności, y delikatniejszych sz, sentymentow, y otwartze maig zmyślely,
 aby mowic, ci dlugo, rozsądnie, roztrośnie o dalzym swoim zamysleli stanie.
 O troskach albo wniem żadney nie mam kuos tyi, gdyż każdy widzi, ze chłop, kto
 remu się do szkol uoi nie trafiło, nie ma żadnyh prawie w tym punkcie trudno
 sci, albo wniem dwie tytko niedomylnie przed sobą, ma życia chłogi, albo karobliu
 umierać, albo się zentić. Z temi tedy mowa moia, który im więcej wrodnych życia
 przyzreni sposobach, tym ostrozej utrzymać im przychodzi, gdy w takie zabłonia
 okolicznosci, które nie do ich przy padcia, gustu, y had który słazliw się dla siebie
 wimney y patruig stronie. Wszystkie tedy dla takoweh natym szczęścia zawisła
 stas, aby nayprzywoitryz trawienia lat dalzych naturze y humorem swoim obiera
 li spe sobi.

IV Do tego zaś celu, te trzy naybardziej uważać radze punkta: Boskie powołanie, na
 tury swieicy skłomnoś, sposobność do: stanow wstawności, ich końce, sposoby, szę
 sciaz nie szczęścia do: powołania boskiego znaki pokaza, egzote a nabonne spowiedzi,
 kołmunie, modlitwy, serce rozsądnem, y nie wcale do pozyskania siebie iakiego
 sobie lub stanow niu interesowanem ludzimi konferencyj, uduwngbne woli y rozumu
 a dlugo statecznie do rzęgu wawruszenia, y nakłokieria święte; Naturę uważać tręda

(Xo.) Seneca in lib. de vita beata. (Xo.) Pars ego sim plebidimullo concipetus honore;
 Dum vivam Dominus temporis ipse mei.

czyli do prac szczerych lub ciężej, czyli do umysłowych sposobna, czyli subiektywnie: czy
jeliwa; czyli młoda, albo i też wygod potrzebna konstytucyj; ac. Stany; jeżeli iedno
czyli dwa obiektu ma, które y do którego konica sposobu y obowiązki ac:

V. Należym tedy iawniej lubo krotko uwagi tej wyraził okoličnosti, wiedział nalezy
ze Stany naypospoliciej dzielie się mogą na Świeckie y Duchowne. Świeckie
generalnie mowiąc ieden jest tytko do summienia bezpiętności y spokojnego życia
nayprzeczniejszemu małżeństwu świątego; lubo temu wszelki zastawiam honor, który La
icyni Calibatium zowią; Do tego stanu różne są sposoby, fortuny, jako to So
spodarsztwo, Handel, Kancelaryj, Rycerska Profesya ac. Zważywszy trzeba, co trudny z
tych stanów, araucy życia sposobow ma za własności; aratymy kto fortuny nie ma, a
żenie się pytko zamysła, temu Profesya Rycerska mało po moze; bo tej koniec honor,
który długich zasług, ustawicznego pilnowania potrzebuie; y tak omyłek w swym wymiar
nie mowiąc sposobach. Duchowne stany mają za swój cel y koniec życia doskona
łość, która czystości ściślejsz; głębołszy pokory; swięta y iego prozności; pompy, wygod,
zupelnay uwagdy; ustawicznej miłosenia y osobności strazy; modlitwy; umartwienie; i
kontemplacyj; medytacyj; prac około swego y ludu zbawienia; do tego nauk rozliczn
de to zas wprostko cierpliwości wielkiej, ustawicznego iako mowią Męczeństwa y oboję
wszey Boga Łaski potrzebuie. Jeżeli tedy kto nie dla tego konica, nie tą Intencyj chwy
ta się którego z Duchownych stanów, albo iey potym nie naprawi; (widnak nadhanie
y trudna); ale iedynie z względu nabycia tłułych Plebanij, chwaty ac: wygod bez swo
iey troskliwości, uniknienia trosk na swięte, lub ziakeiy rozpacz y niepowodow
Świątowych ac: ten przewraca koniec stanów, ten się myli na nauzeniach swoich, ten
wątpie by dobrym Plebanem, pocciwym był Zakonnikiem, arząd wątpie, by był
szczęśliwym y ukontentowanym, by sobie y zakonowi ciężkim nie był, swiętę pogr
żericon, ochyda, krowym, Boga obrzykzeniem. Zezas różne są stany Duchowne
go rodzaju, nie tytko prawdziwego wprost trzeba się wrobie badać powołania, ale ter si
ty sposobności swoy zbyrdami, Obiektami, Powinnościami rozliczných zakonów ac: sta
lować nalezy, aby się albo przez swy nierozznaric, albo cudoz waly, do takiego nie
wdat życia, które ani tobie, ani ty iemu przytko wacby niemoz, nieumiał, y chyz z
tąd oile powstalyby ciężkości, których się ty, obierając sobie taki życia sposob wcale
nieśrodiwał, aratym nazywałby łaskiwosc, nieukontentowanic, y cięsbiey wnie
śliwą wprowadziło porę. Jeżeli tedy rozumnymy czystością pragniesz, te zasze uw
zay y zachoway przedrogi: według śmętykły Drowkiego star sobie obieraj: si, pra
cy do powinności iego zawczasu miarkowaj y gotowaj; rozrozdnie, rozmyślnie znalery
to, obzymowaj sposobnośćią: szczęśliwym, spokojnym, zawsze bydrisz. Tak zaś daley w
którym stanie, szczęście, uspokoienie utrzymowaj, nie do mezy wpiwania nie nalezy; przed
siey życia, iako też y to, iakim sposobem znieśiesz się wygod klac można.

Uwaga Druga

Jakie reflexy zabierają się wstan Matczym, bydz powinne
stan oktorem wotey uwadze mowa będzie ztył wielki; swoy bierz zasęby, ze y pierwszym
był na subieci, y namęgo Boga za swego pierwszego utraic wynalacz; męto horkoway

pierwszy szczęśliwey osiągnięcie wieczności; za drugi przystoynne Dziełek wychowa-
nie, przykładańego życia y cnót dla Familij nioby znatony swoiuy pochodzące o bo
wiązki, do czego zjednoczonych słubem serc zo bo polna y stateczna miłość, wielką o
fiarwie pomocy, pozwolonym howi gorącość (z która wielku innych pasyji bywa podzi-
ktem, y z tych spraw, nalogow przyczynaj) tempernięce spo sobem, y dotężwońnię
subońcia, przyjaźni, życia smiertelstęgo stodęce y cukińnięce starania.

II Niechcie obieranię o wieżęczych stanu tego pisac oścoakij; dasye albo wiem same oży, wielora-
kie zwiądzenia doswiądzenie kazdego w tym konwi nhowai mōże, ze gdzie niłwi wierna, wzai-
mne poszranowanie, uprawniońnie złączoney kwińnie stadle, tam raiu ni by ziemfijęce o-
czywiste wynikaia, portrety, tak przedkie fortuny lub nabycia, lub przyczynienia same wrę-
te wpadaię sposoby, tam przyiemna cnót rozlicznych katiwości; tam iak oliwne roscki, wia-
dogosobownych Robziow wōt, puigęce Corki y Synowki, Oycy y Matki czy niustannym pasa-
y ukontentowariem, serce nieomylnę dalszych swoich fortun tużę nādzięcię.

III Ale taki szczęśliwe, tak fortunowe życie, iakie wszęce ho chajęym się, y przystoynnie fortun
swoich rozrządzenie prowadzajęym, widzięć moze my Matzenstwie, wielkie do zupełności
swoiuy potrzebuie kondycyi, które szczegulnie na rozmyślnym zakładani obieraniu. Muz
sam gęy ci szerodbiłwa Boga Opatrińności, z Rodziow tubich, lub swęgo starania, przyzw-
ito, stanowi twemu wdziała fortuna; gęy masz piękne znatury przyimoty, znatony na-
bycię umięćności, slięznym rādziel się y rādziel pragnięć rozeznariem; wrezwo-
kōzgodne wuzywanie dochodow twoich lubi w pomiankowanię, przytym wielkiey dę-
kōreji, serca pohoy nādewszętko ho chajęcego iestw, tę cię szczęśliwym czynię wstawnosi, ab-
bo dokęd sam zięcię, albo iereli powolnego we wżętkum, dobrego kōreziach gustu, y twoiuy
wstawnosi natury, twoich humorow przyklat Przyjaćiela. Niechre: ty fortunę utrzymywai.
zōna głępięchrozplaszai rozrūtnoślij; ty grōdzinościj sąziad sobie ięcię przyjaćni, zōna
wytwornościj y dęwnemi nieurozōżonych pasyji swoich chimerami odrazai; ty tręzwo się
sprawowai, zōna pokōtę lubie tręczki; ty słęzajęćk rozrōtponym rādęm wnalęzaję
y spokoynie utrzymywai sferę, zōna iaszwercę ztōslij, rozpędzai, gromotem, katasem wpy-
stlię napelńai kati; ty wżętko rozumnie do wōli, wygōd ię, przysposabiaj, przęst-
ię ię zianowai, zōna wymyślnę znawiaę extorcyę, ciebie subtelnie przęgrzaj; y prawie
wżętko opacięnie twiōm Intęcyom, twemu gustowi przez samę zuchwilość, zynię za-
cznię; albo wige tego unikai zawsze, y cierpięć zawsze mwi się, owszei nięszę i twę zawię-
albo tēz otręzaj nikuko tywane, wytwornego posztramięć Przyjaćiela nalogi, swoz dwa
raz ięszę nięszę chioń y m? doli, noy przyklyctwa y schęctnych pēne będę lamentow,
owe zabię wionie nādymania, owe wykwintne od ciebie strōnienia, posę pne wczelę brudę,
dęwaczna nāwet wchōdie samym, imowie manierę, niewiēm czy wstōm spokoyne-
twogo przęrazai nie będę, serca. Trafięz się taka para? ach! y bōwsem po kōszięckij
taczach, y Szalchetnych Dworach iak nāyugęcy. Coz temu dōm? nięszę zmięci; tylko
zēz albo do wielkiego Dany przygōst posaga, urodzenia dę: albo ię przykdo omdaniuy
urodę, albo Przyjaćiot kwińnych namowę kwińdrioy, albo nię podzięgnionę uwiędzionę
y znięwolony lubościj, nięzwatęwzszę dalszych konsekwency, nię przęniknośszę w Damię natę-
ny, ię obęzaciow, nalogow, gnymasow dę porowzaj, nię rozrādnie wter się powińklat pōtę rez-
węcy, z których ci się ani sumbōnie, ani stalc, ani sam wrescie wstędy wywikłai nięszę, a liw emu

IV.

az do smierci nie pozwoli.
 A tu juz rozumiem uznacisz, ze jezeli do którego stanu, to do tego dziwney w kawalerach
 potrzebności, wielkiego potrzeba namyslenia. Podam partykularne w drugiey części do tego
 końca przestrogi; teraz wspomnę o pewnych dalszego w małżeństwie niebezpieczeństwach
 które powstają. Wiedzieć trzeba y doskonałą temu dać wiarę (i lubo młodość, że jest a
 czyś takroć, przez płochę, zły y nieroztropney kompanij impresyę natura, inno wka
 walerach wzbudza sentymenta, ani czasu prawdziwym nie zostawia reflexyon); ze kto
 z dalszych kontent byda pragnie konsequencyi, porzątku od Boga braj, y na przyetonym
 uczuym zamysły, swoje gruntował powinien koncu. Jezeli tedy do stanu tego, iedyne
 się dla nasycenia niepokornioney, nie martwioney w sobie wdacisz porządkowosci: już
 ze, stracites' sexu, stracites' rozum: pafnija tworca w wszystko ci wspaniale, wszystko
 pignie do czasu malowae potrafi, ale wierz do swiadczeniu, ze urodzona momentami
 usmierza się namiatności, wyskumi się wzburzoney zwierzęcą chucią krwi gorzosc, a ie
 zeli niemaż nic więcej, aby affekt twoy ustawił cię jak na przeszkonym ku przyja
 cielowi piastowało tonie, powoli y samą sobie zbrzydzi miłoscia, y młode miżer
 nie, szpetnie skwasisz lata. Jezeli zaś naprzed wyrozumiałwszy dobrze wolę Boga
 masz wszelką do dalszego porzycia gotowosc, albo też pewne przynajmniej do tego
 sposobu, acyżnym adreßy Twoje zadczynasz sercem: wierzaj, ze tak przytomną nieć
 będziesz myśli, iż nymniej się w Damie potraczesz wadę, ktoraby ci dalsze mię
 zić mogła tyćie, y tak albo iey zawczasu zabieresz, albo się o przyzwita, y wewszij
 sthım humorem Twoim podobną postarasz przyjaźni; do tego większe wistaranie
 szczęście, y samą niby nieć będziesz fortunę. Jezeli niewie rysz, rozgądnnych y do
 swiadczonych w tym pytaj się ludzi, ia tego wdolnym się zechci przeciagu iasney
 y szczyt sciecy dowodzie pragnę.

Uwaga Trzecia.

Ze się Ich Młosc Kawalerowie zawczasu w przyzwito dalszemu życiu
 y szczęściu formowac powinni ptrymnić.

I.

Bydź szczęśliwym, bydź w obranoy życia sytuacyi spokojnym, ia iest myśl owa,
 która myśli innych najpoważniejszym iest porzątkiem. Roznal zaś prowadzące
 do szczęścia drogi, a onych się całym nie chwytaj sercem, iest to iedno, co w sposób najpo
 likatniejszych siedząc potraw, y wszelką dozgodzenia niemi tak nagremu apetytow
 mając wolności, sposobności, adobrowolnym seckajacy zoda, deko morzyc głodem. Wierze
 ze stan dwie wiečno ciala łączy ludzi, szczęśliwemu stacy życiu, jezeli kto według
 Boga, według roztropnych sumnienia racyi wdoczy wolne wstępnie kontraktuj, widzi
 ze tenże życia sposób, ślepo, z samey tylko obratny porządkowosci niezłaczonych istny
 iest porzątkiem y przyczyną troskow. y iakoz w sobie zkonwinnowanym nie będzie
 bys w wszystkiego starania, w wszystkiem do tego celu nic obracał myśli, żebyś y sumiennie, y roz
 tropnie, y długomyślnie do porządku tak obojętnego szczęścia przystępował postępy. II.

II Dwie zaś przyczyny do uszytnienia nie sągieliwym się, pierwsze z siebie y zwoicy natury
stanu, ze dwóch stron, y zedwoch zbiegają się pokąthou. Jedną przyczyną sąm kawalerów,
druga ta o której się postaral affect Drama. Moscyżna iezeli się wpryżwoite sąg
scie, y spokojnému tyu nieformuie pnyu, naypród zewadrefszak swoich tej niema
estymy, której się spodziewa, niema tej wiedzności która grzecknych prólyka kawalerow,
iezię na niekorzystne ciagnie takie przyjaźni, wzywie miłe, swobodnie, po omierci ied-
nego przyjaciela, wdrugom pamiętnie zostawia. Litoż także rozumiem powinnna uigkwa
wniektórych rosi dyktocya, ze rozumiaoszy, co to przyjaźni dożywotnie, zacy nai y utry-
mywał zwykło, aby nie ganił państworych komu małżeństwu; albo przyjaźni wdętrych
głogach nie stanowiął tożekar. Litoż ludziemi bydąc, ludzkieni wryetho mi nyci trzeba dy-
nany nie siłami. Litożowika wdowczorych rzeczach obecnosi ich iezery, odległosi trapi, spo-
sobność zapala; wniektórych wiara zapala, nadzieia utrymuie. Słubowate do smierci,
dotrymatej zupełnie, spokojnie, dożyj nawiarę y przyjaźni. Czy bez przyjaciela daley
trudności się zdacie? Ies iednego zawsze mieć niemogę, obierz drugiego. Nie kontentue
cię co? nieczuieś stąd do niego chęć masz byda patym sobie y towarzyszowi swemu
utrapieniem, niebiert, nie łaci się w takie pony; lubisz ty iakie przymięty wkim, rozumieś
zetakież samę y kto inny wtobie lubi, przyjaźni wzajemna zwiżczenię pochodzi
powinnna dobra; gwałtuż stan przyjaźny iezeli uwego tyłlo szukasz dobra he.

III Iezeli tedy wiadę zdaniu memu daiesz, napród rozumiesz naturalną racyę, owę przy-
powiaśtki Quam procul oculis: tam procul ibit amor; użnaw, płaczow, teskonę,
przedłużonych zlim konwersacyi; racyę, przywiny, znaki; użnaw miłosci y przyjaźni
naturę, kondycyę; poznasz; zelubo sercem kto do kogo radby przylgnoł, nie przylgnie
iednak, bo mu zupełnego dobra; rozum znięgo, wetyd, lub nieprzyjęto no iei wtyłlo,
umyła materyę; apprehensy; użnaw krysi od kogo kochanym, czyli ter tyłlo esty
mowany; będz mozesz; powtore użnaw prawdę; potrzebę; wyrażonych wpięrowizy
Kigdla dla kawalera regulary; nie rozsznawie tych, którzy swęgo tyłlo patnia,
ukontętowania, a przyjacielowi z siebie do niego nie daige okazy; chęć, prawdę
wry, y ostro się dopominaię przyjaźni; potrzebie moeno prozeriknięsz, iak iest szca
delikatna miłosi y przyjaźni, iak ia pieczono tulis, y ustawicznie piastował
nalezę; iak się wstętkiey do dygnetow przyjacielu stędz okazy; iak zawsze do
brym, miłym, przyiemnym bydz nalezę, aby cię zawsze kochonę, zawsze lubionę; na
ostatek przeniękowszy, ze to tej lubosi iezęto się mi nie musi okazy; czyli
przez choroby, czyli przez lata, czyli odmienności fortuny, będziesz uoiat marlował,
zbyteczne do smiertelnych przyjaźni przyuigzania, które drugim y mysl od uicery
pragnienia dnywają, ocyżony. Osiednieci z głobko Doktoru narodow uweru nauka:
ktoryż zony miaz, niech będz iakoby ich nie mieli. (101)

Uwaga Czwarta.

Do poznania siebie samego y ludzi sposoby niektare z znakow Tryognamięknych,
(102) Lib: od Cor. 7.

natur, kompleksy i znakow moralnych.

I. Zinterese na świat widać ludzkich serc niebezpieczności i obłędu. Cłowiek z ruku do
 szych cłupym y niewinnym, wosceliwy dobroci, nietelności, y cnoty wyszedł portretom,
 ale te affekta, te pasyże, które stawa na najwyższy dla konserwacyi życia y dla dobro
 go cnot końca wiego zakłepil naturze, wtał go brydkie wnicolty namiętnosci; zuy
 caic, iż stał nie teraz nieywie iut poczatek swoy wicelo przysławie, ze homo homini lu
 pus. Oryze, zbroie, zeldka, co miały być na obronę cłowiekowi przeciw dekim y zaiadym
 zwierzom, do tego obronę zuycau, ze ziednegoz poczatek, ziednychże pochodzey Rodzicow
 ludzic, okrutnie się niemi moduic, kalcaz, zabijajic. Wszytthemu, co jest z tego na świecie,
 złości ludzka, y wygładzenie, wymażanie sentymentow wzaimney miłosci, ludzkości dawa
 sercu naszym wyrytych wimna. Ta złość, ta nieyformność, ta nieypanięci urodzonego cnotcha
 raktera, powoli na świat przez samą wławnie potrzebę wprowadziła zwienschność, rządy, pra
 waj, ze zaś dla swoy y swego poddaństwa bezpieczeństwa; dla swych obywatelow rozlicne
 ham, dla postromnych wojny wozwozay y zlwzności wiaognęty.

II. Zatem do piero między narodami porządkim, iako z partykularnych ludzi dowiadzenia,
 obserwacyi, wiadnego zebnanych; wiadomości, słicne inne zakwiłnaci nauki; tak niemniej
 dawna nad tą ludzic niektóry pracowali nauka, iakby cłowiek cłowieka przez powie
 schowne znaki, ułożenie, sztuk, wewzrotnych poznaci skłomosciach, szczerości lub
 obłudzie. Iak tedy dawna między ludzmi niebezpieczność, tak y ta nauka dawna sądzić nalezy,
 bo u Chaldayczykow, Fenickow, Egypcyanow wystawianey była praktyce, ktorym na
 rodow y inne nauki swaic wimne poczatek. Ze zaś dla rozlicney ludzi przebiegłości, y ty
 sięznych utwary, mowic y wyciui odmian trudna rzecz y dawna była, y teraz niemniej
 siey jest trudności, zupełnie sero ludzkich przetrhaci, poięci skłomosci; dlatego ciekaw
 we w tym innych ocy różnych do tego barica zarywali sposobow, różne a czasem przeci
 wne loże namaszali reguly; zczego poznici Do niedyskretney na Authorem nauki
 tey pochop wzięci kalumny, czarnozęzłniskani ich, lub istnami nazywaięc Falsze
 niami. Iiauyprawdzie podobnym Inwenyjom zupełnie a przynajmniej uporczywey u
 ny dawai nie radze, nie dla tego aby te y tym podobne obserwacye, naturalney granice
 przeyszai miały biegłości, ale ze tak reguly, dla niebezpieczney twary ludzkich rozli
 cności, wewszythim się skutecznie na cłowney osobie prawdy cłowności nie mogą; tym
 wzytthim, ze w tey nauce y dawnych wicel y tego wicel zacych pracowate Authorem
 niebyłoby bez znacznego dyskrety wyrozumienia, y wdzięczności wczesobku, hornobnie te
 ich potępiaci prace, ktorych oni podzathli dla ludzlicy ostroznosci, y powszechney nauki
 zupełności, tak pilno zaktładaic. Zła, wdziemisię, y niezłowna konsequencya; ia teza
 nie lubie, tego nie umiom, lub umieci niechcie, nie potrzebami; zatem ta rzecz niedobro, ta
 nauka falszywa, czarnozęzłniska de; wystrzegaci się nalezy rozumnemu y dyskretnemu Męzo
 wi takowaych illacyi; gduz y spoleczności ludzlicy, y samoy cłowności korywdy; czynie
 zuykli prawdy. Ale zaktławiony wolne wzytthim tey nauce wdziemisię, y moic

opinię rozumnieyszych chętnie poddawszy opinii, z tym się raz y powtórze oświadczam
ze tej nauki ani być chce komu Professore, tyłko tu niektóre authorow przy wodze
zdania: ani tym koncem takie tu być piswie reguły, zebym tego nieszczeroci, niedy
skrotnego serc ludzkich ucyć miał badania, dowiaderzenia; ale abym okazy, dat tej
Zajacym sobie samych poznawania: co unicktorych Filozofow istnym było mo-
dności ludzkiej zebrać, poprawowania; tuż dopiero, aby więkhszy nabylę chto
znosci, zarzywszy iak, y iakiemi scieszchami ludzie ludzi zwazai umieć, y lubić.

III Czworakie są do poznania człowieka sposoby I^o Lat para kryli personalnieku odmia-
na. 2° kompleksy y temperamentow uwaga. 3° Znaki Fizyognomiczne 4°
moralne kryli politycznego reguły, sztuki dowiaderzenia. Co do pierwszego nalezy, w
tym krótko obiasniam moie zdanie. Dzieci swywole y gry, pieściwetka, czartha,
lubia. Młodzienięc burliwocy są krwi y niepomiar kowanych chuci, do proznowania,
brawur, lubieżności y tyżiganych odmian dźwięnie słomni. Młodzi lubo pomiar
kowaniszy są przy, atoli kompanie z damami lubia, konwersacy, wesole, są, ostro
zniey si, słoytci de. Stary poppolicie sła, pemi bywai zuykli, dawnych czasow
wspamięnie hochai, one chwala; takto, kiedy ia młodym był u Chorg, y si de
bywato, tak nas edukowano, cwicromo, na ostroznosci miano. Takoz holunh sami
w młodości zyli, wstawosi tych są sentymentow y uporczywosci, zewrzyocy młodzi
powinni być staterani, słomni, trzeci de. Drugi sposob ze nieco przytulę
na niektóre go punkta podziela.

O Komplexyach

Adnotacye

1. Hardy temperament kryli kompleksya sprawnie erowo zuyntow, to icet ogien,
powietrze, woda, y ziemia; albo raczej ich własności y przy misty maiecc: Cholera,
Krew, Melancholia y Flegma.

2. Z tych własności, ktora znaczenie wiakim erduieku gong bierze, z nię się tempe-
rament tego zowie, iako to Choleryk od znaczenie unim goraięcy cholery.

3. Co innego icet własności rozumu y sity, iako obrat, dowcip, co innego affect, iako
to szczeroci, weselosi, y tak moze być kto rozumnym, obratnym, a nie szczerym,
lub mnię szczerym

4. Sztuki tych natur niektóre są nako, niektóre ax za okazy; niektóre są do
nauk dobre, ado kompanij nieprzyjemne; niektóre do oboru przy, terne, dla mi-
sci zaś straszne, iedne urodzie, drugie zdrowie y dlugiemu pluzę zuyie. Towpna
wiednawszy, do zwazania natur przy, stę pmy.

Cholerycy są natury y konetytuacy gorący y suchy, erlonki miewaię, podługowa-
te y słypte, wlosy niektoryy gębriornawe, niektoryy rowne y erarne, niektoryy
erowonawe. Oczy zabłgite, nos koneryty, holer w twarzcy ni by gębriornawy, atoli we
dług

dlug proporcji cholery, mowg mydka, glos cien kawy, pulcy mydkie y chod mydki, skton
 ni do pijanstwa, przagnienie czyste niewia, sny ogniaz, powygnuch, wognach, knu, zwa
 dka. Co do umydlu nalezy, sa odwasni, a zlo po pijanuw czarem niery trudne y niery
 dobre obiecuz, gnies lwi, ale niedlugo wzniewie trwajacy, poic tri, dowcipni, ubrai, roz
 rutni udarowanu rzecky, szesty, to chajcy sprawadliwosc, wigzku to icst umowie usz
 eto usz pothorq. I co do poic trnosci, teby do kocy, wyzszey statowy, mniery maiz, co do ad
 wazy, wiernosci, anaybardziej szersci, teby mniery szey statowy led nie tyk znowu
 mniery niewai tuzteli.

1. Phlegmatyca sa natury wilgotney y ziemney. Twara w nich pospolicie tluca, y we
 dlug proporcji flegmy biala, a zmieszana z melancholia, nieco bladawa, albo subtel
 nie zoltawa, ciato miękkie, wstrow na pieriach niemai, tyty ciane, son lubiaz, plu
 iq, czyste, nie tak mydkiego jak choleryca sa, dowcipni, ale powolnych obyrazow, do do
 bnei, miłosierdzia, pokoiu y roznowania sa, sktonnemi, ciato miękkie maiz.

Melancholicy sa natury konstytucyj ziemney y suchey. Ciato sa suchego, szery ocha
 wsi, szadko usz smiaz, nieryn to usz rozgniewaia, ale rozgniewani nie obydu usz sz
 stokroc bez taiania, szarow, szkalawania, czystokoci bez bicia y nieryn to usz ukoiq.
 Cokolwiek led powstiechnie crynie tuzteli ma usz wryzalko nieryn to usz. Do amowu, chya
 przez napasi kobiecy, sposobni, podczystenia lubiaz, bardziej osobnosc nieryn to usz spocetnosci
 kochaj, Uwazajq sny, ktore usz m szel pospolicie prakczwie trafajq. Pijani albo
 mry muryce ptawa. Nie rozoz usz y naz prziaznieryn powiaty. Co do rozumu. Me
 lancholia poic trnosci wielkicy, mwentawania, elokic hania y gty bolich myli oha
 zyc, zwlasza gdy nieryn to usz cholery.

3. Lwinici sa konstytucyj goracy y wilgotny, glos maiz cieni y wdzyany, sa prochy
 weseli, lubia spiewania, tanca y wryzalki wesela rozogni, ciato maiz miękkie
 paznokcie cienkie. Dowcipni sa, pramiocy, znawcy osobliwie do sztuki krasomowly
 poczyli, y hardodziejstwa sa zwlaszta sposobni, aco wryzalka usz smtodosi do mielki
 ktory sktonni: iako sa lwinici, y gdy usz potyon ostajq drzewa wamborach maiz ewer
 gty, wdzyki, y xapalcia serc ludzkich.

Teraz natury własności trzeba mierzować według wyżej podanych adnotacji, y tyk
 co następnia obserawcy.

1. Ze cholera, Melancholia sama nie tak poic trnosi, dowcipu dodaie, iakichowia, zmie
 szana.

2. Kto jest melancholierny ten icst do nauk subtelneych poic trnoscy, ale iczeli
 torow wryzalka ma wazy umion nieryn to usz Melancholia, poic trny bym wprawdzie di
 mniery prauowity y pilny. Sexeli melancholia wryzalka gory kiesz, dowcipny, ale nie tak
 icst konwersalczak y samych swoich mawonych przyjemny, bo bywas mozym szow
 przyk.

3. Ze wlotnych cholera y krow rowna, tazy bywajq poic trni, fakre uczeni, zwani, ale
 przykto wryzalka crynie lubiazcy, y sa czystokoci niestatczni, odmienni.

4. Wlotnych krow szflegma rowna trzymaj wazy, ci sa wlasnie wryzalka swoich nie
 nadto rezer, ni nadto powolni, yanic iako wryzalka powaza cryniczcy, lecz nie tak wryzalka

winwentowaniu prochy maiz, rozumu, iak kwieta Melancholieny, atoli wrost
 stopniem rozumowanie tamtym znawu przy biorq. Wktonyktas krw. flegmy prze
 wista, sq. pomyślniejsi, zywi, ale iak mniej powolnosci maiz; wtktonyktas flegmy
 terow przewyzsza, tacy sq. usprawach, przewlekli, wciela sciżzali, do spania, prace
 warua bardzy skłoni.

5. Te tempkazy nater narzych, iezeli mozo zwazyce chemy, powinne kazdemu;
 luba. inoz, dooga, do dobrych sluzyc obycaiwos. np. piglona wkwietym przyie
 mmosc, wesołosc; wcho leryku zwawosi; obrot; w melancholiku do wciżnosci; w fleg
 mmatyku powolnosci; ktore affekta od tych pochodzą temperatur; y te humory
 dobre wychowanie, potem nakti y wtkone anozonie do dobrego honia dnygo wai
 doskonalu umieia. Hiekie niwierz sluzym iakim przypadkiem, na tym komu ztego
 zbydeie, kwiety miłosnik, ptochy gadula, trefnis de. Choleryk zapalczywy, nieproha
 mowany, piaki: Phlegmatyk leniuch, flegmatyk, spiac; Melancholik zdrayca, zawisty.

Znaki Fizyognomiczne.

Fizyognomia bawi się około zwazania skłoni ludzkich, prace wyznios, proporcya,
 kłoniowu własnosci ciata, dochodząca. Te ceterah Ant horow (:) (:) to bylo tu wypr
 wie, na co się między sobą zgodzili

Znaki z Głowy

1. Głowa na wierschu konczeta pokarsie całowicha łepgo rozumy zardrosne go,
 mianowicie, kiedy adolu iest gruba y chogota.
2. Głowa nad proporcya wielka znakiem nie piztnosci, atoli iezeli inne znaki
 sq. manieysze za piztnoscią, albo też przy tym szycia morna y gruba, łepicy o po
 iztnosci leniekturawca mozna.
3. Głowa od wierscholter, y wyprzed y wtył nieco zakłkniona, znakiem iest wielkiego
 rozumu y przilladzi wkomponowawca iakich rzery.
4. Głowa sferyczna, ruchomosci, niestatecznosci, niewielkeg dyskretyz, y niewielkeg
 okarue mędkosci.
5. Zbytne dlugo znakiem niewstydlivosti.
6. Mala nad proporcya iest niedłoga chorobom, ludzie tacy gnieuleni, w gniewie dlu
 go trwajacy, boialniwi, nie sq. zupełnie wielkiego rozumu, a mianowicie dyskretyz,
 dworygrypieni sq, y takich się ludie najbardziej wystrzegac radzą.
7. Głowa skrodona y widetuz wszelkicy proporcji, znaczy rozum wyborny, przezor
 nisci y hoynosi.

Znaki z Włosow

1. Włosy miękkie, ciękie, y proste, atleko miękkie go, spokojnego, szerego, a podczu
 y nieco boiazliwego zderą.
2. Włosy grube, ostre znaczy obrutnosci y złości, kpdziarsawe przytym, do obrotu y o
 stroznosci wielkeg, sposobnosci.
3. Włosy niekdyt exadne ale np. z kamryade, kasztanowate, zlotawe, znaczy ceta
 ka skłoniwego do myśli prawatnych, znaczy wiernego, cnotę, kochajcego.

11. Włosey prodko uiviciace, wrozniakach znalkiem sa, niepomiarkowany y lubiezny mlodości, a wprawowitych, ustanowionych myśli y starania.

Znaki z Czoła

Czolo szerokosci bierze się od nosa niżej brziami wgorę, gdzie się włosey we szerokie łakie schodzą; długosc ku uszom od skroni do skroni. Czolo wielkie się nazywa kłoto re w młodszych latach, pro porcyja, wymiara, obfite. Czolo śuple, które jest chude y nie ma dwo długie. Czolo sferyczne, które od skroni ku szerokości ma coraz większą wypukłość y wypukłość. Czolo okrągłe jest to, które włosey, zaczynają od skroni, iakoby pod cyfruel oła czoła.

- 1. Czolo wielkie niedobrych, małe niestatecznych wprawowitych zowary.
- 2. Czolo nad to szerokie nie bardzo rozumnych y nie umietych dyplomacy, iest znalkiem.
- 3. Czolo sferyczne znaczy gniewliwych, także czolo płaskie y równe bezładny, do mała serenia y sposobności, z mały wyniosłe zaszytych.
- 4. Czolo czworograniaste, z łowie proporcjonalne, y pomierne między znakiem czołowych, wspaniałych, mądrych czolo którego skronie są niewiaste, znaczy duźnego, śniele czołie rozumiejącego, y roztowne grubego.

Znaki z Brwi

- 1. Brwi nad to włosiute y zarowite, znaczy nieporadnych do mowy y pokazania, nie porządnosci obyczajow y natury łepnych.
- 2. Szaci jedne ich to bice ma dot się ku nosowi, niby xalogcaiz, ad negie wgorę, tudro niom, znak niewygodliwego y nieszczerego.
- 3. Niebardzo gęste pomiarne wielkości, znaczy humorow dobroci y ktorzy takie mają, dowcipności są y sekretow do ciekaizacji.
- 4. Wygięte tak ze się aż znosem łozca, doucipnego, subtelnego znaczy.
- 5. Proste adluzje, znaczy ztego, statęgo y nie uieściucha.

Znaki z Oczu

- W oczach, uwaga się ich wielkości, kształt, kolor, kądki przy nich, wypukłość lub zagadłość, ich ustanowienie.
- 1. Proste oczu ustanowienie y prosta ich cytuacja czołowego znaczy, ku nosowi nieśna do obrona przeciwności, wgorę podnieciony, wspaniałego lub chardęgo.
- 2. Wylane naurczek oczu boiazliwych nieś, y nie bardzo bystry wzrok maiguych y boiguych ita mowić wioduercyzi: oczy wglębiore, udrzane łepnego wzroku są do wodem, y nie bardzo dobrych humorow, a obołwie co do szelności, szereści nateruj, znalkiem, y pamietnego kroywd.
- 3. Ruchomość oczu znakich łosci, lubiezności, dwagi, lub popędlivosti. Powolne oczu wzruszenia, znaczy skromności, roztropności y wspanialosci.
- 4. Oczy niestateczne narbiegające, drugi tak stawające, raz tu drugi raz tu bez potracby, niągające tego trojga znalkiem są, albo takie myśli czego niepodzianego do karczi, albo się wrym alteruie, ztego iest wroznych myslach; albo bardzo ztych, y prostachich obyczajow.
- 5. Wyrzenie statyczne y niby zelupiale, zamysłonych ludzi znalkiem iest.
- 6. Kolor w oczach szafrowy, okrotnosci y kiewol zwożenia zowary.
- 7. Łoyt ranne oczy znalkiem są trądny natury y zmadłowey, atoli w miltoci statczney, a cęste do lubiezności chłowney.
- 8. Ciemno zottawy kolor mowiego y wspaniałego iest znalkiem ostowicha.
- 9. Małe oczy ztego, zupiego y oblięgo lub boiazliwego znaczy.
- 10. Oczy niezupełnie iden kolor wparzące znaczy, rozum wielki, y wgnajduizny nauki, iotlic, lub co wniek nowego.

11. Wosach, to jest wtygon karku, co powie by otacza, kropiecki czerwony lub zółtawy, bez niebardzo, y patraciayym czerwianem, y wydzicze, znakiem są, wsparcie tego, woskliwe go, sprawiedliwego y odwieczonego złośliwa. O czerwonych bardzo y iakowanych piżm, iako y otuch, które maig, maichli kiele lub bardzo cehone lub kokuawe.

12. Oczy wilgotne wsparciałowi y mądrowi znaczy, a czasem y wenerę kochanie doniósł przywilegi. Oczy wilgotne y słabe są iako woda, dobrych, obydwuowu caturyha po karniui. Oczy ciemne y słabe są znakiem są, przeczności, powolności, wsparciałowi y sposobności do napomnienia.

13. Oczy zablęble y niby uśmiechające się, kiedy oraz się zniezni ruszają y jagody y brwi zawnie do rad liwa.

14. Wzrost pomysłowosci maigce, lecz przytym wilgotne, znaczy, kochającego na ulis powstym ucieliuy iudka ui y przychylni ka innego wosklych znaczy ocaach.

15. Oczy suwe, blichtrawne szarosci, dobrici, przytym poufalosci, lecz skromna, y wosolosci niewinna, lebiaje.

znaki z Twarzy.

1. Twarz mierna, nieco hu twardosci skłonna, jest prawdziwa, kochająca toczący, y wyrozumiana.

2. Twarz zmaturny rumiana wtyelluych y wosklych znaczy, blada białeliuych, ruda waz, szafanna czyli zółtawa cholerykuu, a ztąd popędliuych, surowych de y niedli giego zycia. kolib w twaruy uowuij, popędaty y otwierany, melchich liha zardro bnego znaczy y chytrzego czyli obrotnego. Blady słoty milosci albo gfo bolia myśli. Diale znu mienem zmaszana, wosklych, przyidomych, dotkliuych, mięzliuch, kochających Twarz bywać zwykła.

3. Twarz chuda trochliuych, a czasem y zdroycow. Twardy mianowicie kiedy y bruch wydatny, znakiem douieraiaych, icliaych y piaych cila, niebardzo pełnych, y niebardzo przemiłajcego rozumu.

4. Twarz szcypła znaczy ostroznego, uowymkach, y rozum przemiłajcy.

5. Twarz bardzo wielka znieuosi, skrogła bardzo głupietu znaczy. Mierkie pod tego wata przy innych zordkach najtoposa. Długa bardzo niewydzalliwego y krogudzo, tego znaczy.

znaki z Nosa.

Co z nosa wyzognomowu dochodzi, tego mi się wyryethiego wyryyuiwai niezgodin, to przychynidit znieci more, to przypominam.

1. Nos cili wkwinty ch, flegmatyba ch znakiem wsparciałowi, wcholenyba ch przy dności de.

2. Nos bardzo mały, nie dobrych znakiem jest skłomosci.

3. Nos dlugy, na wosku iakbi niby, wygigłosi maigcy bez garbu, znawu wielkie go, znaczy ctdwie ha, konyego, woskowatego, pusznezy, wsparciałogo.

4. Nos bowa wielkie, zapowze są kpszych utakosci znakiem, nur mate. Ciarne albo uien y obrozglawe, gupsetwa, niepowitkose pobaruiaj; otwarte ochotnego y mocnego; zamknyte, zygijte precurotnego.

5. Włocy wloski wielkie y gęste włocha niepowuzonego, y twardego znaczy; iczeli ma le yardhie, włocha przytynnego, powolnego.

znaki z Uszow.

1. Uszy bardzo wielkie znakiem są zycia dluzszego, ale czyto kroi rozumu matego. Wiel kie y na dot schylone bogactwa obkucia. Bardzo mate chlynych y gupnich znaczy.

2. Oczyta apud ligo wate, znakiem zardro zliuych.

3. Bardzo obrogte, znaczy, niepowitkego, niefernego.

2) Średnie uszy dobrych obywateli wielkim są znakiem. Uszy głębokie, wydłużone, albo wielkorostropnego.

Znaki z Ust y Brody.

1) Usta szerokie, znaczą wsiemnych y do gniewu, odwagi, y fatali; szlomych, y tacy bez ciał iedną. Usta zaś bardzo wielkie, iakoby rozdarłe y gruboście zarłaka, niełuboszewego, niebożnego, skrutnego znaczą.

2) Usta male niewieleśny znakiem są natury.

3) Broda okrągława niedobrych także natury; broda bardzo podługowata oznacz, im purtuna znaczą; rozdzielenia iereli nie bardzo znał podzielenia, roztropnego, przeciwnego, y o trotnego znaczą, iereli ten podział znaczą y na oka wrodzie widomy, znakiem jest fra-ta y rozdzielnych obywateli. Wzrost im grubsze, tym gwałtowniejszego, y mniej roztropnego znaczą, nie bardzo grube ani bardzo cienkie wymownego y dowcipnego.

4) Komu wprost broda parasta, a potym dopiero wązy, taki bywa roztropny, przebiegły, ostrośny, dowcipny, obopozie zamysłajacy y starajacy się, którym zaś pierwszy ię wązy y podług, iak broda, tych Fryzognomowie zachodźnych, herbanych są dze.

5) Brody zarastanie, jeżeli iest białe, iednakowe od bli idące, znaczą statyczny, roztropny umysł, w brodzie zaś włosy miękkie y rzadkie znaczą, mędrzyne łopiłki kochańczego, smysłko iakliwy, y rzadko kiedy sobie wprzeidiewięciach zawzięte iednakowe podobny. Zarastanie brody zółtawca, na pierwszym wstępie znaczy orłcha przyjemnego, przyjemnego, ale na ustrońcu, albo zółtawca, podchlebbe, niewzroczego, żrącego. Zarastanie szermiaw, tumore melancholickie-go znakiem, y poharwie orłwiska dowcipnego, szermiaw, statycznego, mocnego; ale wyjątki opali osim korowici trzeba.

Znaki z Szyi y Karku.

1) Szyja gruba, maizy, są mocni na umyśle, y nie ladażym odstraszeni. Szyja szupła, maizy są słabymi, y niewieleśny prawie natury. Szyja gruba y mięista, znakiem orłcha gniewnego, dumnego, y subiektu niełubiącego.

2) Szyja trochę przytykła, przy bez nie bardzo gruba, znakiem iest uspanialego, y łunicy natury, słutli wesołie maizy, także są natury, którym hark w dsańi zarasta.

3) Szyja długa y wąska y subtelna znakiem boiarliwego. Szyja bardzo krótko y żurzyłta, znakiem iedrad heckiego y żurwałczego nacp orłwicha.

O Piersiach te podaig Reguły.

1) Piersi równe, miernie mięiste, y w dsańi nieobracie, znaczą orłwicha roztropnego, dyskretnego, y dobrych obywateli.

2) Piersi obciężne, wstłnie y równe, znakiem spji lubięzney, szupłoney, orłwicha mowliwego, pyzowego. Piersi male, szupłte, miętkie znakiem del'kate, niewieleśnego, leniwca.

3) Ktorego cępe piersi iedna wyxsza, wydatniejsza iest, ten mo byćz kłambliwym, iedradliwym, prozym, lypolnym, y do słych szery, szlomy.

4) Piersi puzostle miętkim w dsem y rzadko znakiem niestatycznego, y odmiennego orłwicha. Piersi łosmate, ostre y bardzo zarłte, znaczą orłwicha gniewliwego, y który moży przerzita, y gwałt, nacowię uwztonie doherywał lubi.

Znaki z Głosu y Mowy.

1) Głos grubańy, powarny, znakiem iest miętkiego serca, odwarnego, mocnego, temperamentu Cholery cieżnego.

2) Głos kłupliwy y łornięcy, znakiem iest umyśtu zupełnie sobą, niewładajcego, niewieleśnego, gnie-

niebieskiego, miedziowego y żółtego.

3. Głos cieni y zadarty znakami cielecha drzewinnego, opieszalego, niewierzeincha; głos cieni z aciele, z mierzony znakami iest cietowincha albo niemogącego, albo ciemucha kaktata.

4. Głos przyjemny, prawolny znakami iest dobre etemp, persowanego y naturalyie pomianowaney natury.

5. Szakaciy y smowic, bywaja nie ciopliwi, zaciży, drzewnie pyzwni.

Znaki z R. G. H.

Wprawzealnosci lepsza iest zawroso z ha przychudawa nizeli miedzieta y tlebita.

1. Cielecha proporcjonalna niesie obrazstwa z palami długiemy znakami iest cielecha rozetno spnego, do rad y rzadow sposobnego.

2. Cielecha bardzo mala y trotha, reizetay znakami fronta y smieszisian.

3. Cielecha sucha, dluga z palami koinczytomi, cietowincha znakami choleryka, gniewliwego, slowcipnego y chybniego.

4. Palec grubie, trothie znakami niepoigtosci y niechluicowatego cietowincha.

Notuy 1. Ze kto rekoma znatury zaciżae cieleto zletho lubi, ten bywa shagry, ten lic dy z palec wielki między inne palec wpięty sciska.

Notuy 2. Ze najlepszy iest sposob poznania cielecha zpoznaney kompozycji, gdy kto dobrze poznaje własności te: ze Cholera gorzka y sucha, zgorzaca gniewu, zapalczywość, z sucha y głości de: pochodzi: Phlegma zewnoy wilgoci prawności, dolnoe de: krewie nie zwość y nieiakę wprost pkańch stocy: Melancholia przez suchosć daie okazyg dowiżmo

si, przez ciemnosć gędkich myśli, stronienia od ludzi. A ponieważ te cietory roznieizy zwość mieszaja, uwatze trzeba, ktora własności cietowincha gora bierz, to tej użycy shutthos

mnie będzie. Tak Phlegmatyzy dowry, prawolni, do rządzenia sposobni, dla długomy teny otro zwości, iuz zas iezeli Phlegma przewyższa, niebardzo się zdadzą do starania się o, niemoga

solite nomu dobrze ukompanij, między ludźmi użycy, y uszytko prawie zowulo hi puzra

iz. Cholery y do sprawienia czego proelko, do wzruszenia ludzi, de: do bituy dobry de: cęg

stokre niebezpieczni. Melancholuy do rad, inventowania, projektowania, do sekretu sposo bni,

ale iezeli gory bardzo woznie Melancholia, tetroy, nieprzyjemni, obledni, zgnętwi y chyme

my. Louidii do zabrania przyiacni, Lecharia uprzecznego, do moar, użycy pichoych sposo

bni, ale iak hrow przewyższa, bardzo lubiazni, puzniewoy, iak cholera przytapi, dlatego y

podley, plidie, nieciopliwi. Te wy pisawzy znaki, podamie trotha zebrane do tegoż tworca po

bityczne rozety y obserwazy, ktore te lub tym podobne bywaja.

1. Czas natoy byzprawae umie, iako to gzy, tuay, podroz, puzan two, chody, przy padach iaki nie

spadziany interes między twym y moim. Wten czas albo ujem, albo zlatu, albo wesolowey,

albo zutshnienia, albo zbohe, albo przez pragnienie swego dobra, ludzie roznie mowia zuytli

uwatzeai się y powiadac.

2. Zuzychowania domowego, zotnierzkiego, dworczkiego de: zkompanij ustanowionych sila uieku

poznacie. Takstanie się albo ujem, albo użycy, iezeli nie cata natura dworu iakiego, zotnierz,

kompania, przynajmniej niektore sentymentar

3. Kto kogo chce poznac, z tego przyiacie mi, znoie memi, lub znie przyiacie mi znoie moie, przy

iacni de: zabiera. Slug, osobliwie omniyzyey rangi, wesola, przyjemnie zagaduje

4. Sekretase zimteressa wdani, koniecznie musza bydz ostrozni, acygeto y obledni. Bardzo y

pitnie zabawni, przykazy nie przychodzącyh uprzecnie zowinaderenem bardzo wielkim przyi mo

was niemoga.

5. Reguly prawie u Politykow pow szechna: f. test niewiagdzie ich upowroguie zaprowadzime. brai nale
 zyj. ze ten, kto co nayczysiej zickos energia, ganie zmyhl, sam do tego naybardziej sklonny, kto
 bardzo umozdzenie wosie zachwala, albo pusty, gupci, albo niepewnego jest sila i chętnosci: kto wchadze
 walczeniowi umiętzym się pokahal lub, ten często kosi malo co, umie: ktory z pierwszego wypra
 nia bardzo przyiemni y przychylni, francie bywa zmyhli, biesi, do fakcy, miedziaraz podipty
 wania sposobni: Wiesz y powiety, lubiący sekretu dotrymal niemogę: ktory z przedzieleni napad
 tyg obywatelami, ani się zta, ani zowg, niewiagze, stony, cho ier potym się do ktorej przyiaz
 zę, nie są statczni: wymowni bywają fakcyzacji, lub do fakcyi sposobni, zicka duszemi: rozar
 tni bywają starpastrami, dlowny ktobrcami: Ubdzy faworem do bogactw upniezieni, bywają
 ostromi, przyjemni; Wielkie dowcipy y sublichta naturalnie powi omi miec, lub chęciom m tytko
 rshodzące wadę, a nayczysiej uctwie nie upodaig: pdoi zawsze rozowuie lubia y wznawiaig; bar
 dzo wredach, perwarogach meci, sami dowcipy y licia się nie sposobni: Lachomi bywają zelazkami
 bardzo pyhni radle k upelnie uctromi, mądromi: ktory sila mowic popolnicie lubią, radko we
 romi do bicia bywają: ktory uctwie sekretu latwa wydaja, latwo też stwo imi nicomyl nie wry
 nię: maley statury upowrogi, chelplini, wymowni y dowozni bywają; ktory sila igrychow uctwie
 ig, ci mnię przy bywają ostrozmotci, y do buntowania sposobni: ktory uctwarz bardzo cnotliwe
 ni pokachig, podcyzeni byz powimni o wadach y nadogach iakich: Cholerycy nie dbaig, o upow
 wctroiu y gachobanier. Phlegmatyzy, powoli mowią; Melancholicy nie idę chęci często nęg, nie
 ziaig: Cholerycy pisa, byse zby, tar cynia zabawni: Dowcipni są dko y uragzani; topni przo
 waci y uctadnie.

6. kto chce uctwie upowrogi, zdanie, zaryna co zlyternie lub ozlyble chwalić, lub ganic, zco ten
 ci nato, y zialę energia mowia, to wry ktlia zrayami notuig. O tymże uctwie was zermianig
 uctwiga, iereli się tamie stymie co y przed tym wymowny znak iereli ze niezmytelanie przed tym mo
 uctli, zego pow szechna, mairę nęzga, ze przy sekretne iakiel natury Dobrod ięzstwo Patwo te
 go zapominamy, co my zmychle wymowni.

7. Cudzyh skłomosci, magfessu tak się badaig, ze ich wiachim utropieniu, przypadku często na
 uctwiga, cęzra, swemi perubaryami kraw do wyprawienia zego wiruziaig; zmychlaig takie n. p.
 woney mowici sergic, nie bęz zia, przypadku, progfessu de: kto tego stucha, aq, ad to tamten u
 daci, nie podobna, zeby ter co zmychle nęga, albo ter prawie nęzga niewymowil, atamten wrychla
 go, co się naga towat profi to wac moze.

8. Wagne przyer zart na co zdania wyiggaig, a zdpowiedzi, lub zartobliwy prawdy sekretne
 dociekaig, natym fundamenci, ze zart hardy potow ma prawdy.

9. Dwóch przyjaciu, kompanow natury tak dociekaig y ich sekretow, ze ich między soba, skrytami
 powozniaig sposobami, bo tak się uctwie sta doruzig zaym bymowu.

10. Delatora, Plothy tak dowiadacig, ze mu co obiegig, czego iereli zmychle Dury niepowiedzie
 li, ato przed uctwem sekretem sraymiaz, a iereli stym by wermianig od kogo uslyszig, dajmy tow
 tydzien, woch, iereli kieliemu powi ehoi się nie radza.

11. Podchlebec tak poznaig, z zmychlym się iakim zlym wyntem, nica go farbuig, echerzami
 sergic, iereli im tedy kto upniegie to pchwała, y temu applaudue, iereli tedy iereli ten obrotym,
 ze podchlebec go bęzga, iereli niebardzo przychylnym a młodym, p. Dchega, iereli starzym, ko
 wozkego summi emu.

12. Sekretow dociekać, z dricig, starych, pijanych, uctwomowych, skobietek, Patwa obrotym
 stucha.

Wigcy kto wtey mierze umiec pragnie, niech kiazki cyfrowe, rad osy queteru swemu do gęzi;
 ale cokolwiek wtey mierze y ia upydatom, y wimnych autorach wyryfai mozesz, to trzeba dla

uwagi tyłło wiadomości, ostrzeżenie umies, a o potrzeby tyłło tym podobnych zarzucać re-
guy, abyś w nieważnego, nie przyjacielnego, nie wpaść i widać, że franta Dyskrecji, czy w tym punkcie
wery najlepszej powinnam na prawdziwie i sławna ustanowione profesjowicie Trozy, psocitha
między chybające trzeizng, dobry, poczciwy, rozstronny, y zabbie trych, ostatek co dobrego
dla swey wyzejnie Informacyi, macki uwel y zabbie trych, nie umienne uwymie potrzeb
szkuli. Co zas' popopolicie mowia; Nikommu nie wiez, niht eij nie zrodzi, rozumie tak
treba, ze sekretow wy nurzai nie nalezy; zbyczerna poufalosci z ludzmi; spuswai eij lar
dra na uide, oobliwie nie dobre od ciebie poznanych ludzi, przyjaciel, afschwazny,
nie treba. Inz zas' szerosci, szetelnosci, y nalezyta dla kazdego rozpoznienya, subwii fcyg,
cto szepcia, cetymszy, y powozekney, omidwai kazdemu arypatrzebnai. Inz bez bez eij o
bezyt ludzie nie mozeony, ze sa tedy, rozni, y rozne moze do nich moga, bydz wrglody, obo
uiazali; iednych znosci, drugich, dyskretnie eij strzedz, zadnego nieuratai, nikomu eij nie
rozprychny; wywstetm eij abkomodowaw, uwystetht hocha; nietyłło ze Chrzeszczyn, ieste
namy, ale zeter rozstronni poganie szyniz, fowimniemy. Niz sie politycki reguly, tyłło
nam wiadzie y rozumie nalezy, wyaszoni zas' wzgledie eij matymamij; hternych Pismo
Swiete, duchowne a rozstronnie pisane szeggi, dobra Ethica, dobry gust, y rozernanie
kazdego szepetnie nauzyi moze.

Uwaga Pięta.

O Dobrym ty wiadomosci zarzyciu, y niektorych reflexyach
do nalezytej dyskrecyi, prowadzacych.

I. Siła takich jest na świecie rzeczy, które albo z natury swojej obojętne, jak do zła, tak
do dobrego, mają sposobność, jednak gdy ich rozmyślna dolożnie wyje indystrya, to dobry wy-
chodzący z nich koniec, są też y takie wuzyrnychk goworach okoliczności, które albo z natury
dobre są natury, z tym iestwe eij goworzeni itaia, zarzyciem. Tak rozum biczty, przerni hieia, y;
zistoty uwioy iest arcy dobry, w tym iednak y nieumiennym w d uischi iednoz iest co o
boie rony w tym szalonyz miedzi; bogactwa, fcyzernie mowia; sa dobre, moralnie, oboj hoi
nieistah maig; wdolnych, instrumentem sa wstetnych zastup, wstetny y niepacienych profes
nach, do nieskonczonych szura, z d eij y zbrodni. Tak też y natur ludzkich, przern fcyzognu
mij znaki, komplekcy, y temperamentow roznosci, permanie fcyzernie ie zwawoie, iest dobre,
bo zrodzai iest ludzkich nauk, obcyzonym zas' ie biewa; wrglody, ieste uwio; lub dobroy
od ztego lub dobrego biewa wywaroia. Wiebri mi eij tedy, ze nalezy iahie do przesztoty uwaj
te wyprisa reflexy.

II. To szep gnomia naydriem niezszego uwawai wyht, ze zaden w d uischi nie iest drugiemu
we wstetnym szepetnie podobny. To tedy, przerni hteroy, koniecznie uwosie manifest, ze ani do
szonale hteroy natury (uwatowa co do nieroznie brych takich okoliczności, szet mowia); pomai
nie mozna, ani uporczywie ohteroy sadzie nalezy.

2. Nigdy eij z tym nieumieniam, ze eij na taluzy znasz nauk, lub wpaod obney eij hazyom ieste
umie y znosci, bo prace te szpawisz, ze eij eij wiele szkadz będzie, inz eij bae, y lubo o nich
nie nigdy nieumieniam, gdy im kto co z natury iest prawdziwego wstetnie, rozumie będz, ze
to szetney wstetnie iest hteroy.

3. Nigdy eij zeta do dyskrecyi hteroy matery, nietyłło eij sztoia; nie uw daway umiejfnowisz, ale
y wstetnem detahacie, pod czas szyn nauki szetnie uwioy fundamenta.

4. Nigdy, zeby naypewniejszym, naypoufalozem, przyjacielow; chociarby eij naybardziej
mowil, nie powiada, co niego naturze z tego uwawai kto moze, gdye potym szaloznie, szet
mowia.

Znienia iu obaryz konieczne w sobie wyperuwadawamy bohdzie, zety zle o nim trzymamy, no
 umiemy inqwieli. Albo tez, iczeli tak rozumia, co ego iu tego mu pawied, lub co pignoga,
 y miel nato dowe, byle parone racy, melosi mu wstana tepy, uo peruwaduje, to nieslyszac
 lod obaryz racy, mozy by miel suplyga, ze racyo ractiwicy. Co do sumienia natory, co zto by
 giewny, gdelosy, pcel ty uoniefnasy, cyje rzeby, gamil y opowadal sktomo sci, y dluwiazany
 by, dyl kiplle do restytucyj uonofudny, slawy.

6. Abyz dobranej otzylaci nauczyt, mieway zyciacy, naymniejsze wyrodz uwazaci obolienc
 wa, rachi, miedzy soby, icz hom parowic, twofranckich, a pte pultu manuzje onowonaiac, ito
 ruzic.

7. Ktery tez, mize saeculary uwaglad na wychowanie, Rudzicow, wstane uincenoi, gdyz te
 owolictwoi ula znatery, wryzy domcais moza.

8. Chocoby trzedy, pcel, niedospacia, tynzuty, dle: znaki naturalne falszua.

9. Chochieci umnyel urnasi ztego, upitny, iczeli uo tegoz wotnie iczli nie wdajac znaki,
 y poprawuy uicellic, zte sktomo sci, nies wstnacy tak hecy, natobie ompli. Tyryzynom.

10. Nawiatatek pormaiez z tyryzynomij dle ze ten Chocoby, nie day mu obaryz, do giewny,
 spraczey zniom mow, y dysputy unihay, kompanij pnyatnych y piciay flua; potnafa ze
 ten, ordwach uicellicy, kochicup, nie to tnie nie taszobry, zgo biobliwycni tyryznomij, dy
 stynkcyanis, podchleboni racyoi cyani; ber uwellicy cydydy, lub zarte pokozania kace
 bar bohdiciz. To a innych oboliencisciac rozumiy, y dobrane wyszthiego wyway.

Uwaga Szosta.

Ktore pasyzy, naldzi naybadniey Nawalenow szpera; wlasności ich, y sposoby do uoniknien
 wad nieprzyetoyrych.

I. Kto tylko aradem zyj, kto przenikal nie lony, zhad wnas ludziach zszknicie, zale; trofli;
 niecontentowaria, y tyliczne tym podobne poratet zwoy, biora nieszpcia, teme przykazy, sh
 zra, y niepodobna rier, sig zleci, martwie, usmierai, natowrywe uweru pasyzy, tan racy,
 do tak pignoga obaryzoiu temperamentu, udrzycney zeta y swary, nie przykazy pte
 cy, iczko wyci whidziach pomiarlowanych wyruha pasyzy, zcyif ich y negatyry; do etatuzenoi,
 y ich mow, icz stobha, konwersay, racyci, zupelnie niemozna: tak iczli wufyctlich senca
 tak wyszthlich etymaygo zniwoliu umizay y wotnie scy dliwi, uspoloheris, y uicellicy zobe
 mosi zwary przyozzacy wyszthim radosi. Pchazalytm to orquyitemi racyami, ze gorli
 anftwa, niespolohow, spaw, y wyszthiego, chobolnich nos inny, y innych nam niwizie
 moie, zniwofadiaznych, nieubolywanych iczere racy, zcyicet pasyzy, zacy zeny, zcyicet by mi
 wie filozofij, potdwy, w tabowe trzeba poicagngi dowody natyry, icz contentowaci kusze
 tia, zcyicet ty cnytaicy, icz docho natygo bohdie rozumny, y dobrane w tym punkcie wlasnym zwo
 umohowary do uwolnieniam.

II. Luto zas wyszthie uwas namyctnowei; iczeli uo samym ich radziomy Inctyphctem diuym naty
 ry ludzi, szpera spowodem, y udrzycny ses; ktory myctnoma stowoy uszlech mooney rpla uicellic
 Dufy whager fctowala; rozumnego cztowicki zdienicia, potret, a wstawadna, drickich zurengi
 stnacy, mofshang; szadnak niektore takie pasyzy, ktore pawa, wiecha poy, pawe osoby, szegul
 niey niezctia, iczko tych, ktory odorywotnicy zamyslaic, przyiacni, kappelliwow, wartach, dcy
 cziach, pte chosi, wlecomownoi, zebrypa, antyfatyzy, supniery, gortiwosi, pijanctwa, gnyfctwa,
 nie tylko ze szpera krew y pignoga mienia, zcyicet, ale ze do spobow, nego zpry, daczctem zycia wca
 le nieposobnym czynia. Dla dyshuru napryktyad zwarony tych pasyzy, natyry, potytm szpo
 woaacz tych pasyzy pomyslmy.

III. Dappelliwosi puczactch uwny, biacz, z ptecliego hwni urbuszenia, y zniwofctego homca obolienc
 sci pziendiczenia, sktthiticy szy, co do ciata natyry, pteclie tbowy, racy zapalenia, drugy
 racy zaci nienia, pteclie ote zapalenia, wozne biogania strong, racy motania y nieporadkwa
 iczta, mowa albo kczostliwa, albo ig haraca, wdyshurwici; iczeli pziendiceni przykazy,
 slin zuit wyprychanie, y tym podobne, co do myli natyry, czctekoi niezawadne, opazene, nie
 sprawiedliwe o rzexach, slobach, sprawach zidanit, z tym albo zab, albo zacyty uper, przy uicellic

nostywie sentymentalach, mowj cudzey obowiazek poprzeczenie, ze iy wymowi zadnemu nie da
dra, co wymowa, rozumiecia in nil subtelny ei: usz byde nie more, a zatem iahyby ur z
koniem kowal; albo uwiertnie rzy, ceapty, lincia, albo smiechem ptychy, klachy, om, lub
zartami, podchrytywaniami. Zaygty chylkury thymia, di: sig: hax te: skutti w mtozym, do
tego nagrychta, ueronym, uadnym, taonym? do tego uchadzayom iak na publi: ludy, ielic
y uwaci przy mi towi, wlasnosci hawaletha? gdy altawem o cryja, starym cy przyiar, i
wyweth to nidy abys naszy, sekretne nam ludy, zewraiemnie iest wlas co kochaj, e:
zty nauai, to temi sif uragyma midzi oddzi spobozani. Komyl co etych skutkow imnie
kuiay, wnosza otakom cztwiche? To mysl co ty sam w konwersacyi ztakawo, owbo, ariay
mysl s2: iak cy lubisz, cety miesisz, co tedy ludnym ielic obrari, nie konytwie, to ty w
obie popraw, dndry toni cionie cy kochaj musza.

IV.

h to chosi iest nie iaka, od noga, niespochoynowi, y iereli uoyngtym or dwinu paowy, znak
iest nieukoty to wacia uel hiego, znatiom d dabiliego senca, natyng do proznowania slyng.
Pofdkie uuel przyiar, y ppehla na wraiem odmiama, nowosci magna, zlowe od chery
nieporowmanie maiz, uelthg, iudie samych midzi y dums, iereli nie uoyngtym
tu, chytrego, nierozeknanego poharue. Tazas ptehosy iudie podras do besodiei
ma pod obier, flwo, treba iy tedy od tak ptyngosy merna chytngowowai talentu, aicure
mocyney chobotone prawidubey uoyng iy uel dsei. Uel dsei tedy lubi podras przyie
ome zady, kompanie scrow, uel dsei uoyngtym uelthg czawu przyitngosy, granie imia
oy cryngaca, bez radzey itgd iy az nad to homu podobawia afektayng, nihogz uoyngtym
nieboraxayng. Ptehosy iest to ad omie che iy na hpede lub lowe iak dlugi uoyng,
gnzi, mowai uoyngom od smiechu di: bohi podobazey, qdby iak sak ro diew iy, ptehosy,
ladaczemu iy diewi, byle co uoyngtym, byle ztego saryme nay ptey smiech zaryng;
ptehosy, to uoyng, to porueit, tego ptey, tego slowkiem uoyng, dla uoyngtym uoyng
tego zaryngtym, slyng uoyngtym, slyng zlay, umarai. Skutti iy te bywaly; zekai
nie dwinie zadnego myslu staturne przy ptehosy niemore, taki zadnemu stowa staturne
nie dwinie, se tabicem ofortng, obonor bandu iudie, tey iy stowai o nie ani umie y
ni. male: zekai cztwiche spawo, hie, uel uoyngtym, cztwiche, ma zawo ich, nie ad lu
go ur sami, sa igo nie przyiacale, uoyngtym, ze tany ludie, albo do uoyngtym amym
uoyngtym; uoyngtym, albo az nadto smutny, appahenduy iy bywaly di. Co treba uoyngtym,
lowe aalyt sam tak szpetney umial wady, nie azyby drugich itgd czrowoat, albo
uoyngtym, sa ter y takie natyng doliernoey, y kray, ktore uoyngtym potrzebuig, ze zas al
bo spobozow, albo myslu do tego przyitng itego niemata, ceapto y talucl chytng iy
igrazach, ktore ptehosy maiz podobien flwo, uoyngtym zay rzeby nie sa podobozey, ser
pewnym y nie uoyngtym uoyngtym spobozem, ptehosy zay nay ptey na natyng
cztwiche przy dley, natyng potoczney zawo; ta s o Dyogeniel: iereli iy nie mysl? ptey
ze mydzy dwinie pod koi na tyce iudie, az adn go spracie dotgd ptey, niemore
zawo, slyng ze dla rozweselenia umysetu y uoyngtym od ptey, iakim mogz nayta
kuiay slyng rozawat iy spobozem. Powyngtym mowize, sedure nie harda gra ma ad pte
chosi, ptey, tedy uoyngtym zay iy zaryng dla swego lub cudzego rozewawania, uoyngtym
wania, zekawia. Tereli tedy maie natyng ptey, uoyngtym itgd mozeit, ze ci iy homie
reformowai treba, a przyitngtym ptey uoyngtym, zekawie di.

V.

Wiele mowiof, tedy to nie uoyngtym, slyng natyngtym, slyngtym, uoyngtym, uoyngtym
tey, bez brach, ita mowiy, y tak chytngtym uoyngtym, ze uoyngtym, uoyngtym, uoyngtym
male do mowienia czawu dicitara y mateny. Pchudni uoyngtym natyngtym uoyngtym,
dwinie, ied nabre y uoyngtym uoyngtym natyngtym natyngtym y uoyngtym uoyngtym uoyngtym,
ze umiy to sa, ale itgd to uoyngtym, uoyngtym im uoyngtym natyngtym, a polom, y po
uoyngtym dla dyphrezi niemata uoyngtym, y ptey poharania rozumu czawu uoyngtym
iy dums, y fragmientem; uoyngtym uoyngtym uoyngtym, ze dopiero ter iy zaryngtym uoyngtym
cryy, a zayngtym itgd na iy, om zlyng zayngtym co umieiy, Skutti tany ptey, oabliyt ptey
bywaly; ze uoyngtym mowiy, mawie natyngtym uoyngtym, bywaly obroti, uoyngtym, y uoyngtym
zayngtym

znaj, ale ich słoty. Niekiedy widać podras trzęca. Niekiedy widać rzywy u zadnego, ma-
nie nie maig, albo nie do tego, że konrow żelicha przaga, że z sekretow sobie powiera-
nych czatem się y niechęcy wyjdzie, że radziby imieli w przytka co y gdzie są dani,
że zjada akol' cioci, pralidusz ych niby douchej, konsegu cymy, y tahi oni są: iako
Lacimilow piflona ich natony wyjdzie przypowieszka: i' wiedz, że kost do ucha kostowy
podziemol, co Suno bacia z Towiszech; Takich rady, w przytka popolnie, aty tka powies
schownie czuła kroi upitrona dobrem, Finalnie zaś dera pod czas ulehdliwe: Tazy pro-
dy są do ogędzenia, że: Taha lub taha w tym natona, Taha ataha tego przypadku powi-
płny, sergie de: racya, lub prawie nie sprandy nie do tureli, Tazy lubię ledwie nie se
w przytka, iako mowię, liżonci nauki, ale radney gromlewarie, rozgdnia, nieumowię,
Tazy do obmowy chłdowi, lubo ci który wycey umiecy, u btełnicy to polony y uida' lubie
tazy ma ostatek niłogo iucellim y staternym niechochaj, przy ugrani kon, onoty nio-
ho który gromdziny maig, ale nie które ich powtórki, y to ka wygłodnie dobra w tpe
go zardzone. W prawdzie tudie tazy, iedli iaka praeit dyptrygowaone iy znapdnie
rtuka, maig sergie de wyrobicnia interesow swoich, ale nigdy nie maig uerney siebie
estymayni, nigdy gromdziny u rownych miłdwi, ro kro pnie czas y sprobozoi uirhai
ich zhytli.

VI Talwycy że zrodz ma uwieig iakoi serca iabosi y miłdwi własny, tak dalecy, że
czuwał taki rady, saon w przytka u wprzey dachonabici, y wuprzey nieci zupchnosi, innym
estymayni, pochwały zardnowi, ied się dobrem, dyptrykuz y gnie. Skutki iey, im ułchosa ied,
tym finalniczyre bywaię, prozoluie zas, nie uerwe gromtawani sprzecli, nie uwanie cudrych
obyraciuw, lii.

VII Antypatya, iest sekretna iakas hu osobom czuła kroi ber radney racyi, miechcy, tak dalecy,
że który tej pafepi dadro, wrobie braci goz, tazy znyomnięzcy, charyli, hardygo sobie
zbrzydki gotowi. Dla Antypatyi dwoje posłuchy, iedli tto nie uer twego quetia, twego
złania, iedli ty smutny, tetrych, on uerwly, ty powo li, on pudyho chodsi. Skutki iey są:
że tazy nie mogą się radnemu staternie przyoni lii, przypodobai, że minhy powiepnę czuła
kroi pierwpy rat uirzdianych ludzi od siebie dozadaj, stowa nidy przez zoty cedro, stwa
cy opier, że wrobie uuphoieni nie są, dozwa, bitwy, potwary chłdowi, uir hogo tto przez
brzaiemny, a moim zdaniem estymayni antypatyi, niemaig kołhanie, estymayni de.

VIII Suspicys maig, że woy porogach uirzdianę, iakay melancholig, a bardziej tetryctus:
że wrobie sprawnia, ir niech tto posypnie trefantikom, na niego spozry, bolumie, zey na
niego albo gniewa, albo go niechocha, niech tto co sekretnie, zkim now, rozum, ir omim mo-
wa, ir iego honor szarpie, niech się zerego tak smieje, ir on przyerzony smiechu nie uie rozu-
mie, ir zniego dwoinie. Izota tazy ludzie, seblinir iak cokolwiek morze zaleig, nieznomi,
choleryczni, chymenyerai, ani sposobu ich umi tpyowai, ani perswadowai, bo ty co innego
mow, on co innego uptywat, ty woby tonym stwira, uir nigdy o tym nie pomyślat,
co on sobie usun hui, a tak opaktanie uoytawony, że guply kłh, przed omim, u pmanie
dlużsiejcy się mus, zonyli curych, nienuiercy, Tazy obawony y drowne odomiany usery
naig, uer się sami zieleie smieig, a niech im albo tto pmanie, albo niepomozie, w przytka
dla nich zto, w przytka do ich niech tentowania okazy.

IX Fortiwofi, niecier pliwost co iest, hardy Patwice tenko uirzdzie moze, Natony uwieig biera zolt.
mici

porządek do Dworu, Interuys, ze domu nadzieie. Ale dawczy, soboy dalszemu, lubo
 sprawiedliwzemu proseyzaniu, skutki niektore pijanstwa, przy pommo. Razum się zowia
 Dziejcył na maigze humorow iak kopcem iakim emi, który w ludziah Stalszey konstytu
 cyi, sprawnie albo zraz, albo potym wdelfyeh seicub, otre strykanis, gđury belenis,
 krew się psuie, spieha, y zbiega, zhtorey podagny, sikorbuty, trępy Samarie Kowci, se: pęc
 bardo grubieie y twarz babcieie, wce drag, calo calo slabieie, wzogadke częste moruska,
 rarięcia, choroby potym, wdalszey lat gossie niedliczone, y obratne. Pijanstwo fortune bra
 ci, gospodarsztwe przeszkadz, honorowi nieprzyicane, przyiaznyom kompaniom, prosiuanc;
 Stan abie pijanego w Dwurich Seiden do nog niepotrzebnie hademu upeda. Drugi się zle
 darszyp dęsu, awary, wadzi, inny hadase pleie, inny w fęytko na siebie wypane, sekorta
 wimnuty, inny paksie, wzdęda, inny stepo naroinie się zdmawia, a dawa sie bezpiezestwa,
 i miarkuige bouem iakowinem balane kiciti pphetom nadetym podobne, a na nie wiel
 kich do innych wroznosci przypyte zęftek, na druwackie zshahania, potawania, pada
 nia de: w tym punkcie się woiak niederwq, w tym innym widziei nie moze rany, tytko
 druwne Boga niedziennie, albo wim iakli w Dwurich, trerury, wiedzaniu samym, cho
 dzieriu, spaniu, y innych oboliznosciach, tak nie pewne ma zywie, iak zyby tytko na
 wdoku widziei, coz mowis o tym wleku, lhtory upiety się, nie ure sam, czy zyie, czy iest
 na swiecie.

XI

Imus nowi corarby iest albo pijanstwa, albo prozriackiego wychowania. Dotyq albo
 wim taki w Dwurich mtołym iest, gias, kurwolowae lubi, potym albo do grow nie
 maigc sposobnowi, albo się tego wetydegi, tak na cieie zastabieie, se wcale albo se
 xei, albo tytko siedziei, opierae się, rozciąg mias. Kryta, nie, piva, nie moze, akol
 bo się lętky, y melancholia, albo sex zrosziami, ierli lhtory są bawiq. Noin dżanica
 Lachim iak zywie, musi być dżez nieformalne. Tu hto hto upow, seicnoei, tak nie przy
 zwotyeh, obolwie dla kawalerow pafaj, awarypny natury, y lhtas nosi, rascunem, se
 ostatnia wleady do nich wędwie się pomona obrydlivosti, zwazony prosee, iak w
 wiel iest nieprzyimny, qy iedna step znacnie woin panie namietnowi, coz mowis
 qy znieh try, qy wrytkie wnie kępulisym nieplanie sadze, serce, oimofe lędy nie
 potrzebnie pęgo, miarowicie tym, lhtory wtek piewerof: iakie są kawalerow dżamami,
 wtek dęfłatne wchodze zamyslaig, hegowany, iako aby rzeew, staterone, stacali
 się brydlie wsobie umierae, wyloteriae pafaj, co chęccemu, znaicczemu się, ile u
 honten Dwurich, wry zia, zgrzezenosi y pom arhawanyeh upętywa pafaj, bardo ta
 two przypadne. Dżysto, pny iur do serczulnych pafaj, Samosi a pęobudow.

XII

Takowshwisch hto niech trzymo, y rozumie, ile się zshardzi dwiazam, se sadny ord
 wick nie ma znatury swoiey pafaj, ale tytko wryhse, lub inniezq, w dętwie swoiey
 konstytucyi, swego temperamentu, ma do niego sposobnosci, y szelomosi. A abym ta
 tury

twierdzą obywateli, wspomnieć nie zawodzi; że każda wnas namy trawi biere, uwaga na
tym y magros od duszek porogthow, od duszy umyśle, rozumu, woli, y od Cia
ta krwi, koci, tak dalece, że za każda pafyja, bywa urozumie quwat touno lub
pawolne urozumienie, uwerce iodyx iahay, lubosi, albo gonyk, niednosi zotaw
ie, od krwi przez rozum urozumienie, y przez serce przechodzący. I tak zedupka
ma wewoicy naturze miłosc swego dobra, ktora wrytynie sprawy uwoicy; i
co tedy sądzi bydz dła siebie dozym, przytecznym, iczeli to tyłko powolnie
sądzi, krew też pawolny urozumienie yphelauy, ktora sercu nie iahie ymawienie
ukontentowanie, iczeli to rozum, co sądził za dobre, ma wewoicy abeawoicy, icz
stagi się swym dobrem, przedzy krew urozumia, ktora uynheta sercu spr
wicie tyłkollauy, lubosi, itey na twaray zarurnienie, itay ucalo pach ni
chomosi, uynhauwanie de. iczeli iaz to ułwisk przyjac muisi, co rozum ity
sądzi, ułwida się także krew, ale nie czytym, lecz uwbuzony y ituczym
biegiem, lat nie iaki, y cetero partykuty uwestach zotawoicy uwerdetych,
itowych niednosi, iłose de: powetaie. I tak urozumyeh chot i xnosciach, roznym
mowioy sposobem, że im tyey, im mocioy co za dobre lub ite rozum sądzi,
tym tyey, uuniarhowanym, rownym, lub ituczym krew idze biegiem, uyn
hete uwerce czyti uwerce, lub uynhoy uwtogt do czego. Ale trzeba by ceter
uwerce iłozafy, abym to do iten uuniarhowania obywateli, czego przytosi y
polskanie, do datwego pafyjom zabiezania dziwnym ituy sposobem, tem
tas namianit, że żaden urozumiey niema żebay pafyji, ale tyłko pewny doni
y sposobności, icz ita tego racyji, y to sama nawet icz u. p. Ito natury icz
gonycy, rozumu apprehenduoicy, przenikuoicy uwalie konsequenyy, te
natury iay ułwawosi, nie icz ituczyay, nie icz anty, patya, nie icz popo dli
wości, ale materya, sposobności do itakcy de: fety ito ite sądzi, opawoicie
uynpawoaduie, przydho się na co uwalie determinuie, naten czas mu owo na
tym iay dyspozycyay, do tego lub owerce posturye moze pafyji. I tak iahay
męczyby skagudnemi ludzi naturami icz roznicar, tak nie rozne prace to zma
tym się pafyji, lecz rozne tyłko do pafyji sposobności y ite mowoi. Co iczeli
de: powada. (Iahoz mawdy subtelne ite by nie mogły obytynhuje:;) uwna
trabas obroci, y mędyre Boga itworey uwalie leniu nam nam ituczonych
natur rozniedzenie, pomiarhowanie, a ostatnie ludzi ouyph y tupa two, y nie
edryxnosci. Ito ty ite abyy uwoie, natury uwoicy ite są, uwalie uwalie uwalie
itli, uwalie natury uwalie uwalie uwalie, przytadae uwalie, y ite ty ite ty
nie moza; co ito ite uwalie rozum nie twaray lubo nie icz ite uwalie uwalie uwalie
itay ite uwalie, uwalie uwalie, tem uwalie, uwalie, choiaz nie ite uwalie

lic drogi, sposobnosci, jedna natura, Drugiej natury swojosc zacnosi rownac sie
 niemoze, nadobrym to tytko natury zarym y dobrym a wieszonym shtomosci ich miar
 kowanic, Dobroci natury zainsta. Tak nap. ty melancholizna, mafi natury, twoy
 znoimny krunisty goracy, ty iemu zardrosisz weso losci, zdelwasi, przyjemnego twa
 my tobori, maury idziorny co ztaliy, iahy ty wriem widisz, pochodzi mafi natury
 bo tobie zardrosi ztaliy nie iahy powagi, pawalnosi, zyb to hiel myslu y spohy
 mych psotyptow, co ztaliy natury, iahy ty masz pochodzi. Rzecz diwna w tym
 przytadzie, pighne lub rozna maie przyniaty, a obadwa sekretne sa w kiewsu
 ic potygnac przez komparacyz wtamowi, az iak ty melancholiku w krunistym nie
 miarhuieci, ze te wryz pomierione przyniaty, nie itago tytko idynie psotyptu
 on krunisty, zicewy natury ale, ze dyli przez dobre wychowanie, dyli przez sway
 powcip, pilne zabikanie, Dobrze sway wryz natury, tak krunisty nie miarhuieci,
 ktore on utobie chwali utamnieci, Dobrego zaliy natury zarym, psotyptu
 wriehi, bo dykys ty y twoy znoimny maicy swowch wryzi natury, orby byt ty
 biezny, poppelliary, ptechy, fuellu nie el. ty gniew liny, zto sliny, pji ch, poka
 tny desperat; bneue by twisz od snow roshosy, pijanych lo kopanek z abiate
 rozwenta iy. to baly ziat horicta, zblad ta, wrykta, od betryktas y mysl
 gniewliwych el. y tak tyz proporcya, tym wrysiarem wrykthi wriehi
 si biotzy natury, byle groy, itamnie, wriehy sumniecia, Dobrego gusty, ro
 zume, utamowanis y wposwiacie do dobrych przyniatow natury swoyz zary
 wat kady, maie, wliadne wrygnat by iy wrysaie, wtamnie.

XIII

Styck lubo budo trothik wstaliy mianowicie matory, roflady, rozumieci, ze
 aptaryy konum kowai iy moze, ia yto pafy, o ktorych ia wryz namienitem, nie
 ust niest nie podobna wrobie pokazai, wryz, y wrykone do wryz shtomosci,
 tytko kady natury swayz y, o przywoitych zrycizania ich swayeli sposo
 bacy y do tyd ie wrykny niest podobny, az do naszyk celu nieopzyciony m
 tanoy, to iest, az tak naszyk nie uam, pomieiny natury, zebymy zady wro
 bie zniat wtamnie niemiak do itago podobny. Do itago lubo generalnie sway
 mu roztropna a cypeta Determinacya ite pama: azimux powcipny pro
 wonyam nicogarniony, niepowitany, nauho, osobliwie z tyha swayco
 my diwnie stury iahy y kruni wzbudzoney shtomosci ustathowanie, kady
 krunat pafy, swayz y moze iy przywoite opatryci lechafwo.

XIV

Poppellius owi ludy, ze psotyptu swoy biezce, xpi dizego kruni wzbudzoney y z
 niedobrego kaza yoho licnosci przyczenia, talie moze miie przeciw sobie krun
 ita. Hay prosod swayci cypeta niwrygelive iey shukki y wriem sig bryndzie usta
 wriehi, co y do inmych wrykonecia stury pafy. Kdworo, iezeli pby podym
 1700

iscies urownie, tak sie stuzge strzesz, zeby tytko bawo do zdozreni, y powolnemi
y ktorzymby ty iakie winien byt poznanowanie moim ludzom, a iek przykto
dem, powoli mowę & reflexyę prowadzity, przez to albo wiem owa krowi prodkosi
wtobie sie utemperig, ustoi, do czego trzeba sie y zgetow y innych oko licznosci
wspotrzejai, przynaglania: iczelis do gniewu popzedliwy, naylepszy y sposob mier
kowai swoie hiedochonataci, y quet w tym niyby onie slusownie, aby sie rary sa
memu ci sie bydz trapi, uwakaj, iak to sie ludzie na wzajem kachai, szansuaj po
winni, do tego przypominaj sobie rary, obowiazki, ktore wyptwaia, znatury
rownosci ludzkiej, y potrzeby, ktora ma ieden do drugiego, albo dla wygodnego,
uციwego albo spohoynepluznia. Tak abowiem powoli gory braci bydzie roz
stropnowi, dyskretya, ktora prodkosi wiele nieprzyjazna, icest, powtore perwa
powal sobie, ze cie wzrosy kachaj, cetymuia, y to co i sie widzi bydz odniek
kwaraj, pochodzi z przyjazni, y poufatosci, iczeli tez ludzie sa moi, iczeto zal widzi
kchaj, ze nie maie, zupetnego wzecznania, ze tak za statorcia, ludzka, uwodzi sie
daia, ze to nie tak ze stowai, iak stozaj, ze sie na maniere, dyskrety, y doznan
nie znaia, gawie, wymowili lub ukryli. Te y tym podobne reflexyę bydz po
uimny, niem wiak, uniydziciz konwersacy, Takie y to dziewnie po maga
dy sam icest, myslal sobie tak n.p. gdybym ia sa siadawi memu powie
dzial, przez nie strasznowi, ze sie na doznan nie zna gawie, a on mnie nato
karcem onkhiemi zprikat, stajal stowaj. Echy tak bydziciz mys lat, wiem ze
by wtobie pafory pauetataj, & powiedziatbym, samis taki a taki. A toz nie
tak, ale opawnie zaraz sam w sobie de: powinieniciz determinowai: tak
n.p. a ciwyst bym sie w sobie, ze ia nie icestem taki pafio nat, miat bym staj
rozecznania wielkiego wobecnych Dank, cetyrag, y owidzem y ony bym sobie poz
khat, gdybym go takoni przeprocit, zem mu skazy, przez moie do gowiedat nie
ostroznowi, abowiem tak kagidnym zaricziem jego zbyl fanga de. I tak sobie
rozne formuiz przypadi, tak, iakby sie w samey rzeczy trapi, nie dai sie nie w
sobie pafy wzbuzwai, ale ia, powolnemi remedyami, miarkowai, u smierzai, & z
wowie to y do rozecznania, y zuzyczenia popzedliwosci, po maga. Takie nigdy sie nie
ciadem na iedno uporykucie nie tra determinowai dzanie, ale y nato grawoz
strong uwakajze rary, dzanie swoie iak na szali iakiey d tuzaj w spohoyney
trzymaj rownosci stuzaj y to co ieden dawnych powat Filozofow (1) ze,
kiedy chlopca stuzaj wo daz, co to mu dysponiciz, mysl w sobie, ze on zaraz nie
strajidzie, opawnie, albo nie tak dobrze uszy, kiedy dohdy idzie, icziciz, roz
miej y tak sobie tuz, ze itoba, pozgownie mowic by dzaj, ze cie y mlaskarim, iak
mowai, przymaj de: gdy abowiem to zamowaj, na spohoyney, mysl rozolow wai, sie

XV

myśli, y jeżeli tak się trafi, nie tak się to pędzi lub ostro ustrzeżę, bo ty naprzód wiedział, jeżeli opaznie, tym się miley ugotentue.

Ptochosi ze iest iakowny nasienili, niespokojności ierucy, trzeba się naprzód, długo kompanij bystrzegaj, potom myśli wielość pochraniaci, gdyż sący strażną moc y kłębę rozliczonych maia myśli, a tak, ze iedną drugą niy uholo goni, Polarnie iak gdyby tto zuwieriedło do stęca obroziny, niem pędzko mota, to owa storica zuwieriedle reperitufyja, iak pieron iaki, rat po scianie, drugi rat po rowale, wnet wprz, wnet nadob, wnet wty, wnet uowg migrie strong, tak myśli wptochego głowie iakowika, iakowy pżest brzęczących, ktore są ptochosi pociągtham, a ptochosi znachiam ik iest nico myślnym. Pomocę tedy mowie, nigdy oraz y wiele razem niemyślei matery aek, ale potrzeba nad iedną dobrą myślę koniecznie się tak długo zastanawia; myślę zżecy, własności konsekwencyj uwatki, az się do przyswiedłego myślenia y kymienia niewiągniesz, temperamentu. Pomocę także y głowę spokojnie mowie, y nie, tu y cwidzie niemota, niemigaj, dociekaiz albuorem nieltury w Hiszpanach rany, ze powoli wżycytha prawie cymie, ze wżycy od matosi zpowzecznego na sode ich zuycyau, do trzymiania umiaste głowy formowani bywaj, tak dalej ze nigdy Hiszpan wtyt głowy nieobruj, żeby się oraz cety obrozii niemiał, stęgd tedy maiz, powolne myśli, ze się naprzód do głowie moiz neutragaj, y pęzorca traw pęzycyja do powolnego ich spocobi chodu. Pomocę także y to, aby się wżyc sący pędzkiego chodu y biegania długo strzeżę, gdyż to y bet Filozofj hatwy pży znać moze, ze tto się rozbiegał hrew wiabie zywiz y ruchomiz, potnie, aty wnet pędzie myśli, y pędzka do smiechu, figlow de yteayadu. Jęz n.p. wem dżeci biazai lubiaz, cżemnie iakęta popolach. fęzj stoziz, inra tyz niemoze rany, tytko, ze hrew młoda, iowiz się wbiegu suym, użdziciał rozumem, zuy wżiem, wielę tak pżacz, niemitancuizta.

Od Wielomowności odizygaj się moze, gdy najprzód staramy się, aby wżyc stho powatnie uwdyż czasu th: mowie, albo aby pżecz tydzien y tuz cęz nie uwale, pżecz stow potrzebnych, niemoze, bb inatney wielomowitwauy strei się niepedobna, az się rozruchane, wżycyku zastaj, zty y mus hęty. Pautore, żeby się wnie iakę, Zagudnosi y wspaniatowi myśli wprawicai. Poltraciz, ustawiczenie sobie myśli, co sa stodkie, pomiar howana y niery sta mowa pżynosi pżytki, to iest n.p. ze znachiem iest spohyznego, wpa niadego, męzdrogo umycty, ze umytha skazyi do obmowy, ktamitwaj, spawu, y innych będzecnych natogow.

XVII

XVII

Zaluzya niwazy się kiedy sobie tego długo peruwadzie, iż zley zadrzewie
nie nikomu szkodzi, krom zadrzewiacemu nieprzyjacie, że ta y sama na
wet Niewiasty szpeci papryga, iasczurym podobne czyni oczy, twaraz
zlochliwe iakies dżuzenia de. Powtore, milosci własny, martwi, gżenie
na urażenie samey, nie na szępciu, nie na umiętznosci: (ktory egypcy
szę rękę) ale na enacie, y wewnętrzym pokoi narzede dobro zawiśto. Do
trazie, w ławie nie przypuszkai głęboke do zwazania swoich y cudzych do
shonalosci, a bardziey do zlochwego ich między sobą równania, ale iezeli
n.p. z Intyzi; to postępienie w Filozofij czynisz, rękę mysl podnosi
do Boga dobroci; (od którego wstępy wszętko dobrze maia;) Do czego nie
dowiętych sadaw, dyspozycji, iak różnie natury komplexy, szęcy róż
licznym postępiem, kęcem, bawem, waga, stwory, konserwui. To tak
ze pomaga widząc w kim pętknięsz nad siebie przymisty myslai
sobie, że mi Bóg tego cętknięsz na przytęd moy porzai, obaczyc
porwo lit, abym z niego poznat słodyci, dobroci chwalebnych my
misto, a nie zadrzewit mu, ale rękę uwatol, sposoby, szętkie, iak
bym y ia do tak pętknięsz enot, obyctaiow przyszedł temperamentu.

XVIII

Antypatygo łatwo zupętknięsz, iezeli cętkie, ile ci stas y niywie same
mnie bydz porwoli, niedoshonalosci, narowy lub proxięte, lub obecny y
utobie iezec zyjicy, mnych ad ratakaię, rękę zwatęi będziesz, iezeli na
szętkę dystrokię: (ktora wszętkę rostrapnosc iest) nabędziesz, iezeli ce
dze niedoshonalosci prawdziwy y łatwo iakę rękę, usiebie cętkuoi
będziesz umiat, n.p. szętkę tę? mysl sobie, y iabym takim był, gdy
bym się pętknięsz niwrodzil, nie wnaszęcy to bylo moy, że ia pętknięsz ten
niwrodziwy, niwciępliyom tę? tak sobie o nim peruwadzy, że dziwnie
geracy bydz musi honesty tęcy; szętkę że ia niemam, ni shoneryom szętkę
mnie powinięnem ad rękę, kędziow, Mistrzow, y Dobremu wychowa
nie rehoqnięsz. Dziwnie mnie powinięnem nad drugim kompařęcy, y zina
czne wyrozonienie. Nacetatek tak trzeba mieć serce swoje nawodzy,
aby zlad nielubite szętkę, iż tego, zistiey rękę, twaraz moze.

XIX

Inszye naytrudnięsz znowe, szętkę mi zwaie, y nie widę dla nięz innego spo
sobu, szętkę aby takę szętkę, długo rożumow i szętkę y gżętkę wności
nieporwatal konsequency; powtore, aby się trunhou, z tōw, szętkę szętkę szętkę

Lawo sei, wystrzegaj aby sobie mocno wyperewadował o zdrowym, że nie o nim
 zle nie myśli, nie sądzi, aby nas statak w tym był zhoruinkowany, że uida
 mysl nie nikomu niezaschodzi, y iako Lacinnicy mówią: Propter tuum cogita
 re, nihil ponitur in re: potrzebie, aby iakiej hohrich iest natury, talentu,
 one rasky obhomodawa, udawać się uwyż, a nie tym się gnyż, kto co nai ego
 wyczerzenie, na iego chod mowi, myśli.

XX.

Niecierpliwosci wielkim iest usmierzeniem, zupełny temu dae łrodyt iż
 my temu nigdy nieporadzimy, zebyśmy się od zdrowi y rozważel' mieli, aby to
 lub wstępy to myśleli, co my, tak czynili iak my chcemy powtore kiedy się
 łroft co przykrocy niewchodzie w głębozie tego zwazanie, ale zaraz całą mysl
 od tego adwocit, cym wcielonym się zabawi. Słusz, że tu y ty prawowit
 etnis reguly, ktore się przeciw popędliwosci podaly. Uwazai także różne
 ludzkiey łodygyj natury, humory: uwazai nasotatak Duchowny, masyne, yna
 reflyctiue prawdziwoz, ze zdrowich do miżeryj, zrodzony, ze mnego do poku
 tu nie maż sposob, iak zgnozt, niewiezgia charyz wspanialym przenosi
 lub mijai seram.

XXI.

Łroczew Łijanftew sposob naylepszy przynajmniey niedziel lilkawcaie
 nie zgorznych niepie trunkow, ale ze powitaię zmalogu iakiego, trzeba
 nie iako mienie swoje do czego przyuzanie, y za starzaly zuryckay, niezaw
 wadzi iako, sposob ten o zdrowi industryj n. p. zbiedzi na iaki czas do przy
 cianit, gdzie byta sposobnosc az do zapomnienia o wspanialym zabawa
 się cym, rozrywai, zlim przyetyynie y gudzicie wurywodowai, a prowie ich
 zeby się żadnym niekretowana trunkiem, mianowicie tym, do ktorzys się
 wuryckaid, y owżem wymowit to sobie, gdybyś y nazyuy kruz procił
 aby ci nie niedano, y broniemo, zebyś dohad inąd na gorzce nieszat nazy
 ie. To naybardziej wewuryckaiomych do pijari stwa, znowdo niego determi
 nowai zuryhto, ze się iakie wozol, due ich adzypwa morzysko, niednow, to
 iest, ze zolatpek ow rozepalany y wydyty trunkami, gdy potym ciekym za
 stanie, do swoicy się łuroctog pony, ostry bol y surżżenie wzbudza, iezel
 łady magniaż ztey się wybie niewoli, bądż serca przynajmniey prażel
 Dni lilkawcaie stataknie mżinego, adla zbycia niednowi, n. p. lawy, cherbaty,
 lub czego ciepogo się pod czas napiy, iak minie dzien jeden, utnow z serca
 Dougi dzien iuz tak przykrocy etue nie bądż niewoli, az atyckaieni wcale paf
 tyj rozbydżesz, ale mżeci trzeba się potym dlugo znnowe strzedz, aby wcale
 nie z żadnego nie pie trunku, bo adzuryckaię się, trzeba tykion naymniey strawa, a po

Lupm

tym zaważ ieden Doymy to wy piosyż tucliszek, tak iż to rzecz somarza to
 Le, Shui Dawai będzie, ze iż y do drugiego pociągnie y do trzeciego, a niek
 żebyś iż znawie naż upit, iest żebyś iestsey nabył pafyji. Darmo! bea
 prawy nie iż pichnego nabyi niemoze. Wkompanij iesteli postawiesz, ze
 iż na requite znowie ma zdrowie, przed obiadem sztucznie zmył sobie
 taką słabosi, y prożz iż, y na obiedzie nawet niechicy będe iesteli by
 iż prożzono, abyś przyrzymniej do stołu zimnemi zasiadał, takie znie
 mi utóz paktaj ze ty dle ich woli, słabosi swoje przekucyżai będzies
 y u stołu siedzies, a oni abyś przyrzechli, aby iż np y do iednego nie iesteli
 wieliszcha. Co im lepiej y lepszym udasz sposobem, tym przódz y szuraj.
 Imi iż tak wotami sztucznie y statycznie ciekucyż. Imi kiedyż kom
 pania wino pije, miodu iż wprożz napija, aby tak d cę tych wolni
 byli łokcy.

XII

Przewidz gnuśności coby krynie? niewidze nie przódz, iako abyś wsey
 eliwą cilla zrewoli y umyślu uprawie obrot. Ciele kethosi y zdrowia do
 dair, krom obiadu, uiechery y pisania y czytania gubniejszego nie siedzies usto
 uiećnie, ale iż powoli do przechadzek y wolnego stania wciągas, uprawias, y or
 dynarynie miel wlecie osobliwie przed uiechery, de: upule, ogród, nad rzeki y
 uertymentu, co do puztualnego strawienia, dobrej dygestyji, y uigoru ciała
 Duko pomaga. Łe obiadach de: uiechery iż zasiadał do iakichyż osobliwie
 melancholizny, ale naymniey zhuwdramy, lub stoic, lub też iż zwolna prze
 chodzą, stochom iż iakim bawie dyskursem, uiechery wuplayzery y kethish
 potraw zarywai, Duzie spanie flegmę mory, y ięzchodę cisto mianowicie
 ser posbieżny sprawie. Nici trasy na uszytke dysponowane, zrana co Duko
 unego, potrzebnego de: przecyżai, napisai, a wszelkiego iż uiecheryż zgiel
 tu; przed obiadem przechodzie iż nieco, czyli dysponuje w potrzebnego, czy
 li też zhim uiechery dyskuruię; po obiedzie troche iż zabawi, potym cę
 Łai; Doyw' Diczai do swego gospodarstwa, Doyze, dzie na uiechery uszytke
 dysponowai, I tak y zdrowy będzies, y mile ci choćby nayaduhudniejszye zycie
 będzies. Leci nadeuszetyto do zrewoli, y przyswajek zapala praie, gny upra
 niala cęzia myel ogarnie chiewosi dystyngnowania smienia swego, czyli
 w dwojshim zyciu, czyli w dwojshim, czyli nawet gospodarstwu prywatnym.
 Co to dobry Doyw. Do uiecherych iż myslay promowowai zary, umieci nie po
 winien? iak obory ustanowai, forteca dobywai, sytuernie szypowai, naprozia

uiech

ciela zamyslow, obrotow, rad etc: Doiekaaj zdrad unikatow, mieysi sytuacyj z wlas-
 snosci ludu, kraiu wladziei. A to wszytko mozesz lito doskonale umiec bez spe-
 cjalnosc, Architektury etc: bez umietytnosci geograficznej, Historiicznej? Na Dworach
 Krolewskich, szlacheckich mozesz konsiliarzem, Sekretarzem byc etc: aby mial do-
 stepnie nieumial Polityki, Kanctu rozliczonych iety, bogactwa, ligi, przetworzy,
 aby zapelnie wszytkich niema nieprzeuczal dzieiow, sposobow rządzenia, przy-
 czynienia Dobra. Kaniu swemu niedociekal, nieformowal, aby listy, mowu, perwa-
 rzy, Dyskursa wybornym. Do konale pisal, formowal nieumial krasomowstwem,
 aby sie uwierzebie krasnym nie powinsz, zadowolosi uwownych unikatow, nie przy-
 cieszom sie niecie, przyjaciel znal etc: iczyli Europpie prawi wszytkie umie-
 etc: ato wszytko iakiey prawy, pilnosci etc: potrzebie. Niemajomy y tyca przy-
 watnego, ktore nater czas tylo chwalebne y godnie bydz moze, kiedy wspo-
 lnoy zycia porce, rozsczynali naszych, do dobra pospolitego a bracosny, formu-
 semy sie tak, aby y przy laladem rzetelnosci, szczerosci, Dobrego gustu y porzadku
 y mowu, y perwarzami, y sposobami, y rade mogliemy honor, calosci Ocykazy,
 zgodę między kbraiu promowowal, utrzymywal. Dohatek tego papir howa-
 ty edward? gwasny sekuek? coz mowic na Seymiku? iakie sposoby naco
 podawac, iak na Seymach radzie, iak na Tribunalach sgdzie bpdzie, tety
 Dla gwasnosci ani politycznych, szag, chistoni nieczyta, ani sie wpietnoy przy-
 watnego zycia pohoiu przyetajnemie nie zabawa ciw cteniami, prawa Ocykazy
 zapelnie nieumie, coz mowic o prawi naturalnym. O prawi Sarrickim, Rzym-
 skim, prawi Duchownym, prawi Narodow, prawi Secyapi etc: Ale mowmy
 iak cheemy, gwasny gwasnym bpdzie, atoli iekali kochamy Dobra bliwniego,
 tabby mowic y pisac trzeba zebysmy ich az y rozgrywali, napraytuzyli im
 sie, zebby tak oni zlaczywszy iety swoje z pracowitami Dobrych Ocykazy oby-
 watelow zamyslamy, upadajacy Rzeczypospolityj podnieci chwaly, przesnie-
 cili to w przytko do nas, czym sie w celodnich obycajach, udochonalych naukach
 papiernym porzadku, cudze zasuryciar kraie.

XXIII.

Nawetatek prawi w przytkim brydlim papysom, nalozom mozna iest y powie-
 chne lezarctwo, rozdroznosci, y obecna sobie zabrac mysl. Kowtore im lito uwierzeby
 tak, uszy sie (zatozyszy uspraw nieiaki kania kwoza boiateri przynajomniay fund-
 ment, y szere chrześcijański gwasnosci poznanie) tym mowic wiotne papys, trazy
 dowal

dowai musi. Potrzeba uważać co w Duchu, dla zgożenia jakiej rany, uleczenia
choroby niecierpić bólow, przykrości, co stało na udatności ciała swego, co prawi
zarząd? a Duszy, umysłu, zdrowie y piękność, y mieć przykrości uspoził
nie swym sobą, y daleko esencjonalniejsze, potrzebniejsze jest, a tak się do
niwo, tak mało o nie staramy. Koźdial ten drugim się żadnemu nie bódia
zdawał, iereli zwazy potrzebę obszczności tej materji, Osobliwa albowiem
mogłaby się najwiał dżga o hazardy osobna profesji, iey własnościach, y do
wyhorzienia iey sposobach.

Uwaga Siódma

Ktore przymisty kawalerow sęć kłiwie dystyngowat, kuchanym, estymowanym
sprawie mogą

- I. Cały wtycie ludzkiem, a w młodym mianowicie kawalerow wiekcy, serżentia
dozresnego fundament, nie w sobie nie mieć takiego, co by y niewygodny jego nie
ustanie miścał y targai mogło pokoy, y innych od wstąpieniu strachai konien
sany, atąd albowiem czytiwość, czyli w niemym, wyżytey lub nabytey
substancji dochodach, uważałechu powstawai swyła moe y siła, która y
coto wesetym zawise wyrażenim, y serce drwinym sądzi ukłentowaniem.
Aze do tego zupełnie profesji, tudy pochromienie, moim zdaniem niechay se
bie, kawaler, tyke serżent, estymacyi, kuchania obicenie, ile wstah się kłiwym
postępił chwilenia.
- II. Pierwszą tedy młodych mianowicie ludzi: ktorych ten bógca wieku pora
największy roznie, ora ciekawych miwał dla siebie swyła czyli pierwszą
mowię jest rekomendacyę, przy umion nie złego, nie brydkiem podległego prof
syan nieobawę ludzi, to dopiero, iereli tym tego pierwszego wstępnay
tudy to jest intare a malo, ma osobliwose iacie w sobie przymioty, tudy
se go sęć regularny od innych kawalerow gęćności dystyngowat, znamienite
scaj, opłwai tego nie umion, iak taki zniewolone sobie wpyethich ma cety
y sercaj, iak znaznie wserżenie, y w powstanie kłiweta kuchanie.
- III. To zaś rzecz prawdziwa, że do podległego dla siebie serżentia, trzeba apro
pos, politych innym obyczajow, mieć sęć regularne swoyey natury y osoby chara
ktery, ktoroby najwężsiej unas notował kłidy, a prócz to nad innych nad
estymowat miał chęć.

IV. Nie trzymajcie w duszy materji tej zachowania, rozumiem, że haec alterum, tety
 udelikatne odrywania, przyciasni wsty, powai myslą, nego, yacyz, nie bardziej
 dyktynznowai, nie bardziej mylým y hochanym usty nie moze, iak te w łamoi,
 znactne w swieczach, mozie, le. rozczaranie: uprzywilejowa prawa zozu y spraw
 Dobroci: porzadzowana wesołoi: nieporzadzowana nigdy odmiennosci, iakę lub
 takim etwem rzetelności; wprost plach szersosi: szersowości: y ~~przez~~ w sw
 go rozczarzenie, niemoze zaś pewniejszej Drogi do tak chwalebnych polac
 zaś przymiatu, iakę gdy szeregulne ich znaki, w których wyznikaia, brothe przypome

V. Prostropności, czyli rozczaranie, wielką ma od umiętności roznie, y więcej pod
 czas wazy iedno rozstropne mikiemie, niżeli niedyktretna o sbrótach Kłabie flich
 moza: do tego: że rozstropności y rozczaranie do przyciasni osobliwie ludzkiego, moze
 się bez wszelkich obyeci nauki, lubo nauki łacińskiej y obzerniejsze poda
 iakę okazy: ato pochodzi albo z natury, albo z duszy agyli łacińskiej: Do tego o
 osobliwie moralnych, politycznych, które o obyeciach, pafajach ludzkich, re
 gutach szersosia o przytomności cnoty, naturalnemu słow, bez prawenności, z
 flegmą, y zudziętaną nalezytey dyktretnej szersosia, przyciasni iakę to szersosia
 u Łacinników, Cicero De officijs, Epictetus, Seneca w wszystkich swoich
 listach naybardziej in libri De ira, clementia, beata vita, De breuitate
 vite humanae, De Beneficijs le: y wszystkich listach swoich do Lucylia
 sda pisanych. U nas Polaków niedawno mi się nie takiego kryty, a
 toli Doyz szersosia niektóre pichone. Naybardziej iednak do tego szersosia
 moza szersosia u szersosia Francuzkim in Anno 1745. wydana pod tytu
 dem Les legendes de la sageffe, gdyby to szersosia swoje w tłumaczeniu iakę natu
 ralnym, Dobru publicznemu przyciasni wazy, y in persona na publicznemu
 nie nie załwad. Prostropności nieznanie y tym naybardziej wyprawia się
 ziętla upowolney, bez nie wyprawiający mozie, iakę się to łacińsk wy
 stręga affectu: iakę się przy swoim niedyktretnie niepiera łacińsk
 wuniorności y nalezytey dla każdego rekognicji: wspaniałym Łacinnikiem
 pierwie: w publicznym sekretow sobie powierzonych do trzymaniu, w dyktret
 cji, aby nie nie mozie, nieczyni, aby drugiego zawsty, iakę moze, aby niemiel
 szersosia tego obmaniał, lub powierza co o tym szersosia, y nawet tego szersosia
 nie wdaję iakę y o sob zachwalai, aby obyeciach, wazy, cudzych nie nie
 wai, ato iakę ci to mozie łacińskanie potrzeba, inalezytey to kryty, ogrodham:

VI.

roztrojnoscie lekce znalciem jest, nieczemu sie gnajda y bardzo nie deini,
 ani komu podobiebia, ani dla siebie podobiebia lubie, a naybardziej
 wystrzege sie woicy ehhety italgow, fortuny, antenator, Loewnych, di:
 Dobroci jest to prawdziwa roztrojnoscie Erencha, y ino lta uspecy marose
 znania, tym uspecy woinm wynika Dobroci, lecz mianowicie pokaznie sie wito
 si nad cym lub nieznanomego niewykiem, weskuszwanu cudnych defektow, kie
 dy nie lubi lta nawet besty; skurczenia, ioz dopiero ludzkiego igrenias Abie ia
 ho lardcy cnoty natury spieie pokazania icy affektacya, Tak y Dobroci wiec
 rozumnym obrach z siebie cigni zaywaru: Do tego wiadziei trzeba, iz co sie
 tu pisze, nalezy tyllko do przywrotney Loruowania przestrogi, bo wozgled
 y w administrowaniu sprawiedliwosci, cegtohrai dla nru jest, tam Dobroci
 narabial, dzie albo potrzebny albo sprawa surowosci y hany zaryc luty.

VII

Wesołsci jest to ieden z rozglednych natury przy miostow, ktora sie rownie
 melancholiznym y wesołym ludzium podobaj icy znaki w widzierney wyznika
 mowie, upodabaniu do przechadzek, w przytobnych rozmyślach, y nawet samych
 zabawk, skromnych y niewiomych: iakimi ie woina energia francuzi zowia;
 zartach. Zaprawa zas icy, sę dowcipne we wstym wyznalafki, roztrojnoscie
 zarywanie, wgląd na czas, osoby, miysie di:

VIII

Kretelnowc nie tak sie gnajda poznai daie iak wesołsci, iako y samo na
 wet rozeznanie, ale poznana diwna ma dla siebie miłosci y poszanowa
 nie, bo wielka icy do przyiaznego potrzeba jest zycia. Pokazuje sie, kiedy
 kto, lubo pod malpla affektacya w obreicie, tego sup stniey pur ltwal
 nie dotrymuie, albo zel stego sie serwie y stasownie zawista su wymania
 cregoby dotrymuai dla iakich rany niemozt.

IX.

Skreteloci znaki sa, kiedy noe wstym na swieie iagriemy lute, kiedy nie
 obtudy w postepkach, w owiniadzeniach, w nowie di: niemozy.

X

Inzerwasi y czadu swego pomieszowanie, iak pignone, iak prazy tawre
 sa, do sye dowiedtom, kiedy pokazatom, iak szpetne, szkodliwe zija stwo, iak
 przyzka y obnierzta gnowosci. Stas tatek taw alerow osobliwym iposa
 bem idobi mgstwo lture sie, pokazuiel: nie zupełnie go biorac wstym ro
 zumieniu lturego iest cnota u lacin rikow fortitudo. Kiedy kto do swey
 usody, zalptow, niema przywiazania, nie lubi affektacyi, nie skromosci, gnyma
 soui, delikatnoscii, lecz le stuhasy miec w sobie pignone wlasnosciz y tak Dobroci
 wstym wladnac obokiznowiamy, aby sie same wnas talpta bezimnych zardnoci zalezali.

Uwaga Dama

Uwaga Osma

Taka powinna być w hawalerach *Quadrilatera* nowa, iestow, chęć do maniero, udatności, uagporemaji, uetnicach trach, wybor, reguty do dyskursu, konwersacji

I. Tak bytne, tak przesniehające ^{gny.} i Dem ony, jak u Ostronidzay lub u nowego ptaka, który jako mowa, przez trzy sciomy urdzi, bystrzej się y bardziej przesnie hające bytne nie mogą. Ich to własnie natura, hawalerow zaskaki urody, a tak przeto, tak głoboko, ia trudno ktoremu ich unihęci eozitoy. Abierac omnie się samemu trafilo, gzym uedobrych moich *Pragiacis* i *Starey* pomieszchal Domey, iż ia uwiadu stych, którzy tam egito przyjezdza, hawalerach zadney niuwa zatem affektuy; niekzem tyllko po edwidzie ich, uetniebtlive uietotyck Dine uetarek uieted gozno, y do ia ich uietoty, a moicy informacji, uenieit ich y hawalerach questy; unat one omnie; co zniesluroney ich *Dla* omnie dżiat się gżacenosci; poufale, naybardziej uietyk ty się eone gzymaty, natęgi uymawiali hawalerach, których ia sobie własnie zauważiwy manier hawalerflich stawial nytrat. Dany zedaj się uedbraniu poswieconych urodzie lub gadnosci uwoicy uet nou, edrefow diuonie skromeni, u mowie ostrozności, lez niek tyllko uat Dobro czynnym uoim na hawalora blyng arabiem, uetnie się przesie ich utoy uieto moicy nie może, coholwiek u hawalora nagarnego, lub omnie hocharęgo *hazie*.

II. To zaś ruzie dżemie do uwiadkone, ze dany najpiemwy y naybardziej po uierschowra uetzenie, powierchowng, u mowie, uetniebtlive uetnack, iestak, maniere, udatność, przesniehac zuyteli, iakoz uetnętrane przymisty y chwa sebne uetnosci są do uspokoienia uetniebtlive, do utrymania uetniebtlive arypotrachne, uet zaś powierchowra uetniebtlive przymistow symmetry, do uetniebtlive uetniebtlive uetniebtlive, y powabnych uetniebtlive uetniebtlive, hlow, hlow uetnym uetniebtlive uetniebtlive uetniebtlive do uetniebtlive uetniebtlive uetniebtlive.

III. Atżatym hocharęcy uetniebtlive y własng, ad moicy, do siebie uetniebtlive, hawaler, uetniebtlive uetniebtlive uetniebtlive, aby miog y postaw uetniebtlive, uetniebtlive uetniebtlive, przymistow, uetniebtlive uetniebtlive uetniebtlive.

IV. Z powierchowngch zaś uetnosci, ze na uetniebtlive uetniebtlive y na pier uetniebtlive uetniebtlive, przymistow uetniebtlive uetniebtlive, y uetniebtlive uetniebtlive uetniebtlive.

na pierwszy ułożone według manier, y wyborow ludzkich uformowane
nie należą. Lecz zwanemi tyłko Polskiego stroju iarywaigami ta moia
będzie disquirayca. Nie jest tedy nie tyłko udam, ale y zainnych cokolwiek
rozumnych ludzi, niek jedna kachania, prawie iwa powspielnie u niekterych
i młodzi Polfhey wzięto maniera, według razi natem, drugi ozi naow
bok głowę wyłongca, przy zmaruwanym iskolby do sięcia czoła, albo ten
głowe y stoję jak zrawa zukosa ku ziemi wyięgnęci y nalytorem i
barhami, w mowie dżiwacne nadymania, li sła frowanie, ustanowne
wzrow mushania, po harhu niy brudu zprędzania, a kiedy się mowie staję
przytrafi, iskiec iata na iden bok wyfamania, y zukosa niy w zglby
Lorne zagładania, wzięte barhow wznoszenia, czoła brypkie i natolę
marużenia, wukhdnach zaięce susy, bok podeprzei, głowę zudraci,
zubien poprawiać de: y tym inne podobne nadygi, ktore gdyby may
piękniejszego szpecz kawaleray, y maty, nadygi, lub obyktajności
wiadomości niechcący wyfaję.

V. Powspielnie tedy mowięci, nie moze byt dla Polfhey młodzi pięknay
sła we wfrystkim maniera, jako ta, ktora się u rozumnych wyfaję fran
cuzach, y stantęj maniera bieraych kawalerach de: bo nawet isreli
się niemyt, lubomy Polay powspielnie iednakowych wfrysty nie iest
ony obyktajow, gustow, manier, przeciż niu innych narodow humory
do Francuzich humorow naybardziej przy pędamy. I tym wfrystkim
nie wiem czy się mi dobrze wiaie, ze stroj Polfhi z natury swojej, nie
iako powarneysey wyięga miny, stroj zaś Francuzki pięknay nie
iest natury. Wzięci tedy trzeba sobie na wzor, lub iednego we wfrystkim
naśladować, lub iako rozumna pscottha, cokolwiek w hum
pryjemnego cokolwiek kachania godnego, obarysz, uwiwie to przysto
włać estusności.

VI. Wszechpelnosci, lubo iudna rzec iest, nato rezulty opisywai, atoli nie

co zmięgo mam upodobania, lecz zimnych zdania pochodzi krotkiej namienic
 Twardz, ogólnie o cetero mówiac, powinna mici ordynaryjna posturę, umi
 dych zwłascza kawalerach, zwiędzona skromna, wesolą, rozumney nieś do
 tej własności, przemieszawczy powagi. Wesolosi albo wem wzbudza umi
 z takiego twarzy pozoru ukontentowania, skromności kapala hochanie, widzieli
 do siebie mile pociąga, postawowanie, estymacyę, powagę, sprawnie. Lecz
 różne są mowienia materne, różne do wyrażenia ztwarzy nily iakieś o
 boiażli, iedne potoczne, drugie extraordinaryne. W potocznych zawzięcie
 kczanie iednaka zawsze bydz powinna twarzy uśladności, extraordinary
 nacyjnych osobliwie: które lub dla uiektrey ekspresji, lub dla lepsze
 uśladności, lub dla lepszego upodobania, lub też z samą potrochą przy
 padaię, do wyrażenia: pasyę, szczwoci, energii, powin na bez efektancy,
 pro porochnym wyrażai sposobem maternej własności. Powiem, iak
 y ia sam uwakat, iedeli y najuiehsza stadyer ustawicznie zarywana
 obrazach zwiędlim czyni apetytom, tak czynienia y mowienia iedne
 Lic, y nigdy niewadmienne, zeby najlepsze były, manary, iakieś serwon
 zwiędlim sprawowai zuzgli ztęshnienik. Liczba iest sześć Dobroci, szco
 mności y wesolosci twarzy, ale iedeli w haudey ocholizności iednakow
 będa, będa twarzy takie iak pivanacki, iak obrazy nie wesole sze
 zwosci y ognia nie maigce, tak tedy iakom użycy racht, w szereg
 nych mowienia maternych, nieś y twarzy miog admieniai trzeba,
 Licz co z swawego mowimy, swawosci z skromności walby, nie iakieś
 w twarzy czyni powinna, co się pięknie wyrazi przez pomierne
 brwi podnieśnienie, oku wolne ztęzenie, Licz co gniewliwego mowi
 mamy iakieś nie swawosci, ale przynajmniej możności, swę twarzy
 ordynaryjne posturę rozważniai powinna, co po kaze Marsz słowol
 ny, y growatny, Licz co pięknego, czy w tym metrami bydz najuie
 hszemi mogą: Licz co wesolego, ceta twarz iakieś nily smownie, iak
 111

sci wypracować ma, a ony właśnie się usmiechając się: z tym wprawy i tłum
tych, z tym podobnych obserwacji Suetonii, naten was pigłone będa, kiedy
ich bez affektacji, bez wszelkiej ptechodii, y cętych znawcy waznają
zaują. Czołd zawsze równie słowia, wyuczniona, miedzi powiomb, y tak
szpetne jest czołd zmarowienia, iak Diccinne lub bławeriflicie go będa
trzymanie, nie powiomb będa posępane, ani nad to wesote, ale rownoważ
y wazę nieialo, między skromnością, powagą, y uwesotćcią, trzymają
ce y do wypracenia, gdy tego będzie trzeba, uwesotćcią iakiego affe
ktu, dobrze uformowane, żeby nie podzić cinnemu, ale zmyślo w szpetlic
wypelniać fienbuzę. Marsz polszai, gdy iakia ława sło k'ivnozi, tak mo
zna, żeby słoń na czołd nie wgap, łuc rotwota, ale od skroni we wrodach
między brwi, łecz y nadto a pomie nie. Nowa gurbianie dzwone szpeti,
y p'łechy rozum polszai, nie pigłna także jest rakt, w mowie no sem
wypelniać, iak Łacimicy zowią ronchos. Ony są wosytkub zrodtem
ex mofuji, a natym iakie łto zna ich wstawooci, natury, odmiany, łacie
Dobrze umie udawać, ze wprawy Trzyognomij omyle łuc szta, łecz nę
by arcy d'ługa byta, wosytkub ony o łngstie wstawooci, Douji natym,
ze powiomb będa wesote, szere, wspaniałosci ich wyri mierne łuc gorze
wzniesienie, szpeti ustawiony obrat y motanie, Dobi, staterna ich
pora, łecz czasem przyoznaczai łreba, gdyby inaczey znaniem za
mysterna będa, udułku łodaie roto pne przyoznaczenie. O ustach
to tylko namieriam, ze najbardziej szędołnoie ie łalea, y pomierneie
ich zbicznienie. Erasmus Rotterdam Dawnych malowidat łe d'nie wno
si obserwuj: ze stalenie ich. Znaniem Dawna mofy, byty, iur zas nie co
wycięgnione y tak iakoby do pocadwania ułdzone, byty w uwal biez ułd
cow wadze y przy m'łeniu. Chod ani m'łedzi ani szętker nie powo łny będa
powinien, łubo według statuy ywzrostu, naturalo, go mierno wai, łreba
ła proporcji, y to aby łrebańia d'ługo y podrygania unim nie będa. Ułdony

niskie zbytecznie wtasne są Karodom w Krzy: podobnym, y cudzoziem
 cyżwionie ich lrytylicia, stym wpryethim gdzie dawna we wywraie
 Litania sie trwas maniera, gustowi sie ich akomodowai nalezy, ma
 czezy hardym byciu niewimie sqdono. Iesta zbyteczne ertowicha pdehgo
 wiele s sobie rozumieicze go barucia: zadnych niemiei udatnosci tea
 walera, ztqd dunder dia thiem, jako mowia: narzycia: Ale pmax stow,
 iesta nieo samym rglu motariu rozumieie proze.

VI

O mowie y co do niej nalezei more, niektore, ale do ktorych in nie sie
 zliczajq padam reguly.

I. Mowa naj pieknieysza iest, międry zbyt pmdha, a bardzo prowo lny, ma
 dnias y sprawnie to, ze sie y pieknie hardo sduwo wymowie moze, y roztu
 ma was nad hardo, sie reze, rozmyslenia, y zneliem iest nieomylnym
 ertowicha roztro pnego.

II. Wdyskurcie treba sie miarkowai, aby przy starszych, godnieyszych, przy
 cy palnie mowu niezaczyna, a zawsze, aby nieustawionie samemu mowie
 ale podwai y przydługym dyskurs przewartowae milkeniem, co do sta
 chania: iezeli wpry pieknie dyskurwae umieesz, winnych wzbudza pra
 gnienie, y iezeli urozym, rozsqdnym iestas, kuryhszq zelrom no sie gtu
 icy odmiesz estymacyq, iezeli za smiej wersat, w naukach, tamie
 sie twia po lonyie proctota.

III. Wdliżanie cudzych opinijżwionie nalezy bydx dyskretnym, y nie
 miee tych przedm przy, ktore popoliie maie przywizany, cy sie tudzie
 do iednego stutoria opinij y sentencyi, ze co kolwiek przeciie ich przy
 cygata iest Idanisy, to wpryetho y za gupetwo, y za fatoz rozumie
 ia, y zuchwale gupetwom narzycia smieia. Miei tabaa iakie
 wdzigonne w tpry pmaie w mowiaicze wpryethlich wrobie powara
 nie, miei manier, y sposoby do przeciwnych brania wdyskurcie opinij
 sduwie przyism ne, ludzkosci y rebelgicyi dla hardzego konwicyj
 petne, niewymownie hardego ale osobliwie sercam ludzkim zakaa. Dla

poizgwieńcia tdy dyskursu, zwolna dowodzi na przeciwnie innych zdanie przy
pominięciu, a jeżeli tto uporczywie, dajmy to y przy omney prawdziwej obstat
wa się tenyż, dyskretnie y subtelnie nas statuy, albo się zgodzić z jego uporem, albo
wproszewnia w pasie opinia.

4. Dyskursu o ludzkich naturach, pasyżach, sposobach poznania innych straż
się potrzeba, takiego albowiem człowieka wpięty się ordynanji nie strażę,
yże więcej jest nasuwicie z tych Pseudo politykow, niżeli prawdziwych y rozum
nych Politykow, ciebiey za fronta niewiedzącego sądzisz, Wten czas tdy
tylko o tym mowić możesz, kiedy się kwestya z Filozofij w tej materji bier
dry ludzoni rozumemni zaczną, y to tylko roznych Autorow podaj zdania,
których konsekwencyi można używać.

5. Własny celuby nad psa gorzej y węża unikaj, o swoich Antematach, swo
ich krewnych zacznij, greszności, zawsze własnie wystrzegaj się mowić, sciek
albowiem ta czecha prozopolicie dumnego, y niewostrognego pro Lazare.

6. Dwóch osob zedy naj, podległych własności między sobą, równai nie należy,
wystrzegaj się abyś widzeć nie ganił upodobania, sposobu życia, abyś tak
niezaprzawo, jak pewnemu Pocię tóry maże imię Julij Flawij, y wolne be
tęże życie Dycerflie Juliusza Cesarsa zabawy tym słas piewt ptecho wiasyż tlen.
Ego nolo Cesar esse, ambulare per Britannias de: Sythicas pati ruinas. Odpo
wiedzia no mu w osobie Juliusza Cesarsa. Ego nolo Flavius esse, ambulare per
Sabernas, uriditare per popinas, culices pati rotundas. (X-)

7. Sekretow powierzonych niewydawaj, a rumorow pędych nie daj, cudziej
stawię niewystawaj, ani iey nie xadrowi, co home iest zrotawny nadaw sgo,
ztego się nigdy nawet nie wmiczaj, to albowiem nie tylko iest niez wchydza
no, y nie ludzki, ale nawet gupia.

8. O tabac w sekrecie byż powianno, o tym dyskursu zawieszca publicznego niewyprawaj.

9. Zarzuki pteche, przegrzania wstwach, mowy omney rozcznack, starnicidow y
Fruytjom zostaw, a jeżeli tto co podobnego zacnie dyskretnym to y przyjemnym
iakiem zatrzej, zattum zagadaniem.

10. W powasnych materjach, zartow się straż, a takich nie zacyraj dyskursow,
ktore między, czasow, osobom niestuzę. n.p. przy stole o pogrzebach, trupach,
zabach de: przy weselu o rozwodach, nie zgodach iakięgo stada de: między Sdy
otami o Filozofij, Matematyce, Theologii de:

11. Generalna mowy reguta: zatarzemi de: unieznie y maD: zrownem szernie

(X-)/ Lib. Fragment: Antiquorum Poetarum.

y Dyplomacie; z niezłomną wdziękami mówić.
 12. Do szaplowania sobie Tytuł co ci wstanie równości byćz mogą, lubo w forta-
 nie są niezłomni, iako to Dworzanie, Panny di: bardzo pomocna, mianowicie przed
 tekstem profesorskim, iżeli starszym Ojca lub Matki byłat znalerytym gran-
 deniem Dawai, iżeli młodszym Brat lub Siostry, Ciotki etc.

13. Uważaj iak szatanu się wystrzegaj, adaleko bardziej pobięczy się za-
 nania, przy sięganiu, ale mieć pewna, gdyżby można, szeregłne y tobie tytło wstane
 prosperania iakiej praudy, spowoby, w. iak cie serdecznie kocham, iak stuga,
 swoim byćz przagnę, iak się jedynie zawsze y wszędy mam honor twym zasry-
 cał respektem, lub przyjaźnią di: Tak to wretalnie mówić, iak nie nigdy wretal-
 niey mówić niemożem, gdyżbyś memi oczyma patrzył, y moim osut cerem, tej-
 bys był n.p. Dostliwosci, zdania di: Sztyxatem osobliwosc, zallinania się
 fracyon ad pewnego Francusa wten spowob: iak mam honor byćz Francusem
 Itora energia wielkie Ojczyzny uwioj znawcy powalenie.

14. Iakoby takie według miejsca, osob, czasu, wesołte, mi te, nikogo nie boada
 iak y prauie niewinne mieć zaradki, kwestyje, Historijki, Zasadywania,
 afidowania osobliwie iakie wzrostach y ucwoldści sposoby y studie energii,
 zwinętych y nieuprząkoszonych relacji reguly, n.p. Niewiem czy praudzim a
 Historijka: Przyjechał był Karol piąty Cesarz: onim to w polskiu powia-
 daio: Do pewnego niemieckiego miasta, magistrat wysłał do Cesarza
 plem entem, przeproszając, że go znalerytym przyjąć nie mogli triumfem, w
 Litwym Delegaci owi łomplemencie uymowili się, że tego niechonosne mieli racy-
 Sprytał się mile Cesarz, żeby rad przynajmniej jedne widziat, nay przed Mi-
 siony Cesarza: recht zniech iden: prochu y Harmat niematny, niedat więcej ce-
 sarz mówić, ale z wdzięcznym uśmiechnieniem ad powiędziat, nieche więcej ste-
 chaj, douji ta jedna studna y sprawiedliwa racya. Ostatnia reguta niech
 będzie Dawney u Polakow prapowinoffli o Karach wielkich, ac umar tych
 albo Dobrze albo nie niemożem

VII

Whadcy konwersacji se uważi godne powolta st. Ito rownego albo nie-
 szego lecciz poprzeda, nie dla tego od się staie podleyzynom, ale ludzcy zynom
 a przez to samo godnieyszym.

2. Iżeli niewiesz czyiego Tytulu, wryethick uwronych szkolnych profesora mi
 lub

lub Lianyliariami, lub innym podobnym mianuj; wszystkiej Szakoni, Lewi
Litorami, Swardyanami, wspaniałych Szepi, Kratobami, Proboszczami: wszystkie
nieznanych Szakoni, Lianiami, Lodauszy: ile względy na osoby, przeto
li: wszystkiego unas Dobrodziejca, Dobrodziejci

3. A komu niepowieszay tego, co by chciał aby było wskrocie; smiesznażak
albowiem uczę, że go him tobie wniwiekanu wiary, Litoray ty sam sobie Dobry
mał nie możyte; y rozumay ze nie ma żadnego Szak wniwiekanu gwałtu
go, żeby też nie miał Szakiego, Litoronu by się wiadomych sobie nie zwierzył
szkretow.

4. Szakli przagniesz go Litoru, zadanym, zwtasza zptd heni wsieoty nie wchod
poufalawo, ale wchodę dyskurie, ad refpau stadyry niechay powaga miesta
nieo dla ciebie względu. Chyba dowiadawony temu unowoy, co pewnyfiali
się niemyśle: w Szakadyj swoyay za regule, podaje życia. Nulli te in unum fa
cis Szakalem. gaudebis minus et dolebis minus.

5. Wudzych szakach, interesach do y tobie wcale ani szkodzących, ani pomu
gających nie będy ci hawym. A ia tu moie iereli się niemyśle: czytai albowiem
gdzie co podobnego możyte: podaje refleksya: ze albo postawiamy się oto, by
driesz musiał. ad powiędzisz, co szły szak, awozes, zwtasza gdy to czyta będy
plakha; y u szaktych na Litoraych powiędzisz, y utych, Litoraych objawit, będy
stracit; ut szaktych ze ich wydat, utych ze też go nich szak drugiemu wygnit
mosos: albo zapracz, ze nie szły szak, aoto Litoraych, zozach, wetych, ierelisz
Dowiedzę zhad inęd, ze ty otym nieomylnie szły szak, wiedzisz: albo staternie
uczajnie nie będy szak, y szak to sobie wozisz. Przejaciot, mianowicie
iereli utym nie nauyrozumisz atych szak. Najleznay uoi hae szły szak y uiridie
tego do: co ci ani szak, ani zas szak.

6. Dla Szakiego zprzywocit religiozycy, szakly szak y respektom będy, a nawet nie
szak Szak do siebie szakny, Litoraych szakny podobny szak, niby mu szak
ty swoie do broi, jego niefortune, nie szakny szak, y szaknie ze mu szak jego szak
szak, Litoraych napoty, żeby napoty szak niezadowolony, co iest w szak szak w szak
szak szak szak, y szakny szakny, lub szakny szakny, obowom do: szakny
szakny obowom do: szakny szakny szakny szakny, Litoraych szakny szakny szakny
szakny

nia ale ze uwzględnieniem. Oczyma strzeżąc go w przyrodzie, albo którego utępić jest to
 iedno, iakoby uważał to co y iak, ie, co drugim mało to, dła ciebie nie maierma
 co wochocie lito wymowi, tego ze panie tak po larywai nie trzeba, gdyż taey miem
 nie maig. ale raczej winu uciebie przypięwać, bo to dawno, iereli się niemyśle
 w Tragedyach przy mowach. Odi memorem computatorem.

X. Syra ma uwaga obserwuj. Upartosci żadnej nie mieć, ani ztę impreza grai, aby lo
 nieszanie wygrai, ale aby uwaga mianowicie komponowania, oszukanie, ktamstwo, hość
 rom zotawie, zmiey doskonaleni grai, chociażbyś mógł zawsze wygrać, czego pro
 grawai, zely im tym miłsza ztoba gra byta.

XI. Two ciało piękney y pięknie ułożone, moie y Duszy lustro dodaie, Tak ciału wy
 bor, brak sukien, niepodobna iak wdzięczney przegrusa miomy. Nie tak zaś bogate
 Lawalerow suknie, iako wyete, y dobrze dobrane sukna, y dobia, kolowu obiera trze
 ba do twary, y tak lito biaty, temu ciemne kolory, dziewnie pluzay, albo niebardzo
 iasne. Takie lepiej miie lilla miernych sukien, nizeli ciemne arbył bogatych,
 Logo na takich lito nie staie, lub to mu byta nad stan y progo rycz dochodow
 byta. To między innymi do stroiu refleksjami uwidzi niezawadze, zely wto bie
 mni brak, wybor sukien, stroiow uważali, ty zelys tego wtośnie uwobnie
 znat, nie uwidziat; Powtore, ze im wyższa wtośnie apparecyja, woparocyji
 lustro, fortuna, tym miłsza y przyjemniejsza wtośnim skromności, unie ciemnie.
 Bogactwo albo ujem chlubicy się, czyli mowę, czyli iakim znakiem przy im
 mych zuchien de: nieznamnie im ich pod dsi wymawia, a procto zardrosi do
 cie y nie mawisi mycyria. O apparencyjwa fuytenuji, to moie zdanie, imie
 tak się starał aby wiele byta, iak aby przędnie, netto, ryto, zuybonem. Stę
 wtośnie do swego humoru maig y ostusmych y goczemych, nizeli wnethej
 chatastog a zwyklozy regui zpletychow, piichow, niemaniemych, niechaycych
 się do dobrego gustu applykoiwai.

XII. Ponieważ zaś zaden sobie ani Rodziow, ani fortunę, obrać nie może, ani zna
 ture, idzi mu się zateł swary, aby mu piękney twary, y wdzięczmych udie lita
 oow; aby tedy ztę lito, osobliwie com o ułożeniu twary, mowę, de mapiet,
 tym należywat argumentem ie, co natura data tego y lowal miie od lueiz,
 opusciwry należytę wzbijaniu zarzute tego dychrony, y porocyrie to tuie
 dzie, ze srtuha, zely nayszpetyniejszego ctdwucha udae y uformowai może,
 zely

żeby się mógł owdziżyć y kształcić zbaitecznym pasowac Jaminadecem. Cza-
nim trotko dowiecie, pytam się, czyż wryszij wryszko według wiek tej wyprawy
Luz? inisi są z natury do kłopotliwa, gijajistwa di: szkodni, a przecie przedtęgi
piłności, nie ty lko są szkodni umartwili, ale też y przeciwnych ich wrót, o tym
czaiow nabyli. Ostarła już o Sokratesie iczali się nie myśle historycy, wstę-
pnie daniua mocniej poprze. Trzyognom iaden, niewiedząc co by Sokrates
był y przed tymby mowit, przez zchaki Trzyognomi one uerriom jego Drivnie
szpetny opisał Sokratesa naturę. Tak driv iaki y wlasne kłopotliwo opowia-
Dacia to Sokratesowi. Prawda? Odpowic owzary Filozof: Takie byta we-
onnie, iak tamten powie dzia, urodzenia mego natura, alem ja, przez długi
cnoty czuciaenie, y przez długi sztudy odmienił. Wiary tedy trzeba Dai, ze
tito, osobliwie zrodzu iaki, chez wiagngoc wtwara wotarnosi, przez ustanow-
tęz dęci uetawanie tawo do here. Tak palec z natury wyzsko biega niemogę
iaki widziemy u Mueyhantha Docho natego, tak nigdy dręci noga niemozie zma-
tury, iaki u Januistrza napatryzi się mozemy, coz tedy do tego pomozę? nie
widze, lero m ustanowicnego w tym się kłamania, y do tego sposobienia, co tedy no-
go, ncha, palec, przez ustanowicnosie sztudy moze, tego twara, cnoty, ovy nie go-
trofi? wryszko albowiem to czyni Determinacya subtelnych humorow dęzki,
i: tatore Filozofiaie animales Spiritus zowia: Do tego lub o wego orlenhasch
zaty m tito ustanowicnie przez wesołę y wspanialę mysl twary swojej ni-
nę, Dajmy to nadzieni, godzine, formie, wialę, chez, za mię szęz dwa napda-
szę uformie iz udatnosie, zotatem takiego, co się od zmasz czenia wrota od
zengraiat Tak pilnie, ze ludy do gony wiebie przywazę bydż: miał poprze,
mowno ręz skore na wrole przyciszał, y tego dohazab, ze się tak skorka
na wrole zastanowila, i: y brodę od dawnego mawszewienia ucygnione zgi-
neli, y potem nigdy wrota niemarwyf. Wozrach zas tito tym pilnym y
ciehanym bydzie, wina wznie, iaki w mięsięcu odmiany, zęz hawda pafęz,
yowozem tawie niehawa mysl zwlasera nie często powtarzana, wrysz lub
mowic, tpezy lub powo tney, humorow przez zęzhi do nich lęktuicę, ob-
szęz nięz szę, lub omięz szę, czyni z męcię, szęz pęz szę, lub wzwo tawie po hane
oto

oko, Co iaceli prawdzi: iakoz Tytylowie za prawdzi uznaja; wyc kto che miec
 ooy mila, wesole, wspaniate, powinien codzień dniego pocer myeli wspaniate, w
 tote, ten humor, litonje takimi wyzi, Determinowai, iako albowiem Lidy
 Lelke wazy prawtorzyz edwo iakie, utkwie pamieze jego wmozge, tak m obziay
 Determinowayz, takie urbudzai nieopuszcz, tym wogelwicy w tym Lory, stae
 bpdiesz usi towaniu. Kbrai ztego wymiar prawdzi, pomie nie nuz mo zlowy, czego
 nas wogate uwydoswi adzenie, ze Lto od mlodu ma zuyeray dyje y partii znie
 szai, takiey nabpdie wogelwie wyzytosi, ze sadney wlasne, od naturalne
 go garbu mie bpdie wney rozniay. Dnawta do brate zmlodu wieredob
 Lami dla werypienia chlowicha miedzy soba, wiazay, ar humozow ich wzrost
 y wigor wyznicy, z prozdu srtuka, tak Determinowayz, sam sobie Lory
 wycz niewygni meatew.

Uwaga Dziewiąta

Nauki wyryethie relachatnem Dkawalerowi potrzebne; croma Autor Filozofj wa
 drie iq powozachnie niewary, takie przy najwymywnie powimy.

I. **L**ubo wyryethie nauki y umieiq knosi, tak do wyryethiey zycia pomagajay,
 wyuczajy, in bypa stawona Filozofow seltor, ktora moczami to twierdzita do
 wodami, ze smiertelne bldgostawianstwo iedynie na samy zawiad miedroci:
 atoli, ze y niewyryethik nas na przywoite do wyryethik nauki stae zposo
 by, y tak iq znie tu wna rym terdii, y nie profutowne go podarstwo, ze wyry
 ethie myeli, oraz prauie wyryethy, y wyryethie itaranie, do nabycia lub
 rozszerzenia fortuny obrowie traeba, nauki zai wolnego umyale y niedu
 loionego orazu potrzebiayz, trudno mam Kawalera mego do wyryethik
 obowiazowai nauki, abe nauktach radie mu tq byde, Ltonych y Patericy na
 byi mozna, y ber nich przyetyznanu wcale bydz nie malyy.

II. **O** Filozofj tak etierney nauce: Ltony, powarna Senatora Drynfiuq
 experyencya y swiadectwo Rzdyznicy zycia, swiattem umyale y w szel
 Lich wyryethiwosci zrodlem narywaj, zcar nie podobna y w zamianli uwy
 nie, nie, tedy w mlodzi Lolsliay albo nadowijcie subtelnym, albo nado
 cie zbywal mi ale, abe ze dawno zawiezty w naukach gust, takie do srbot
 narzych w prowadzil Filozofj: nie moie to ale rozum niewyrych troskliwe
 stnie

mnie idanie: i tóre, y nie krom szkolnych dysput, miay szay przytłu niemaia, y
tak ptochemi subtelnościami, dziwnemi zagwałdane terminami, ze Łatwiej by
iż y miley, Egypciick liter, Chinickiy nowy ucyć komu przyszło, niżeli z
Arabickich w Europie na pobawiało Arystotelesa Lięgi Commentarow
Logiki, Fizyki, Metaphizyki y Ethiki. Kiewszona owa uniel materya
pierwsza, niewiedziie Dotąd czym iest, czyli baboż czyli: nie history kempet
tyy zowia: i wysztych męszczyń pragnocy, łusicy? Litora niema ani iako
si, ani ilosci, albo ich terminami piszyc, neq est quid, neq quantum, neq qual
la de: a przecie smieszna, owo uniel wdytymkyczak Potentiale et Actuale
czyli materya, Łak, w iel opinij Cuius reale. Łoz mowic o niemi sztych zstrony
objectow Logiki, Fizyki de: sforach, w niepoistych, niedowiztych konchlyzacyach,
w o chimericznych questyach, w o espti łacyach bardzo misternych, per ocul
tas qualitates, per igneitates, acuitates, abalciates, łtore diu nowszay by łak
zowie Fizycznej wzurach Doicht istoty, ieli przed tym pod moym uwiadat
imieniem. Alei stey materyi iako iż inni zale, mnie tyke namienie Doty.
Druga przykryna, ze przy tyke fundacyach, tyke gędnych, zacnych subiektach
Dotąd niewiedziemy Łalich, łto łyby ten pomysleli, adobrze, adobronale, o
Łozofij w iżyfu Łolliion, ta znowe maiać nauy, ze to nie podobna unas, co
Francuzi, Niemcy, Włosi uwowiel iżykach uergetiuisie do Łarali. Alei come
nie o Filozofij? Łez, słicne w Historyach, Łoetach, Łolitychach de: po łak
bliothekach Authory, Niemcy, Francuzi, maie iel uwowiel iżyłach, y coram
Łoshoonalzey Edyzyi, ta unas dla iednego ślicke liłten, łub łprawnych termi
now zrozumiemia, łreba iż nie iednemu iżyłcha Łosiniflięgo Łat 10 ucyć,
Dysput De verbo uideo, De ablativo absolute posito, De dependentia, ty iży
w łprawie, acoby znow inieysza byta, gędyby iż przy najmniey łak nauczyłaby
Łyżę adrazu mogł zrozumić, Daley mi jam, ale ha miał zebym iż ia Łak
sha, gędyby moie łto uwiadat Łolie, łachyoni iż łreba, zebym iż o materya
pierwsza Sterotychem łub Atenszem niewędzona, o łtore iż znowe Łozypate
tyckiey szkoły ingenia iel pro aris et łois mięby sobę woicic, łtamoge
Łedy łak powoicic filozofij zachwaloi ani obligowai ławalerow, tył mi anowicic,
Łtroy uwidzyl łowaw zrudie intęzyi ni maia, łub iż znowe miar łwie subiektacyę.
Atoli łięz moralnych rytania, czyli Ethika, nayłporym Łardęgo ucyć ni more

III

Kluzofem, takiego wypracuje Authora, który iasnie, obszernie pisze, y pitno
 naymniejszego terminu ex publicana, iak zasęgę zawyżających prowadzi.
 Też iednak wytrzymać niemożę, abym każdego z przytoczonych Kawalerów
 do talicy nie zachęcał im profuzji, aby domowe gospodarstwo zabawcy, wiece
 niem się w domu posuwaniu mow powaznych, listow rozumnym, wycztaniem
 rozliczonych Historji, ado nię w potrzebney ewerentem się Geografij, aznię
 przyjęci krajow, potęży; Monarchow matensji wrażeńnych do: aby swego
 mowia nie słudrili zatrudnienia; ale naybardziej powinien się starać ozupetną,
 Ocyerney, stann, iak teraronych tak dawniejszych Drodow, wojen, rewolucyj
 wiadomości do; gdyż wolne uwas da każdego nieporowadam nieznośną, czyni ta
 cnych Urzędnikow, Senatorow y rozumnym ludzi zdaniem radom krywdę, gdyż
 kto międzybratny, nieznać się dobrze naukanie, wprawy go zarys swobodę.
 Widzi się zaś żeby przedza zawsze była zgoda, gdyż się wstę nauce równie cini
 cny wstępy starali. Swięcy też także godna nich ta refleksyj, że ponieważ
 Ordo Equestris, zasęgę y przywilejow swoich poczęstek y przyozny bierne
 zdycałlich funkcji y zabaw, y lardy stęd ziemianin niyby dzieżierow, do
 obrony wolności y Ocyerney bierne obliguę, że mowia każdego Kawale
 row przywoide y udomie sztuk dycałlich swierent, y wprawianię się
 rzęte, do obowiazek nięzgod, które choćażemu honor y Matkę swoię Ocy
 erney, sercu iednym się y być powinne słudyrę.

VI

Co zaś uwas w Polwie mierzony osobliwie Kawalerow fortuny dyctynowo
 wai more, y pawaz y spręchenyji przyozny: niwidze iako mawa Polfus
 go umiętłności; mne mowia nauki Dziwnie zdoby wdzięcznyżemi czyni, do
 shanadę wirtuce Poetyckiej, ta albowiem, kto ia, Dobrze y wstęob rozumie,
 y Dyshusson przyozności, y hquersauyom wesołci, y do przyozniacisę
 tyżieronych Dadaie skory, przez swowne adrefow, snow, narracyj iakby
 prawdziwych utdzenie, przez przyozne rzery, mięsi opisanie, słodlich
 męzynaę, wierszy. Dwociałne iest ię używanie, iedno, kiedy co so lute
 umyślamy, y waiemy, iako to nęst pofuzę uwas xate, ex profuzyym
 patyent, które mowia listom energii y wdzięku Dadaia; drugie, kiedy
 co wierszem opisiemy. Trudno mi tu zaś doshanadę Poetyckey skę
 śtać znaki; y reguly, Doyę że wierze do przyoznych, negozyacyj Dziwny y

powab y seruire maier; ze tym jest wiec uwienszacz miłszaj im iq lito pmer
 fi. luyz y datwe iclie enigmata a nie po proste wyprata. Na licy tej uwa
 gi wypisze nie litorc uwiensze, iak sie komu podobai byda, tak ich niech adwa
 li; lub gani mnieto y szeci groszy ko rto woi nie bydzie. To naszatek
 edanie moie, ze nie lity lepszym niemoz byda kosta, iak hawaler, gdyby
 sie tak nerwo. Do karmen ap. pl. hował, iak inni zpatrzeby dla nauwa
 nia m.p. kogo ap. pl. hował sie musze, lubo woschlych sprawie matery
 auk, gdyz deli latnierych stan im sam brze nie pozwala, allowiem u
 waratze dawnych k. setow, tedy najwyzrych imaginacyi, najwybor niaz
 szay slow studzyry, wierza gładkowi, wybon, cz. profygi, najpoczey
 z najdziesz umielonych lub przyiaznych loctnatach.

V: Do wprcia takze wataraniu sie o Dany wiele pomaga, umiei grai na
 iakim instrumencie, rysowaz, a przytym na partykularniej Dobro
 znai sie polityces, przer ty allowiem siebie ozuclai nie dasz zamysly
 swoia rykowai do przygotynego shutlu h. l. talnie potrafisz, o holieru
 sei nahieruiesz; przer mury ty zas w serce Dany sechretnie ozoby swo
 iey pragnienia wpoisz, gdyz instrumenta doobliwie malan do licrow
 y melodyjne lrow wosleku powolnie wzruszajz, ktore wzruszenie
 lubosi iakos y nerwosi w sercu sprawie sturhaizygo, pod ora
 litorcy chwili, gdy sie lito zakieie umie, wnet sie w przyiazny w hly
 ap. rachenyz

W I E R S Z

W którym zoharyi pomanady i Damami, Lawaler uradz ty Dany
 opisał, ktora sechretnie loctal, iakoby musie to taki trafie miał
 sen y przy padek

Do pultdniozym bieganiu, obend lo ny ealy
 1: Wclizany kiaz? bo sie za mny Nimfy ugarialy:!
 Mniematem ze po nerwym wypruceniu ciata
 Ten smaczny y sprohyna noc nastz pie miata,
 ldo zuzycalybie, im w unglizym byli zadonia lndzie,
 Twardzisz sie us piez wonocy y byda y ludzie.

Ariz

Aż się wzyetko nadziwi dzieje mego sprawnie
 Już dwa świata wybija, a mnie ani zawiśnie
 Sen morzyje, zarym, iako wtem czas na myśl wiodnie,
 Gdy spać niemożę, cęteku, co widział, przypadnie.
 Gdyżm z polgodziwy lecaję, zasnąć niemożę iście,
 Cęty ow czas z prękażną, mistyżką się pieszce
 Gdy mi tak fantazyja, com cępnit wspomina,
 A takich myśli bytoby więcej niż godzi na.
 Mnie maigł! iakoz prawda: iż żtoż spać niemożę,
 Lem tu teraz, y cęta, prawie dumal drożę.
 Odrzucam wzyetkie myśli o Niebie y Siwieci,
 A takem w Lilia minut serguciem zasnę? pręcie.
 Lecz coż? sen tak nięzłyty? co miał popraci się?
 Wtak dżiwne zabracot mary, że mię ułbrod zemdliły.
 Bo iakim tyłko zasnę? aż do ułbitu pręwie.
 Takem sam sobę tworzę, iak lepię na iawie.
 Niemożę, y tak wzyetko uwazatom sobie
 Iak byłtem, gdy to widnie pilnie komu robie.
 I dalo mi się iakby mię ktoś dżawit za gardło,
 A serce się, sam niawiem, dohąd ze mnie darto.
 Myślitom uolai, darmo! sparszy się nadżni,
 Niby upotręci dżiałem dżże się serce cętroni.
 I tak lecaję sęlyżabem, pa nię wielkży chęti,
 Że się zwerem o sergucie zardżoni wadzi.
 Biedarz! tom spięc zęch! i serce wdawie wktutnie,
 Justo! albo iakoz, albo mnie kto utnie.
 Cęcham więcej ze strachem: sen niebudzi utawnie!
 Ażtu: iak mnie się dalo! iedną rążę wżasnie.
 Serce wemnie: O sergucie moie! awtęz chwile,
 Pręjannę cęto, sergucie! odzrepmiło mię.
 Potym mi fantazyja, niecra kężę cęto,
 Taki spięcemu obrac przed cęry stawita.
 Dany widze, a w Dannie wiel dżyżat młody,
 Pallada, zws panie dżi, Dżana z Wrody.
 Albo inna chce iabę z Lęstaltu zwać Bęginia,
 Tak mi ia, dżiwnie wdżerem, ię pręmioty cęgnia.

Włosy farby złotawey, słogcone wpierszenie
 Słownie włożyły na chronię, y tarcz biaty cienie,
 Wtwarzat czoło iak tęczę, miednie wyjęzione,
 Etadłosi zwiędzikiem wspaniałym smieć na przemiane,
 Delikatna powiecha, czarne brzoje oczy
 A takaz ię nad niemi brzoż zamowarliem toczy.
 Białosi tak ię z lestanchem ramieniem przebijają
 W twarzą, ze dyby nawet rosa y lilią
 Swoie farby naliadną mafę obroćli
 Niebyły tak kolorow temperament mity,
 Twarz bez żadney przywany, ohragta y biała,
 Mowa iudziękna, y palne przyjemnosci usta,
 Wargi na kształt stążeczek subtelne łowali
 Lrew młodzieńka Indyjskich, w nich równomocie pali.
 Goss pierzrony, a pierzi iak Dymozate goona,
 Lłone wy palatynka, czy inka zaślona
 Tym iudzięknosze wyznita, ir iak biadłsi mity
 Niere ię przed zakryciem oczym, skądłon comita,
 Stewem morziąc, czy mrużnie, czy iędnie, czy stanie,
 Czy mowi co, welsy, stłem podobna Dydnie.

Inny wiersz przeładany, lłony pewny ławaler, niemogący ie importacji poszycych opres,
 aby Dame, ad stop. do łętu w 1713; o piśal wosmie wierszach, tak przytąpnosi wpi sarie
 poradził.

Umyleł mędnym wspaniałym y nad lłeki proawie:
 Wenus w tobie sto pierzeret urodziwa zarzyp:
 Pięknas w calęp ciata, subtelney postawie:
 A w przyjemney Gracye przerwy ię zarz tuaroy.
 Masz łw i wiloy, w uwęp ciata chlubie,
 Co to iak nalep ięgnie łęe niebożę,
 Lłez se w tym ty lło sekretę noc stobie,
 Dłatego łłeno wyjawie niemogę.

Dwuzamanie ieden nie spodzianie w podmur diardżainę zroklaru Łai fliego, swioię
 Dame takoy na stolik rucit Łar Łarba
 Gniew złey, nieletosiuoy, gniew łortuny łrawoy.
 Mnie ad pierzronoy z łobę, Dzi' dzieł zabawy.
 O ięzłi nare: ołky łwarz, czoł, ptae swoy
 Chodze iak bęłony bez ił, bez serca, bez Dury.

Stockum

Słucham, i czy, aco się wronę tronoś wiesz Dzień może,
 Chyba ty sam Wszak moony wieś się może? Doro.
 Lecz co? ptakai reur, i doro, Dorem na y ptachas
 Co się stae musz, zaden tego nie odaloch.
 Iak dieridram bo iekai zwoli Pana musze
 Lecz atoby na put serce, na pol dziele Dusze.

Przypomnie jednak musze, ze przyety, nemi kawalerowi tylo przyetyne, y nie iako ten pite
 za prawne stodyng sturye po imie wiersze, y urelkiy wod dawaniu ich xorywai tres
 ba ostroznosci, y subtelnych sposobow.

Uwaga Dziesiata

Whtorey lat porze stanowij, się nayprzywicię. W Dieku tudzi ego podziat, w tanoś
 Porzplone reflexye. Objekty, iak się wstawal erclim zjine przy niemaruszoney utroy
 mac niewinnosci, lub brzydlich odzuywac się zuywol. Noto odzupnied, sposoby praktyczne +

I. Co iest czas? poymowac to ^{z mierzalnego} w niem, o krysi Do chonale niemoze, atoli takiego opiewia
 itoty, i iest twaniem reury, albo Lacinimkow zarywory eksprefy; Duratio rerum. A iako
 ma swoje podziaty, swoje niary, tak przedziwne y szliskone wtworac sprawnie skutki.
 Minowory inne czasu dyspartytye, samego roku podziat, w tworakim dni swoich po
 dzieleniu, rone krysi Admiary, y do roznych powietrze, wod y y ziemie sposobi sku
 flow. Driewo pod czas gorzcego się te lata, zadeny twaladli, ani Dugiy nie ma wbu
 Dyrhasz uicoytoci, pędlio się spary, pędlio go robacy stozry, ato dla teze, i w
 obflosi się te humorow, litor gorzora czasu poral uniego luctnie por y y meoty.
 Ceburich sam rone czasu w sobie widzi skutki, y wlasnie roku ugoara figurę co
 albo uim urohu, dni pierwsze, srednie, y dalze uisny sprawney, to wroclku nie
 mo obclawo, dzieinnosi, miodziennostwo; w urohu lato, to wroclku miodosi, co iesien pier
 usza, to mgietwo, co dalze, to wroclku starosi, co zima urohu, to wroclku zgrypia
 Lacie doharuie. A iako te urohu krysi powoli y niezacznie corar do uiehl rey przy
 chodze pory, tak wroclku niezacznie nastypic Admiary; iako uisna w uym po
 wroclku nieo zimna. Daley wewsta, na leu iur bardziey gorzcy; lato im Daley d ziego
 ro tze, a pater y goronatom au podlayte: iesien zpo wroclku przyioma, wroclko, z mowa.
 Daley wretwa y krapka; zima okropna, ostra: tak wroclku, do hie niemozyciem
 iest, ma swoje iakieś niewidzi y zimna, iak lat chłpicych Doy die, unger wiele w
 tu any przyiomy; niek miodosi dothnie naten oras uim. Dydynany nie pofly; bur
 xubosi, kow kopal, rozpedliwosci gromoty, sarrow, powiedyobow pioryny panuie, iak
 ze lu mgietwu postapi, do piero uisnie cie pta y zimna rouno dnie pro miar ho wanie,

im Daley zaś w lata, tym więcej w rękach plegamy y zimna. Jeden zaś w pewney kompanij tak podział wrodziszku ciała subtelnie y zastobliwq obywatli pmaideq: z cnie mowłcie w pięktach, chłpiciu w rękach, młodemu w biodrach, męczyznie w rękach, staremu w piersiach, zgrybiałemu w garle, wiekose narzarał się, atę zty przyryny ze niemowłta nogami naysadziej lezac motaia; Chłpiciu biegał wywłto wale lubie naysadziej; młode wenerze spryjaia, męczyznie wygody uie dzenia, chłpiciu y cudotego bydz more, lochac, starzy goroczę si piersi do bny m d w r z aia, wintkiem, zgrypietym zaś, reszta ciała poty w gardele wre, ar do. Luceu nie do we zycia.

II Febym tedy bliżej do tego w daley nactę piue, przyatejnit, przypomnie musze iak się rozpali cie wiek ludzki dzieci. Ten tedy iest dy: par ty ment. Niemo włctuo, Dzieci mose, Pubertas, Młodzieństwo, Młodość, Męstwo, Starość y Zgrybiałość. Niemo włctuo do lat dwóch praw srechnie trwa, iak ho wrim i curre nie zę zony, locturli iako chę z thi, oraty m iest uieł got rny pury, humerow uieł, Ltaok pmer ptaer natura u d r e c i e i s h u g y s a. Dzieciństwo zaczyna się od lat dwóch, trwa, trwa praw srechnie do lat dwunastu. Pubertas od lat dwunastu do lat osmnastu. Młodzieństwo trwa do lat dwadzieciu czterech. Młodość do lat trzydziestu. Męstwo praw srechnie do lat sześciu dzieięt. Starość do lat siedmiu dzieięt. Zgrybiałość od lat się zaczyna. Starość iednak uo r n y c h r o z n a b y d z t r y p t a j u l u Dzieci pomiar howanago zycia y moczny ho n e t i t e j c y j, starość bywa podobna owy, o Lto my W i r g i l i u s e t i w Charonie, podziemnym przewozni lu wo p o m i n a Jam senior, sed cruda Deo vindicq senectus.

III I z t y c h z a s w i e k u l u d z k i e g o p u d r i a t o w, l a d y p r y z w o i t e m a d l a s i e b i e z a b a w y y f u n k c y j, do lat n. p. Dwóch das miez Dzieci, na pas lach wudęz, chodrie, y nie lto re s e r e p i e t a l s t w a u r e q. Do ied m i u, m o w i e, L a i e r s a y n i e L t o m y c h C h o z e c i a n f l i c h n a u k y y l o g o n a t e s t a i, z e l u d z o z i e m l e t r y z m a z a w a r d o o b e y u p m a u i a i z m o u y. O d i e d m i u n a n a u l e i z r e p a l a c i o n f l i c y, P o e t y k i, P h e t o r y k i, W l o r o f i j a r d o l a t 18 p o s y t a i z, o d l a t o s m n a s t e d o l u c e l l a r y j n a n a u l e p r a w a / c o b a r d i e y m i i z w a i e n i r z a w a r d o d w o m / D a l s z e p o t y m l a t a n a z e l a n i e l u b n o z r e n e n i e f o r t u n y r o z n e m i o b r a c a i z s p o s o b a m i.

IV L e d y j m y t e d y u a u d z i e l i p o d z i a l u i e k u l u d z k i e g o, y p r y z w o i t e l a d e y l a t p o n e z a b a w i, n i e t r e c h a b y m i i n n y c h d l a s t u n e d z e n a o p i n i j m o i e y p r y z a w a i a z e j,

ze najprzywilejony wrota trójdziesiątym przyiarne zaczynać się, hurrenogo, ale abym
 pożytek opinii tej pokazał, przyde przez dwa douddwo nigdy, naturalne czyli fizyczne
 y moralne. Naturalnie niemożę Dobrze wyuczyć, jeżeli się nie będzie nieuczył, nie
 zumiem; i z niego tym niegorzse, w y nie dla zgorzsenia pi sze, y ozym. Filozofie
 obrzemiu z Profesji mouie zrykli. Ale i jako Laitonicy mouia Castis omniacate,
 ia tylko dla rozumnych y pociuwoe lubaiących to wy pisatem Kawalerowi, kto pldchy,
 nie pociuwoy, ten i jako przyednie nieie: y upodrowienie stnieł, szum cym zgorzyi w
 zneydrie, y zreszo niegdziwe formowai koncepta.

V. Który się przedzy zienia, maia za fundament Frychow y Szyjetow zdanie, ze Mo
 wozina wlat eternasie, Dama we dwanacie zgodna do matzei stwa. Prawda iest,
 ale uwarai trzeba, ze to w powozachnosi mowono; y Frychowie dla ustanowienia
 pewney zerame wleciach do mi any, Szyjetowie dla wagi kontraktow maley
 szich, ze lat wyzroczyli procy, tak jako y ia narnarytem w powozachnosci, ze
 starosi zaczyna się od lat sześciu dziesięt, a procy wleci takich obaczysz co w lat
 extendzieci ier ial baby ustanowienie stę hain, kasley, Trzywo Tazę, Langercy;
 obaczysz y takich, co w roste siedm dziesiętym, osm dziesiętym nakonia Dobrze wle
 dny y dwocchy przed obno mlodych przezhoczyli. Takie o tym rozumieć trzeba,
 ze od lat 24 w mowozachnosci iest dyspozycja do matzei stwa, ale nie do obnata
 spowobnosci; czego skromniey obczyli niemożę, jako odstawszy się do propozycji
 owocow nadrewach. Wleciach tedy eternasie mlodzienci iest, tak, iel na
 powozachnosci wiozny gowozowoy owoci wleciach wyzilony, wleciach dalych ardo
 lat prawie trójdziesiąt iest jako tenze owoci, co nadaley to w powozachnosci, to ier w
 szypulce, to w formie ier gowozli; ale i owo zieloney, to adney niedo ortey, Daley
 w powozachnosci do obnatey, Dognatey, Dornie nie ney, Dostly, zdrowey. Lubi wiedzieci
 niezan ady, ze jako wgoz z tym krajem przedzy hwinione y dorieci owoci zrykli,
 tak y wleciach gowozey y hwinitey to nastitany, procy moga w tym punkcie
 nie w mowozachnosci iest dyspozycja. Druga racya ier im kto mlodziency się zeni,
 tym wiek męzli, ~~szypulce~~ tym starosi: jeżeli ier tylko Dorcia, ody nany nie ta
 cy nany, cy lat 50 zija, zwlasza jeżeli jednym trypem ial za mlodu, talida
 dey nie pomiarshowanem y zbytecznem ier: przedzy maia. Im metodoy wleci
 tym zowowoi, odmiany y zapalenia Loui nad niezora gowozie erwie, arctym ma
 192

iąc do woli, przytępowy dogodzenia chuiom swoim sposob, nie go w stoymanie
moze id wytego zarywania, przerwco się w natog wprawi, tak ierownie iak przed
tym kni gorzosi do tego byta pobudka, tak iedalszym wiechu przerwco się
blyzym, sam dawny zuyray naymnieysze będzie powatq, y taki natura sal
wuię te spoiobosci wuyetko uiept swoie do tego stownie, ztęd swo woie hu
morow, ztęd iit octabienie, zdrowia niedys porzycy, y wmlodym zastawianie
wiechu. Trzecia racya, ze ztęd albo nies podobosci do zdrowego sptod zenia, macty
pnie, ze się słabq, lub utdome uodri dniecy, albo ter tak gorzocy natury,
ze go id lat iednie w szelhem id nie podobosci hamowai truba sptobami
ztęd zal co następnie z przytadaw się uuyi mozemy, ze się talikt dwdziow
Lotombowic, hrom Rodzielchicy lub o piekunow woli, uindry, niesowniq, z
hacq, Domu zenicy albo id Rodziow uiehcicy, cheq się prrer to wotnosci
nabawie, albo się rozpuetnym tak d tugo bawie zyiem, ar się pracie wpru
nisna nies wyprami mlodoci, Do tego mlodych bardzo Rodziow dniecy bywa
ie po pędlidoci Saniebney, gniewu, prornowanie, suruwol, kompanij pil
nuicyq, a ztęd co następnie, ze ani gromnem, ani zastawo nem, ani fortunnem
zniebie y zuwoicy byz nie mogq, indstryji. I tak z naerney mat zenitwa d. po
zytak, uuitobliwe potemtew, godny sukcesow, d la nie podobnego zuzgaku pet
znie; acqetohoi y familie ztęd gniq, bu iaki Ojciec, taki syn, ar ter iako byne
Dziewa, m pędray rosnq, tym się pędray uuyito, tak przytadem Rodziow pę
dka się zenicy sukcesow uie d tugo familij utrzymac niemogq, czytaj tto tony,
zupetne utym mi dacz uianq. Czwarta racya, ir. tany urodq, uigor ciala stracy,
Lat drugy trzydzieste y zzone, niemas, ar oto uoboyga podi niate ocy, uuiete
lica, uuyblewle uita, cate cialo uigoni w sobie nie maicze. Lu ztęd daley idzie,
ze albo rownie mlody sobie obierasz zong? albo starsze? iako zlo hiech niech
będzie, zawsze zupetnego wdalszym wiechu niebędzisz miat uhaqentowania,
whtonym ir. pafayz in ne, sa, oaty gleyra, tym mlodre y przyjemnieyze przy
nemym y zaynym przyiacielu sptawnie zyie. Albo wiem po niewar męczyra
Do lat Siemdziesiat bywa zpodoboscia Do matzenctwa, niewia sta do pę
Dzieciq, uwarz iwalis starra poiqd, ty do 30 lat dnydzisz, uir w zonie tua
14

iey zadnego wdzieku niezobaczy; iazeli musna, a w Damask uroda pomyt, bywa
 męczyznom, ty wlat pięćdziesiąt n.p. iazczci rzetury, zana iaz wtey proze orien
 tta di: a ja nie wiem, gdy was lata daley po czynn, iak ty zmiesz, beru przy
 Jurenia, bezkucania okiem na mlodsze. Bo iakom uwazal, sz pewne wskiech
 rewolucye, y pięćdziesiąt rok wongaryznie talie niewal zwylt wlasno sci,
 iak do roku czterastego di: do lat czterdziestu czterech. Opawnyom zas dpros
 bem mowiaz, gdy n.p. w trzydziestym roku zarynasz iey starai, zarot lubdu
 dostaniesz Dany wsielwastu leciech, najprawd, ze utansuona Dobrze krew,
 y wrodzona oia a chui umiarhowana, pomiernym dtegu matzenaliego za
 zyciem urady nie tyllko psui nie będzie, ale yowsem powarnieyrey iey dda
 wal wdziec rnodesi; powtore, leidyty iey lata zybii mogli y niezmairne dmanuwa
 zycie, wten czas przyciacela twego wigor doakomaty serce twie cieyry y rozna
 wnici będzie, lo ty n.p. do lat pięćdziesiąt dochodisz, zana do lat trzydzie
 stu trzech, ty szedziedziesty, zana czterdziesty trzeci, ty szeszedziedziesty piety
 wzrost, widmy di: zana pięćdziesiąt zarynasz, y tak y pomiarhowane mat
 zenstwo, y wiek overetny, y wigor ciela sliorny, y slobkie porzye y miera,
 gweczne potematwo, y sliorne mne itd ieynie lara porzytli. Proszte naten
 my argument, nieucie hal do owey wętpliwosci? Lto wie, oiy doryje? czy do
 orlam? bo najprawd zebyz driesic lat natym wotynit, tego nieowic knieci;
 powtore, ze na talie quetye, dawne y letwie sz do powiedzi; przytly guie iwa
 do moralnych nacyj.

Twaro. Nay prawd ze w roku trzydziestym twie zarynacie konkurrencye, gmoza
 przeciwnych wzwyz namienionych slubkow, będziesz miał czas wyuzycy sz wy
 docho malie, wyptokowai, będziesz miał czas fortuny nabye, rozszerzyc, al
 bouiem zenicic bardzo mlodo, albo pny zonie widziec musisz, aoto y honor,
 y fortunę wig lossz, y pighoz, pover duieta iakie znamienite stwog starai
 sz niemozesh: iazeli za' dopiero ozniewy iey, o honor, fortunę di: starai sz
 myslisz, loe czyste y dtegu zony wdiedzai musisz, a prosto albo siebie wieie
 bez piezenstow slubow ztarmania matzenalisk, albo zong dysponiesz, albo
 sz do nieuspokojenia leclie daisz obazy. Turto ozniewy iey, potwe do wry

sthego

z którego prawie spada sposobow, zwłaszcza gdy według swojej y przyjaciela by
dygi, a bardziej według popołitego swoich sobie zwycięzai życie prowadzić
zamysław. Niemow znoue nato, co mi po honorze, dożył go mam z intentiona
moich, nie twoje to, oni, ale ich własne, ich się groby, niemi dżurca, iże zainego
kuthora tu przytocze (daniej: 6:1) gdyżby twi antenai tak, ich ty postępowali;
tybyś podobno tej dystynkcyi; fortuny nigdy niemił.

Waga będziesz mógł kompanij wesołych, miłych zarywai, nie będziesz do żadney
przywiazanym osoby, będziesz od różnych Dam roznie dla siebie estymy, owinieci
nia niewał, napatrysz się roznie y różnych wotieraniu stanu tego omyśli, lub
uwprow, ztę dżiwney nabędziesz wotropności, rozmyślnosci de:

Tęta Wtym wieku nie będziesz stepo, ale zboiernię, Bofha, z rozermianiem, y wżę
dem nadalie okolicznosci przyjaciela obierał, co fundamentem, iabom namia
nit wyzey, dżurcia bywa nieomylnym.

Wła bdywairc roznie, rozne uduiżę Damy, stada, najpruud porentenierz prz
drey natury przystęgo przyjaciela, przywamy, nabędzę de: powtare nauczyżę
y napatrysz wzajemnych ichich stąd tak sposobow wotropnego lochania,
wraion nego pustranuwania, rozrządzenia dżiatek, fortuny, udnania sobie powa
gi, przyjaciol de:

At więc kto zwary de y tym podobne racy, dżanie moie za lłusne osędzi, ja
albowiem po ludzku moiwę; dżuniego życia te solitudam sposoby, brerwy
y słowną młodoi, niezniele matzenstwa, wygodne a pochowane my-
stuo, ztym woryethim czego cęstelnoci Firyerne bronisz racye, moralne
względy powolnie muszę. n. p. ze się albo komu dla samey młodoi za
sczypony ichimi talę tam, taka łufia partya, zely dżuniję talicy,
poczekawry podobno niemił: albo ten miałby kto nie pocuwić zyci, u
L: się oranie.

VI. At ztęd nowa widzi mi się wyznika reflexya, iakimby sposobem, panien
stuo niecharune do lat trzypięceti dochowai? nato, nim o sposobach
moie zacne, to pierwey przed ocy łardemu łtade. t^o Ze chwalek ty
enote łoniecenie utrzymać powinien, ztę racy; zęgnęd ięzli. U^o Zę niespa

ciekawosci moralna, z wyjątkiem niewyjątku się wiązała przyjaźnią. 3° Ze nocy
 zey ma chęci swojej pozwolić dworzy się kawaler, iżże: uścis w malog, z tego dzi
 una pasyżę brawury, mpaści, powiedynki, nie przystoynne kompanio, zetrata Smienia
 fortuny, opuszczeniem szaryj. Do zysku, Honoru de. 4° Zeto od wile ludzi
 adotego pociewyż żołnierzy szły szalem, iż kawalerowi niewyjątku nie
 się wyśchwie, iżtak, iakby mu się powodzie mogło, niewiedzie, nawet hoń ten,
 na którym udrzi, którego starque, Lupi dla zarobku, przychowku, de: nie
 ożka mu dzie. 5° Ze który w młodości lubieżnie zycia, że dla nich do
 swiadczenie upatnie przypadki: albo się nierownie, nie przystoynie zenia, a
 to się tym trafia, który zwiadoscia, wieku niecnoty, pldzaj, albo nie pld
 dremi będz, ato sehoctne niewyjątkowi, mianowicie wtyd panice iakiey odigty,
 taki Lonice miewa: albo nie pociewego, z tego ma sukcesora, albo przyja
 ciela niewiernego, a mianowicie ktorij udra momili: zony.

A tu znoue przytożuje do podania sposobow temu Lgioni starzyych,
 try ich upatnie udraie: Duchowny, Naturalny, Moralny czyj polity
 chny. O Duchownych sposobach nie moia to reu dysputowai, ale tych,
 ktorich wola, y rozum, osobliwa kroja kaska, do zycia zapaliba do chona
 Bici: alei dożyj iel mweny sposob; nie tyllko do tego, ale y kadey wystra
 gania się grzechu, przynajmniej takie kroja, ięz własności, do chona Bici,
 mądrosi, Dobroci de: a naszey nikczemnosci, naszey lu niemu powimosci po
 znanie, iakie kadey mawdzewa dai more Filozofa. Nie dla zadney to
 chluby, ale dla oduradzenia, mawdy wyznacie, iż mawdzuje nad podobnemi z
 Filozofy mawdzami, nierarem, nierbite zycia Dobrego dla siebie y ludzi uroat
 obowiazali, nierarem registemi zelal ocy trami. Sownem, iż daley wyznaw
 mawdy, tegom na sobie doznał, iż mię iolat piętnastu, szesnaestu, de: Duch
 une hwiżali: mianowicie subtelnych moralizacji y kistymami mawdzuje: nie
 lak mnia chuternie do Lochania cnoty urbudzali, iak Ethiki, y Polityki
 reguty, atego przywiny Dugo Doculacji, że byd rozumem, iż ctd w ich oso
 bliwie w młodości, y iakiebro kolw iak będz, y tak byd, tak przez siebie wła
 sna, y niepodlamowane dobra zmagnienie od zynystwa, swoich moine obaeronym
 iest.

jest, że prawie jakoby wiara w nim uspioła była, nie tak się mocno obieżniami
nadrzęd. nad przyrodzonymi, y niebieśkami, obowiązkow uważa przygnomieniem, jako
talie mi reflexyami, które pokazują na oko, że zata, pasyja, talie dla cieleka
nieuspolowienie talie nieswobode, nie stawia, nie lubienie od ludzi pochodzi, bo to za
raz y w sobie uznaje, y przedk. nadgródę uważi zbrodzenia ludzkiego, zapławy,
vergicia de: Tedy najczystej uspokoi w sobie materyę, pasyji, y wiażgnęz się w
przyzwicite cnotom Liris pomiarowaniem, widze, że miodym oobliwiec naybardziej
naturalne do tego y polityczne stuzę, sauyę, gdy zaś tego dohary, przerwecy
serca do Boga podniecienie, y zupełnie re mairności swiata, hęca w ego poro
nie, tawo tych cnot petruenie y ich intuzy dla Bęstlich obwoę rocharow
y że Bóg poiciwoi summienta licha. Naturalne do utrzymaria niewinno
ści y spowoby, z prawdziwego przyrypn aignęcych do ztego wynikają poznania
Tny są tedy zrodta wrelucy w miodych berenoci: rozumu, woli słabości, y
ialas nishosi: Lwri gorzoci; y kto pierwsze odryu aignęz się do zgresze
nia sposobności nie tamie impety: o hardym zowobna.

Słabości y nishosi rozumu naybardziej ztego pochodzi wychowania, tudy y
dzicie zamiast maxym umyśtu wspaniałego, zamiast pobudek do przytoy
nych graci, przyteunych zabawek, przez nieostrozności, przez zuchwałści,
lub niedostatek Rodziow, napoi rozum imagi nacyę dygalurcow zosic
nych, ochotnych, lub iktoperabow in nych znim hę w erucicęch, myślam
płdchemi, uwobodnemi, berboznemi, które, gdy hraw załaty w nim się ode
zwia, zamiast co by się uspokaisi miały, ię sera bardziej zapalaia do pro
znowania, konwersacyi pldachy do okocyi sposobu zgreszenia, staley
y do wyerain.

Kwri gorzoci lubo z natury pochodzi, Ltony, rozum nato dany, do godziwo
go hęca stowoi pounienie, ię nalk zeto gorzoci ię sera bardziej zapalaia
te reury myśli prore: pldche; nieigo loynei, szpetne, są albo wrem myśli ta
lic, iak hęwe srebro, Ltony po wrytlich erłach Spiritus Animalis
rozpędzioyry, swy dzenie y niespolozności wrelafach, ię seru pragniecie,
libosi do nie przytoynych wubudraia, po atępkow, zbyteuie ię dzenie, gorzoci
trunkis, a czę ię hęci y niewinne bęganias; smiechy, które hęca iako niewilica
lic wdygnat y nięci reury bli: Długie y niętlie dygnania, nie przytoyne mowy, y

Zasty, zbyteczne się wiec przelenez wpatrywania, szpetnych rzeczy y stuzeknie
 wstydlivych czytania, ktorzych do tego wymienu się boie, abym ich komu nie uwiedzi,
 come nie uwiedzi, ia sam na ich spanony czytaniu, ato idyone przez ptechy y gtupey
 ontolowei cie hawosi, nierozumne w sobie uprosi, y uporajac starozym niedowiad
 etwo. Dowiadaczenie iest to wprawdzie napyluteczniejzsz, miotynia, ale cut. iaki
 ita nie id nego lositue, nadho ltu uiaz temu mogly dai, cozym iatu w sobie przypomniat
 Nie bzdnie tu zadnemu zgorozeniem, co zstrony trzedezgo zriad ta piro, zezerselien
 rodzi się zasoblepio ne we krwi tego, ptudzenia podobnych sobie tudri nasienie, to zad
 do lat sth. natum przez rozne dyetylliac y preparuic zyt y mieszadwo meaty
 grawie ad lat dnie wiazie urbudza wchlo piglach niewinne iakies w pieknosei,
 nagosi, y bialoy pteci upodobanie y lubosi, agdy toz nasienie przy nastę puziezey
 lat przez w przyzwostyeh sobie ociu dnio, spadnie cztq, hach, urbudza się sunp re
 nie, y krwi zapalenia, za ktorym, iesli się lto odwazy, do spelnienia ucyzkiem chuc
 ci swoiaz, zostawa się w meatach niewotydlivego cztqha tawicysza otworzystosi, tati
 zcowa materya, zalada obazyq, tam się zbiega moze, y determinowai do stych mysl,
 imaginacyj, a przez to do uwyndu spawie solicitacyj, ktorzy in lto cepsioy zuyezij
 się daie, tym wplywy w tym crnie nie potoy, tal Dalec, zechocierzy się chciat wstrzy
 mac, y tym się brydzai, zadana charyq, tati w teniq upadnie. Obizerney się w tym pi
 wai nieware, ale lto rozumny, niel lize miarq ad wody, ltoz gdy n. p. ku iakiemu ja
 zowi, lub tamie, ma swego determinayq, in pteci, nie tal owey tamie cigcha, poliza
 Dney sobie wniq do wybiegania nieuczyni szpany, ktorq chociaz nayomnieyszq, usta
 wierzonym swoim spawie Lzaniem, ewar wplywe czynie potoy, y cztq tamę obali,
 a go podarza taliego gupetwo, ktorzy tym porqzthom niezabiega nieuczyniowym spawie.
 Setedy przypomniawszy porqzthi, uznai trzeba, zezepeliwy ten, ktorzy niewinne
 peccive miał wychowanie, albo iesli natym zlyte podnawrzy zeto rzecz arcy
 szpetna, o przyzwostyeh pomyslat sposobach, ktoreby y summioniu y uspoloio
 nie własnemu go mogly. Chotowiek albo wiosem bezowych pafey, walegow w mto
 dzi, porqzthiem ich iest y podnieta, ta nieuczyniwo namigt nois, kullon ia do spo
 leyney chiti namienne srodki, nayprawd so do umysetu, potym de:
 I lto nieuczyniowym tym niespokojnoziem rozobliwryz hzofliwy tati prieda
 bre na podpada wychowanie, niech to za nayuczysz uznai stan, y wplywe tal drogi
 tleynot zachowawie strazy: Logo zas bezczna lwin dta pafey, naypierwszami się
 rchar idai, aby sobie i: duwoim zawsze do nomen duchowne zbetawhamnazyony, prapre
 minat cztq, y pried arcy stawiat, spokojny, chwalebny, szepeliwy stak pomiar kowa

nych wtey mierze kawalerow, a admiralow, nieregularny rozpuszczony m^o do sw.
Ei tedy pierwsi najprzed main myśli uspokojenia, y mogg wiedz eradu wysytko
roztropnie czynić: mogg bez utraczenia, lub umięztrnych zabaw lub gospodar
skich prac, lub dywersyich sztuk, lub dworskich pilnowac prosiowcy: nie lub
biez bydz p^otekem, lubo Diwona unich y niwym niezalterowana wynika weselbi,
w h^ogwersacyach z Damami iak marmury iakie nie pomuszony main, erost: umo
wie, wzrostach, ostrozni y przystoyni, bez przyuz^o zania, bez teslowi, bezg^o
sieh zalew, b^ogostawione prau^o r^owiec prowadz^o zycie skromnie, powagay
rozumne ochoty, u hardy ich osobliwym sposobem zaleciai Damy, y tym podob
ne tyz^o z^o inne przytki, zewego adnosza, ustalkowania, ktore wrozumnych ka
walerach, uwierzonych a prau^o r^owiec Zabornichach, Pratach, iak switne iakie
wytky chwia, byfenty. Opaczynym sposobem, wrozumnych mlodzieniarach, w^o
sthe szepne w^o nosci, erost, wnicz te, ktoreby znatury swojej nie mogg,
chwalebne przymioty, niespoloim, zgnuztom, y ludzkiem ich g^ozrom podaciz
bo opowr tego co sie wyrey w tym ju^o b^o na mienie mogg, opowr tego, ze tany
ani uszorem, ani godnem, ani stawnem bydz z siebie niemoga, bo rozbiawia nie
thosci y lubosci nieporoz^odnym pragnieniem ich krew, iak b^og^o na wodzie sta
lone wiatry t^och, tam y sam miota, ad prac, ad pilnosci odnywa, opowr tego
ze sa, w sobie nieuspoloconemi, nigdy ich jedno staternie ulg^o t^o woi niemo
ze, zarby g^orali, wnet co innego, wnet i^ore innyg chyei t^o by sie zabawz,
opowr innych mozie nieab^og^oronych niepomyslnosci, ktorych tu rejestru^o je
uywai trudno: przypominaj sobie proze, i^oreli ci sie t^ody k^okiego wiatry
Lompaj^o widziei Edaryp^o mlodzieniarza, ciak! niepoiz tego obr^o waka, y
wte na sobie wywara charaktery. Niech tytko iak^o obuery Damg, zaszar muscy,
i^osk^o wawiercy, zaszar sie pali, pieni, niuwawaz, c^oys^o iak^o, Do niego, lat, fortany,
honore di: ma propony, zaszar: iak mu c^opi z^oerzyc^o ca rowno wyrz^otko y ta
two b^oladzie/ interyym ia swo im usmyt^o poddaie. Niech proz g^obernosie y ma
nierz Dama, iaki mu przymlenia znal prohare, wnet on sobie o i^oz sercu, o i^oz
Do i^oz woli sk^omnosci zuchwale usiebie sz^odzi, wnet owe oswiadowienia, owe
ostrozne offerety, owe ozrojna stinienia, owe nieporoz^oadne nadshaliwania, owe
zarziki nie przystoyne, smieszli, iesta, ulatony, fuff, zaryzna, ktore to erysty
ze y najg^ol^opsi miarkowai mogg, co myśli, czego che, azai Damom y rozumny

kawalerom, na tak affektowane intermedia Liarli: ię y wry et hie wngtznosci w lędy
 zwiżaję, moży sene y elery, iak mrowie przechodzą, Nas etatek ci nieboraczkowie
 nie wdętyj czasu, o sob, etanus nieczyńia, mię dla siebie tręg, pto kęzi nięronca
 ne wozędie zozstawię zładę.

2. Wytężaję ię wieloiei imaginayji, myśli nianowicie takich, które albo nigdy
 niebędy, albo nie tak, albo przynajmniej nieyellę. Itego rodzaju sę owi, którzy
 ię to wymyśli ahomoduię Danom, wdzięnie spiewaję, pięserę, wędędie mię uę
 elisę, dla siebie uhtadaję purę, w łoniach, stęgach de paradaję, zęrgęry bię
 de de: Te albo więim Himęykom zozstavie, Clępshondęykom porucie nateręfę
 taryę, takie myśli sę ygwęttowane, y pęd hie, kęw bęwaję, niępęstęy bynię
 ce, anię piękney szęgę w rętkę, nięmarę, iak umyitę y sęera sęo kęyńdę.

3. Dowiadęronę de tabęk rzez, aby uelnie ię starę, pięw sęę, myśli doielny
 cigęgęę, miękłodei mężnie itamę, a gęst sobie zarę. Do uęgę męgę roę, erę
 nabiję, formowę, aby pęytęy nięsrych lubosię, rzez, niępędę, w sębie
 chęi w ręchę, omom, et tęm.

4. Cęę to sębie pamię nabiję chętręcię, nięstęthiem, obtudę, cęzuręmi de
 bit, takie albo więim impęfę, nięwryb ręnię, w rętkę do stęnowięnię ię woli, ale
 etamię niępęmędę, pęfęyę, y do wypęni de bęgę ię pęstęnowięnię ręchęę,

5. Wę ię do bęnatęsi nęybęrdięę ięprawie ięzabę, zęby kęw sęuicę zbięte, etię, y o kę
 zęę, niępęchępę, męięę o hie nęięę gładkōe ręczęnię, w rękōm sęę etuwarę gęfęię nię
 sęusęat, y na samę ię, iakō Lęumiey męwie, supęfęcięm zozstę, onię po mathema
 tichę tytkō iakō lineęs alięuęs bęę w rętkę ię nięęę upętręwęł w będnōci, ani
 wymyili niępętręczbnych nięwōnięł kęęsequęnię, ani ię imaginayji wōwę zbięte
 nię sęusęat affęktę, eę iakō urodęiwa, eę iak wdzięna, eę: cotęm de; eę, gędy pę tak
 droęę hęy nō uik w elubny o pęrawie piędęionęk, ani tak gędny doęęi wōyęzēnię na
 rzez kōctę pęwney Damię więwē hęękōwięę, natęę imaginayji, zęona pęwęę tę
 wōyę zę gęw ię wdęy, takę, ię zękōzryęł alłęryę, y apōłtrofę.

Sunęie ię sunię, acorę to nięę
 Jędrię miłdęi otwęrtę, y męłkē ię blicęy.

W rętkę ię takę miękłosię, y w rętkę do umilęnię dō bębelich zęłow, affęktōw
 tęttowięnię bōyędi, przynajmnię dotę, at ię w rętkę lęwęy do uępōłhōięnię nięobęnyę
 pōrę, bōtę pęwōli myśli do pęznōwōnię, tęchōię, nięwōłę; ani ię uętkę zęby ręęy

po fałszywej, żebyś sobie y najbardziej wierzyć mogł niewiadowej niewieroty: alichi
męzy miłośny wewnątrz wierzyliak wyraził katekulus do wicy Lesbij.

Vivamus mee Lesbia atq; amemus
Suumoresq; Lenum severiorum:
Omnes, unius estimemus apicis.
Soles occidere et redire possunt
Nos, cum semel occidit brevis lux,
Nox est perpetua una dormienda
Da mihi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,
Dein usq; altera mille, dein centum,
Dein cum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illos, nesciamus,
Aut ne quis malus invidere possit,
Cum tantum sciat esse basium.

Teści cię zaś najbardziej obecności obiektu iakiego bestwiei zuyłtas, pytam cię,
czyli chcesz tych wiechnęci niespokoiow, czyli nieoni uwcia nieszczelności życie? i teści dno
gie masz na myśli? Daremnie to czytać; babiarz i teści, y babiarzem umiesz. Te
ześci piensze uważa, że ci cię honorzkie i tuzo podobnych strzedz trzeba bywa
sawis, y skarysi, bo mażesz sam w sobie gypstowo potęgiaci musisz, że chcesz wóna
budzkie doharai cię, zpakut y tustych trocin mażąc unite sena, a do ognia go
dobrowolnie zbliżać.

6. Murator stawny ze wory et hinc nauki, ale mianowicie z przed niego braso mow
skicy sztuki wypona, twierdzi, to przytadarni, to rayami, iż młodość do roztarzi
nie bardziej utrzymywai niemore, iak kiedy cię kto w naukach zakocha: iakoż z tacy
samey rucy, że nauki otwieraię z mytety, do poznania przytadarności, prawdziwoy
dobray, y fałszywych mamei, przytym serwie, lub niewyżyci, potrzeba we w zel
him zyciu, stanie, nieuchylnie praez, trudy, nie podobna aby w pasyach, gdyby naj
gorz, żyz, nie pohamowali naturę.

A to są sposoby ktore do utwierdzenia umytku służą, do którego moży moc wiele: do
stabilności, wifszca ciata w pasyach następięci stabilności. Coż do wmięszania omdności
staj pasyji wiele następięci, są inne medyczne sposoby, inne tym prawie podobne,
inne naturalne, polityczne, i tunc do Lekarsow idestawry, ad mufid nau wspomne.

t. Gdy cię praez illuzyc szatai się w fantazji pod czas swe wzbudzone natura schwiei,
na zaimta wozelliny cię okazy, albo myshenia, albo howercowania zartobliwiei, a nawet

y gniewu y innych przednich paszyp, picia trunkow nad potrzebę wystrzagał naleczy: Le
wiedzie truda, że takim metoda krus twoia iak uiere abuzona drowde przy padkiem, te
go dnia pod czas wielkie zuplata czynie deteminuje, ale iak iey uir wyzyz namienione
zabiezysz sposobami, uirli miec będziesz potoy, mianowicie gdy przyrazymiesz do dnia
owego rewolucyi, nie lenie iey utrzymasz, uenasz, ze potym impertunny nie uieriesz
napaci, byles iey sam przez głupie sobie ofanie dobrowolnie nie przywoat.

En Lewny Althor, wryny zatrzymywac osobliwie winocy przed snem nie radzi, czysie
irztyd bywa powoli łamien, czysie ze uerwie y mieniu skazy, rtych bywa myśli, yco ratymidze

3. Biegania ię zbytecznego, mianowicie nieroznego wystrzagał, ktore y myśli nie s po
loznye y prawne, y do naturalny krus gorow si przy padku wy dodawai zuplata. Pro
sze biegania zajitacy niemięszai imieniem.

4. Tak mysl y cialo ustanawiaige, pomaga ię wode picie zamiast piwa, nieo
dla wyprawdzenia surowosci dodawsz uira. Drowdy, lub sergeliwe maig uitym
uspokoienie, tego prozie trunku wrywaię dla uirchre do nauk sposobnosci
y spekulacyi, lub dla zabronienia stydci. Plegmaty hom iednak powszednie
radzie niemoze. Imni zai niek sklanaly uina mierny wy piicy, ato czysiey u
dal rtych letach, y owszem nie zawadzi y uirzien, przed uierozsz, nazyd in dnie
Lamperty uina Dobrego wy pie, przeciady sucharkow, lub li serkhtow cu tika.

5. Tlustosci iedzenia, osobliwie litora zmasła pochodzi, unihal bardzo niekto
ry radzy, nay prody, ir harda t tustoci nierdrowa, powtore, ze sprawnie to,
czego pokelion stwem wywarie dobre niemoze, u Latin tim zas ię rtyku. Lenti
gines ię y prouigines zowia.

6. Ziela Tlebu na noc osobliwie zarywas, lub zrana ię pomaga do spęde
nia zuyng mateny goroszacy y do uierymienia krusi spokojny u uirli tal
ze y uir batem, y gdy ię otym mowa pufata trafita stym irtyzratem,
ze Spiritus Camphore u Balsamuce nozrony, y do nosa poderas przy
klnisty, broni krusi urbuwania, u Latin ni lew przydusi.

Camphora ad nares, Castreat nares.

Tych sposobow y tym podobnych zarywas potrzeba, dozabronienia aby ię krus
nie puchto, ale niept iey utrzymowai, y pomagai, y do uerowia, y do umierytych
funkcyi dnie nie potrzeba.

Lonkurya

Konkluzya.

Namieniewszy krotko, cokolwiek starzejszym Intencyom moim lepiej rozumialem,
y koniec tej kladacy sprawy, nayprzed to sobie obieciui, ir kto dyskretnie zważy
zeche, ze ta paszyna zeta paszyna naypowiszechnieysza iest, naywiekszych potrzebiuie
zabiegow, przyzna oraz, ir nie zgzeszydem, ir o tej materji uwarzysm ty namia
nie, czy to kroi bez ogrodku, bez obtaci, powtore, zetalich tu orank, ani sposobow
przytaczai namozdem, ktore lubo miedzych osobliwie ci chawosi ko, tencowai wyplu
z tym w ryetkiem, ze na rio tach iakichci niedosciużytych y mi otornykh, maszkoj, poyad
zawisly y wiele koriteia, niewiednie czy si pewne, albo quietem podobne, iakich
maia, pako dziuki niedawno w przytu Franecurwu przedmowawany, uieł hieygo
matego Alberta, ktorych wretelnosci y grawdy ci chaworym nad siebie do dedawia
crenia chętnie zostawuie, nie ktork toj piblosci nieiaka, uowie zamyslaie, Na
przytad ieden tu przy pomne. Iereli: moi terre stutker: chesz poznai, czy
li Dama iest prawdziwa, Hanna, czy si nie, nethę iedwabną zmierz iey sryje,
y duplihuę ty u nieci miary, uwny co zbydzie, potym obadwa hęce Day w
zoby try mac Damię, y ty miary poudnieuay, prier iey zbydy, iereli hę
erba, ktorey hęce zbydami tryma, tatus Damię prier gtoie priedie, uierzay,
ze hęce utraicite, iereli zai nie, albo bardzo trudno, znak iest niebezpiec
go hęce utraicite. Proze czyliby ta sztuka przytocyney starzei mozta parze, aday
mozta, zely iey lito subteloy m zaryd poretexem, iereli to nie prawdziwy znak
adla iakiey in nay naygi ta hęce priedie prier zbydy. Damię, nie potrabney
bys iey suspięci nabawid gzeche, zelyi przytocyney sam uowie o uierwney
tal sędzi miat. for do prier, gzyby ty sztuki hęce Dama uierciato, lub iey
Rodzicę, lub nie przyiaroi potym to do poudziel; w rozumie sę? czy by taliego
nie szternie repentymentu gheu udamy y lodziow pot hęci. Talie te y sztuki
chętnie do tej sęzy Fryogno moim, Anatomom, Dicy lom Dishuizy czy, mo by
zostawiuory, na ma ralnocy lub politycznykh tu prier, y uierwney hęce
wai sę będe sprawy. Koniec Ciesci Pierwszey.

UWAGI

Do zupełnego zabierających się w stan Mat
żeński szczęścia stuzące, przez pewnego

PODSOBRZANNA

powszechny Ich Mciow Panow Kawalerow
/ stanu mianowicie Rycerskiego / ciekawosci y
Honorowi poświęcone.

CZĘŚĆ DRUGA

Jak się kawaler ma zachęci o czynie starai przyjaźni: iak sobie serce
Damy zniewolii: iak go poznai, dowiadczai; iak się przy skutku Integ
ryi swoich utrzymai; do reflexyi podaięca.

W WROCŁAWIE

Własnym Authora nakładem. Roku Panickiego 1754

6
101 Cum uxore coniugium, cum pace divortium.
Mulieris bona beatus vir, numerus enim annorum
illius duplex. Mulier fortis oblectat virum suum, et
annos vite illius in pace implebit. Gratia
super gratiam, mulier Sancta et pudorata.
Sicut sol oriens mundo in altissimis Dei, sic
mulieris bona species in ornamentum Domus eius.

Regestr Uwag

które się w tej drodze znajdują Exceci.

Uwaga Pierwsza

Natura miłosci przyjazni ludzkiej fundament, stateczności i jej odmiany.

Uwaga Druga.

O niewolnicy naturze w powszechności.

Uwaga Trzecia

Wiedza, czyli Dama? czyli iedług obierai lepiej? Obajga własności z natury zwyczajnej.

Uwaga Czwarta

Konkluzja iuzrej namienioney refleksyi, y zdanie Authora, Objętych y nanierezoluzja

Uwaga Piąta

Jak obierai Dama, co należy do przymiotow Ciata, Umyletu, Fortuny, Honoru y
Lat. Opisanie pięknych natury y niewolodziwych Dam, do dobrego obrania hrotliu reguty.

Uwaga Szosta

Jakie refleksy Lawaler mieć powinien, nim się o Dama iakiey starać zacząć przyiorai.

Uwaga Siódma.

Jakie Loski Lawaler uczynie Cha wymied, nie będzie wymyślonym od siebie miysie,
z Intęcyą, dożywotnią starania się przyiorai.

Uwaga Osma.

Jak Dama zwarai może, dla iakich przyczyn, iak się o iey dowiedziei prozagula.

Uwaga Dziewiąta.

Jak się w Dama serce wlewie, y iak prawdy dociei, czyli się hecha zmateney,
czyli też tylko dla niektorych twocich ta być twa.

Uwaga Dziewiąta.

Uwaga Dziesiąta

Jak Daemy affekt probowai, iak by zawerzasu do regut enotliwym Męzatkom przy
zewitych stowowai

Uwaga Jedynasta.

Jak się przy skutku zaręczy rozumnie, rozmyknie, przerosnie poznancy, state
cznie doświadczony utrzyma przyjacni. Co bynie gdy innych Lomburcentow wiele

Uwaga Dwunasta.

Extraordinarynie staranie, iak się na rozumie, Saliest trudne, Salię do niego
moga być sposoby.

Konkluzya

Wierszem przechodanym. Pafeya miłosci di:

Uwaga Piórwusza

Natura miłości, Przyjacieli Piórwusza fundamenty statusu i jej odmiany.

I. *Spisani* jest tych pasyży rzędu jedna, która wspaniałych prawie, innych na miłośności, wsiebie zebrała natury, wnet burzliwa, wnet powolna: delikatna, wnet mownego iakiegoś przyrodzenia: pieczona, wkrótce znawu o krutna; która się y najbardziej ludzie wiodzie zwykli, najbardziej o nią się starać, o nie pracować; y jeżeli się nie powiedzie, na nią najbardziej narzekai y lamentowai. Lat kilka wpożytkowaniu jej szczególnym strawie trzeba, do utraenia tak długiej pracy, częstości y ieden moment dobrze ustławi potrafi: radek to teraz serc sympatyja, aby jej spierwszego wyrażenia, iakha polubie y statecznie ukochai mogła para. Jedem jeżeli się niemyśle, wcały swoicy historii Sustyn, tak szczególny o Gondi uszu: wzięła owego Godywistiego Autorka: wspomina przy padek, że Gondi wstąpił do wyży materji: iż orazego wpołu wrony trachai oblatywali: wiewszkow się do miasta radzie idąc, w samey bramie spotkał dziwny wrody zastępnica, sobie Panienko, która go mile o przyrzeciu podruży wy pytawszy, że żonę mu się zaraz o farowata, y przyrzeciu królowania nieomyślna, iż mu stala wiewszko. Do przyjacieli wielkich podobek, wielkich trzeba raiji, nianawisi rzęto bez przyrzeciu.

Non amo te Tabiij, ne possum dicere, quare?

Hoc tantum possum dicere, non amo te | : : |

Idawnas natura, tylko sama y wdzięczna jej przyniety, miłośnych wstępneta intrzy deklaracyj; teraz iednym fortuna, drugim wysokie wrode nie, trzeim honor, czylem, tak wolna, zewoicy natury poskramia wstępnosi, że jej mało co przyrodzoney zostawia swobody, y częstości prze ciwna sobie seria wpo niewolne spraga iaramo. A. Stęgal iadnie ryzniti iż aby jej hochano, y piękny, y grzebnym, y rozumnym, y godnym, y fur

turnym byda mu wisz; żeby cię nie polubiono, Dajże na materii iakiej
w sobie wadzie, dajże na obywatnym słowisku; tak Dajże, że tym
som własnie owa Lectow stary bawicki: iż kuzyniek nie wielko de
kbatnie w palerszk ubłoty epileuski, więzka, upadł maligna, y swym
lamentem y Wenere Mathy, y urodziwe do gotaku wzbudził fraye.
Były tak ucażliwa lata, że wfuysthik stanow ieden y rownomie po
wtrazadami do wzajemney zagrzewał serca przyjaźni do Dobrej; teraz gdy
by Dawnym Lectom y Malarsom oży przywle, wątpie, aby kuzyn
na nago zprostym zaydaniem, y zstrzydłkami malowac karali; ale
w wobolich futraich, przepysanych blawatach, hermazynach, przy nim
Lubi, karabele oprawne, karaty, y powzorne karawany, heni na po
wodzie, przepysanych rzędno bogate lilko, stug, paichow des nie mia
re, masy samby nigdzie trafu nie potrafił, nimby się dla turych
adoratorow iakiej Darschal partyj, kreśły w nim strzepta, y żeby
od moze wciążby musiał; nago nigdzieby nie poznano; pfe. pfe.
golec iaki: w wyszthiby Dany ocy w Malarsami zastaniat. Tym
w wyszthim milosi od przyjaźni swoy ma roznie, Skłdzi stępa
moze byda dla lilku, y w Darschal y w wotomicach nie przebiec,
przyjaźni dla iednego: milosi czuotkosc nie iest dla przyjaźni, tytko
dla lubosci; przyjaźni y poeiwa za woby iagone milosi. W milosi
tedy nie terazniejszemu nie zbywa swiate, y owszem dawni przyjaźni
teraz bywa: w przyjaźni tytko przedziwne zasady wyhynoty, wypery.
II. Alce piszemy iak bemy, o starożytnych lat scy slivovii; albowi
wice smiewna, diadla opotopie, wyptajnym bawicko zdamy; albowi
do karatych wiebow Lubi, zpijnym odwle, potęgnaniem. Lubi: cta
y się zbudzi y obyczaiamy coraz w inne mierze, pozory. W nas sa
mych w Lobsie, przed lat lilko set taki był starania się, o Dany
po Dworach szlachetnych obyczay. Wszeprod od dzieciństwa aniha
waler Dany, ani Dama kawalera nigdy widziei nie mogły; ten do lat
trzy

trzydziestu trzech, czterech, pięciu, obsze pilnował, Dama zaś, po-
 wie do lat 24. 28. zładziła się y wrzuconem piecivie. Toż dopiero
 sąwiał do sąwiała, Pan Paweł ^{n.p.} do Pana Jawłasi: przesuwać
 allowiem przed tym niebyło, ale się tylko Smieniem dodaway przesu-
 wo magistrowei swoich ^{n.p.} Paweł z uierzbowa, piywali; wystat vsaci
 dzień to letniego Dzieńgułba, który przyiechawszy na dziedzinie Lawta,
 zwiad z honia, y za cugle go trzymając, do obien jego zapuchał, toż
 dopiero na taki według dawnego urominatu zdobył komplement: Pan
 Paweł mile Wasznowei pozdrawia, a radby uwiadziat, czy nato Wasz-
 nowei pozwoli, ow on się przeremnie pytać będzie. Odpowiedział Ja-
 wet: Stucham Lanie Szwidzie. O! Daję perisę ciznot Dzieńgu-
 łba; Pan Paweł ma swego Parobka, już mu się do lat czterdzi-
 eciu zabiera, a wtyczat, że Wasznowei maie Dzieńgułba, iż też Dorosty,
 azotym, iezchibyt Wasznowei pozwolił, toby się y pobrali. Szekli Szedy
 tak Pan Jaweł odpowiedział: wsta, się ieno do nas, to się otym na-
 mowimy woba; toż dopiero Dzieńgułba u kotha obiennego uwiązany
 honia, uwziedł do Szby. A ponieważ według dawnego zwykaiu zauspe-
 stat stolicie nakryty, na nim chleb y sol na Talerzu, zacym pier-
 wose był powitanie, że Pan Jaweł rzekł; Lanie Szwidzie, zia-
 dzieńgułba chleba zwola, ieno zdobyć woba; Kiedy to honczył cennos-
 nie, Jaweł zawołał na zong: moia! moia! podie ieno do nas, et
 przy przyseta pogostu Sey Interes odpowiedział. Szedy zaś zontak
 odpowiedział: iak się wam moy Lanie uidi, toż dopiero corki was-
 iey zawołał, y taki do niego uwyndli komplement: moia Dzieńgułba
 iezeci się też dawi u nas hędzieli naprzęda, ezasbyci też naswoy wy-
 niewi chleb; a to, Pana Boga podzięuy, iż Pan Szwidie nasz Ja-
 wet, potyka się swym Parobkiem. Także zaxwalaw nato? kotha upar-
dniesnie

Dziennem do nog Rodzicielskich Ich wola, potwierdzata. Dopieroż mój
Dziwogłęb, wczapkę peret nasygnawczy, y innych kłopotow ufarbił
Damy uwygot z taką przemową: Jan Ławet od swego Karolka
na ten dar prosi, przyjmij Warszawę tym czasem za wdzięką zawię-
o więcej postara. Takym Czcier Damy powiedział Dziwogłęb
wi: powiedzisz Łanie, iż na dwie *n.p.* niedzieli, będzie w wasle, niech
Jan Ławet wprowadzi zwobą szczytów, ia te tu kaze cięlatką, hur-
kę iadną y drugie zabić, miotu nasycić, y wopot się cięższe będziemy.
I tak iak umawili niesomylnie się przez dżurzych herowdow stał
(*) *Przez* Dżurza se tak groźte kontraktu zawnych prawie nie
znali rozwodow. Niech też, kto inny prawdziwych docieha racy, ia
tylko to namieniam, że, gdyby się teraz kto zpodobną odzwat len-
monia, sub takiej pretendowal chiał wadrefusach szetelnosci, hro-
thosci; rozumiano by, że zownych zawitat krajow, gdzie dżurza hroz-
piow w dobre zaprawionym saporze go stawach, szdżawkach zżwe-
a uwazone stywają: gdzie tłuście pierogi iak rzępe hopy; gdzie
się hurkota z Bobu ródzą; gdzie ludzie nieprzem kichają. Iakoż,
że inne iak zwyciężacie, inne mody nastali, trzeba się im we użyciu
stawiać powolnym; inakcy uporczywemu albowy się nie zenie przy-
ixto, albowy go smierznym wzędzie stworzeniem, y hipe handry-
kiem nazywano. Suż to nie teraz nieyżza piewniech. *Laudamus veteres,*
et nostris vicimus omnibus. To tylko iakoby niechęcy przyto-
czywszy, rzec mi się Daleko poważniejsza ofiarie, y taka, której
przenikraci prawdę, iest nigdy się obtudnym nie dać uwieć poro-
rom, y umieć tudybie szrunte poznawac y utrzymywac przyiacni.
Ale dopiero zaś ta wzniacona kwestya, co to iest przyiacni? z hę-
się poczynać y ziać iak trua lub upada przyiacni? Co do pierwszego:
przyiacni natura dobrze się utym; powzecznie ię bierzą; wyszła choy
wżeni: że iest nieiaka rozumney szłomosci natury, szprawieca moją
serca

serce łubowi, która do Kochania iakiej determinuje swoby. Lecz które te
 łubowi srodki? Które są urzędowi Instrumenta? to uговариwa między te
 łubofami sprzeczka; ja zaś, iak być może najkrociej, opuszczyć ustro
 wie łubomostwa łubowy, może w tym utworze Dania.

IV.

Różne tedy różnych, iak dawnych, tak terasniejszych Filozofow w tym
 punkcie Dania; różne y w porzeczku do prawdziwej kondycje y znaki przyja
 zni. Jedni twierdzą, iż na iednakowości humorow, natur, niemożeszony, niemoż
 nych nigdy założyć można fundament przyjaźni. Lecz ta opinia, ugrata tylko
 strony obiektow, do których na wzajem dany przyjaźni, przyjaźni naturę a na
 częć kondycje. Drugi do tego fortuny y honoru Dodać dany; lecz powier
 szoności ta istoty przyjaźni niedotyka; y ołoby się znnowe pytał trzeba
 czemu wystożeci bez tych kondycji, bywai y niebywai wstaterzna może przyjaźni
 iako wita mamy z różnych historyj na to przykładow. Słoni prawdziwy na
 tym zakładać znaki przyjaźni, kiedy przyjaźni więcej sobie iak przyjaźni
 łubi nie pragnie; kiedy się tak Dobrem iego iak swoim uważa; y innych łubi
 iących się na wzajem vere dawody. Ale te y tym podobne, są wazgłównie
 włożeniemy przyjaźni skutki; lecz gruntu się ić Dobraci; Dodać należy
 Łubowze, zwaz powoli, y to mi się przed powoli, że miłwi nie iedno iedno
 przyjaźni, Miłwi ićci się nie myśle, na ciata zawieszają łubowi; przyjaźni
 na uprzeczności umysłow. Powtore, że inne są powierzhowne do przyjaźni
 Instrumenta; inny ić gruntu, fundament y istota, czyli iako Lainnij wozia
 radia. Potrzebie, iż to ićci powierzhowne wszelkiego wszelkiego wozia
 nie przyjaźni, wiaga od Boga zasłhpioną naturze, że ciałowiak Dobra swego
 we wryżthim y pragnie y waha; y tym się tylko prawdziwie uważa, co musi
 Dobrym Dacie, co go kontentować może; od tego uważa, uniknąć wstater
 ma, tym się bryżdzi, łubi, co go niekontentuje. Dzieramy n.p. tej prawdy y
 wdolnych wstaterwiazach miarę. Musz te przyjaźni, które same ma ta y owa
 Dama

Dama bez Dajmy to, że ci tej Damy talentu żadney wsercu hu niey
/: co się cię do trafia, dowiadawanych na świadectwo wyzywam / nie czynię wle,
nawis, lubowii; pytam się, chociaż że ty tę Damę? albo opowiesz ma
wiąz s powodem; z Twoich Dama talentow żadnego nie ma ukontento
wania, pytam się, czyli Dama taka sprzyja tobie? To xai tak rozumim;
ze lubo do przyjaźni powzięcnie ię biorze, iedna ty lko ewolna wzajem
się hocharzących potrzebna wle domowi, atoli do przyjaźni matzenfhey
sz niektore powinowalności, iako to Rodzicow wola wzglę na zyjac
spateczności. Może tedy bydz między bogatym y ubożym ci przyjaźń, ale
Matzenfha przyjaźni nie zawrze się tak, y owszem radko kiedy udzie, bo
iest wiele powinowalności, y obowiązków powzięgnię, za czym szereg
niezrych do zawarcia ię ludie bydz muszą ventymetow. Procto stym
namienię, wracam się do podanego wyżej przyjaźni opisania, że przy
jaźni każdej poczatkem iest pewna xowoty iakiej wsercu lubowii, a za
tym iak d tuzo ta lubowii trwać może, tak d tuzo y przyjaźń nieodmian
na bydzie. Co z tego idzie, iest to; że przyjaźni na własnym każdego fun
duiz się Dobru. Lecz d drugim wrodzie Samowiedem, iezeli wrodota
/: iakim n.p. przypadkiem, lub antypatya, lub szpetności, iakiej wady
twierzy / wsercu Damy y wumysle żadney przyjemney nie czyni im prof
wy, uierz mi chociaż ię nie może. Dobro żadne nikomu się nie podobą,
letere albo zratery, albo sup, perswadowania, nie iest eraz lubym y przy
jemnym, lub przytocy nym. Gdyby n.p. żadnego sercu twemu ukontento
wania, wsercoci, humoru Dobrego ci nieprawowale uino, uierz, żeby
żadney prawie do niego nie miał chęci y pafyji. Ale bez d tuz fych
dowadow, niaz sama gębier zważona, prawdziw z się pokaz. Tego ty lko
opawci y minze niemoze, zhed n.p. to pochodzi wowym etadzie, letere
my iak parz gotę, biat szersze się hocharzących uierzimy, że gdy maz odidzie
owe wzenie zobhlice, owe powrotu iego pragnienie, owe listy w tym punkcie

ptacelive? niechaj umrze, owe wódzow targania, głowę omur Ltwrenia?
 rzuć za temywanica? a z tym wryzthem urak, przódzcy lub poźniej, idzie za
 drugiego, y jeżeli iey do verca, quite przypadł, pierwszego nie zaturie mgia,
 jeżeli ten milzym, nie tylko zapomina, ale w nim często brzi w sobie
 brzydzi. Wynajduy nato iakie chere: rarye, ia na zale zony fundament
 cie tak dy putuie: Mga żywy zwoick przymiotow, kochania, wzbudza y
 turyz niestanną w sercu zony lubow, y im iest przyjemnyzym, im wic
 iey lochajcyym, tym wic kora iey y prawnie ukontentowanie, ktore ukonten
 towanie y lubow, verca iey, fantazy, mysl Dobra tego nabija estymayz,
 ze zobecnego wic ciery, stodyz niestanną czuie; azatym turyz odiedzie, umy
 ka iey niby do tej lubow, ukontentowania, do tego Dobra akasiji; akgo
 mysl iey w swoim nieo utopiona ukontentowaniu, wzbudza w sercu iey locha
 ce, zale, pragnienie, ciawdenia wic z nim ustaniczonego zdzoz. Niechce umrze;
 z tego wamy przyzyny, ia posttradata to, co verca iey lubowia, wiecie napal
 nicale, y lu sobie przyzuczajcie; wielkz ia utraty tej apprehensya wyprawa
 ogarnuie. Niechce powoli perewarze przyiaciel, brannych, stuz, powoli owy
 tiumie apprehensya, y pokaza ze zapomniatemu od swiezego zale umy
 kowi, ze wiczyz wroce iey niemoze, co raz z tego zniknede zyvia, powoli y
 owa lubow z niego ustaje im profyga, y ze z niego Dally bydz ukontentowana
 nadziei niema, powoli y meza przewtego gasnie pragnienie, a w tym drugi
 nauinowfay wic Mowryznan, rownq do ukontentowania iey wyraziczi mate
 rya, wnet do siebie wic verca y prawnie ukontentow, y coraz przez ustan
 iczne celu tego pilnowanie, wic kora, az iey do swego znieu liwzy obiczia,
 tym w y pierwszy nacyci Dobrem, az tez y pamizi nawet pierwszego zapy
 nie przyiaciela, do drugiego verca y cete przyzgoni kochanie. Dla obiawnienia
 tej materiji zapetnyzszego, przypomniei nie zawadzi, ze wprowadzona nam Dobra
 szego akgo, rozne iego wrazaub ma pozony, na pizhnobci kolo, przyjemnowi,

lustro, stojąc obci to Dobrym. Gdzie jednakże, że to, obci dwie tuż w wstachu
człowiek rozum y łowi operacja, trójkie ztąd prawie do dobra bywa i z
instrumenta, powaby, ciatu to tylko dobre, co miłe, przyjemne, lubo czasem
y niepożyteczne, nieprzydatne; rozumowi to dobre, co pożyteczne, przydatne,
albo co miłe oraz y przydatne, ztąd to pochodzi owe między rozumem y
ciatem walki, ztąd w gustach rozmaite odmiany. Mnie ztąd takie zdanie,
że ponieważ człowiek jest ztych dwóch ztórych części, ponieważ y cnota,
lubo ograniczona w rzeczach przydatności y godziwości, lubo, u content
towania, ale iey wcale wewnątrz nie znieśta, niezachata, najnatural
nieyże to człowiekowi dobro, co jest przydatne, przyjemne, y obci człowiek
ka części miłe, to zaś co tylko rozumowi udatne y przydatne, docho
nawości; a ciatu przeciwnie, przycho, potrzebuje użyć iedney w człowieku
rozumu; takie y ustawicznej nad ciatem ostrożności. Objawiamy to przy
kładem. Stany wewnątrz na świecie są dobre, bo od Boga postanowio
ne. Jednakże: mowiąc po ludzku; stan zakłony, kapłan jest tylko rozu
mowi samemu miły, przyjemny, dla swej doskonałości; ciatu zaś dla
swej trudności przycho, stan matzonski; iz godziwy, iz przydatny, iz
do Sakramentu podwyższony godności, iz cnota, y iey powinno wami o
pasany iedney stronie; idrużiej zaś stronie, że ma pozwolone sobie wy
gody, przyjemności, y słodyczy udatne, jest miły oraz rozumowi y ciatu,
iżeli go kto widziy pomudziwy rozumu y ciata obierze względów, ztych
wzrostlich refleksji to się nasolatel wyświadać może; że przyjaźni ludzkie, jeżeli
przy niektórych ciata pragniętach, najgłówniej cnota tężej, takie czer
pa, uchlony, azardy, o mowa mowie, tył mniej pomysłowych konsekwencji; Za
wierzają jest, że dobrze, roztropnie, przyzwyciężo sobie obrać nieumie, niemo
że przyjaźniela, a po ustatnionym słobow kontraktie, wiele do niepokojów sam
siebie daie okazy. Toż wciemnym sposobem o Damach trzymał natury.
V. Jako tedy, nim kto na komedji p.p. do Diawu y ucontentowania spectatorów
powsię

powzięte, udawani zarzyna owoby, wprzód iestow, choduy y głowu udzięch, uda-
 tności, y całego ciała prawowicie układa Symmetry; tak nim kawaler, który
 na godzinę Theatrum czynidzie pieczęst, powinno wprzód tak się przez pry-
 watne formowai ćwiczenia, żeby prawdziwy kawalera grzesznego nawobie wy-
 razat charakter y naturę.

VI.

Na czymby zaś cała mawie kawalerskiej grzesności y dalszej jego fortuny za-
 wista Istota? rozumiem, iż nie zbladzie, gdy na tym prywatne moie zasady
 przestrogi, na czym wzywuy mawie Politycy reguł uwiek zawadzają, fundat-
 menty to iest, znać siebie; znać Ludzi; znać rzeczy. Znać siebie nieo-
 nego iest, tylko znać, kto iestow zurodzenia, y fortunys zurodzonych y naby-
 tych przyniestow, znać swoje ułdomowai, pafęge, znać tu wszystko, coły wto-
 bie innych obrazai, lub od twego hochania, wstymaję odrazai mogło: czym-
 byi do kłótni, dżecirnych zwadek, niestawnych pojedynkow dać mogł oha-
 zęg. Znać Ludzi, wiadomoci natur ludzkich, zamysła, wnaszey zaś mate-
 ryi przenikaj pafęge, ułdomowai, naturę Damy, Rodzicow, krewnych, Sę-
 konkurrentow ai: Sę powag, pomocy zięj strony, stawę, niestawę, przyiacni-
 nieprzyiacni. Znać rzeczy, punkt ten pod swęj uwagi, wsfyathie ymaw-
 rzeczy, tudzież intereśa intygi ai: ich naturę, bierze, ich czas, ocholic-
 wci wszystko. Co się zaś naszey tyżę kwestyi, znać do przywzetych kon-
 traktow sposobność, powrodkę, przewrodky ai: co dalszy stan potrzebuie,
 iakich intrat, expens, sposobow ai: Kto wszystko zwasai maie, tęży
 ułdo pilnie przestregaję następi, wto się wielkie rozczowanie, rostrymow-
 dy berya, wrażasch pomiarhowanie, dobre stanu obranie, y dalsze twie re-
 wci y Fortuna. Kto to tym wsfyathim: wczegulności, jednak w się tyżę na-
 wicy tylko materij, pporoz tego, w pierwicy częci namienidem, adrużey nie-
 co wspomne, zczego iakieś biewich zamyslaiey stym stanie używaję bęg mogł uł-
 wiebie oświecenię.

Uwaga Druza.

O Niewiedzy naturze w powzedekności.

I

I Rozumiem, iż do obowiązków tej Książki przynależnych y to należy mieć
aby nie o naturze, humorach tak powszechnie uchochanych namierze obje-
ktow. Czyż nie, nie ile wiedzieć o tym może, lecz ile przystojności y należy
na niebardzo pewne w takich materji rozstrzygnąć wzgląd pozwala.

II Natura dwojako się zwyczaj zwykła, raz w powszechności, drugi raz w szczegól-
ności. Natury szczególne, jako w mężczyznach, tak w niewiastach, czyli w szereg-
ności temperamentów, humory, które rozliczonych, jeżeli nie przyczyną, przynajmniej
skazają są objawów, wad, humorów, tak Dalece, że niemi się od-
dają od siebie, brat od brata znacznie się różnić może. Ztąd tedy to pochodzi,
że Dama jedna gorętsza, oziębniejsza druga, jedna popędliwa, druga powolna
de i wczym Fizjognomia y inne dobrej Filozofji części znacznie ofiarują swie-
tło y instrukcyę. Do tego wiedzieć należy, że wychowanie, nauki, w wielu ok-
licznościach, jak może tak swoją naturę, skłonności, do szerególnych iż im
propozycji temperamentów do przystojnych wprawiawszy reputy, postaraniem rze-
dka się konie trafi, aby wszędzie y w każdej okoliczności naturę swoją wy-
szerzeń y ułamyć zupełnie. Ztąd niewiem, czyż ias, czyż ty wstawić czy
niemy, gdy się znasz na wzajem namiewamy, przewidziamy naturę.

III Obieraj sobie natury, nie umawaj byt wstawić, poprawić w szczególności wy-
chowania y fortuny rządu. Te reflexyę za fundament wprowadzając, wzię-
mnie o naturze niewieściny, nie o tej, jakiej m. p. Katarzyna, Łowczanka, Ła-
stolanka byt może, ale jakiej wszystkie mają, ztąd tylko, że się męczyzna
nie nierodził kobiety.

IV Pierwsza tedy konkluzja jest, nie na rygore Logicznym, lecz na potoczny,
że tak rzekę, y wziętym między ludźmi zdaniu, że w powszechności mówią,
niewiasty nie są jednakowej natury z mężczyznami. I owszem trafił się mi u
poufatej z przyjaciół moim z Fizyki rozmowie, że od niego usłyszałem mi u
Łowczy, jeżeli y Duzza niewiast jest owszem jako Filozofie mówią ope-
ciei z Duzzą mężczyzn. Ale to bardziej zaręczliwa, jeżeli prawdziwa była
objęła, mitym się tylko, zamiać trudnych rozstrzygnąć, zakończyć uśmianiem.

Wracam sie do mego y mowie, ze iako czlonkow niektorych, y owym y jest nie
 ktorych, inna w niewiastach iakosi y dyspozycja niz w męczyznach sie wyjawia,
 tak inna w niewiastach a inna w męczyznach, musi byc przynajmniej w odnie:
 ktorych szychow pafeyji, natura.

V. Znatury tedy swoy lobitom iest wlasna, harmoni, piewie, wychowujac dzie
 ci, znatury pieszoct byc męczyznie chazy. Znatury swoy niewiasty sa mi
 lkie, rownie do milosci y nienawisci slichome, rownie do ptaaru y umiarkowa
 ku y do innych domian w osobne; miary, pomiarowania rownego męczyz
 znem prawdziwym: bo sa y męczyznie duzo zprzyrodzenia niewiastego za
 zywaiacy: nie mair znatury; znatury swoye lubia harewy, lubia dla siebie
 dytynkwy, znatury wiekwa ordynaryjne od męczyzn mair skromnosci y
 wity, ktory gdy kto niepociny zowu im dzymie, prawie upelna ich ediot
 pociwosci; znatury wielkie w przymiotach swoich mair upodobanie, znatury
 bardziey zycz sa wiec byc urodzawem niz bogatem; znatury do zelotyji, de
 likatnosci, y innych slabosci: ktore pospolicie kolicieci zowiaz sa sklamie
 y ulozone, znatury nie tak piekne, iako mocne, zwawcy, wesote y gne
 czne lubia męczyzn; znatury to, ce ia po Polsku wyrazi nieumiem, a Latin
 ny extrema zowiaz, lubie zuyhli; albo bardzo locha, albo nad to nienawi
 dzie, iak sie im po prostu kwi prymawia Aut amat aut odit mulier
nihil est tertium. Nad icy milosci nie ma milosci; nad zlowi hobicz wiec
 lozey byc niepowiadaia; znatury sekretu do lonca utrzymat nie moze; zna
 tury sa wiehawe, ale prac umydlonych nie cierplive, czeste hoi widaniach
 zacieta iak kamien, y dla tego wyphie nauki dla niewiast, mianowicie dla
 tych, ktore bardziey poigte, niz roztropne sa; mair byc niebezpieczne, ale
 moralna Filozofia, czyi obycayna, bardzo potrzebna, zowiaz sa talce, owob
 wie szlachetnicysie umiastnosci Geografii, Historji, Muzyki, Arithmetiki,
 y iczyhou w Europie pospolicie wzieitych, iako to Francuzkiego, Niemiec
 kiego, de Anatum com dotad namienit niechay Doyci będzie, ktore y tym
 podobne lobit wlasnosci, Dobro wychowanie, lub zte albo umniejszanie y wlasnie

wykorzeniaią, albo więcej przyczyniaią. Tożad wstrosi przeniknowszy, wita
subtelnych biegły kawaler dla siebie formował może instrukcyę. Rzecz
także, jeżeli nie pewna, przynajmniej ciekawa, że Podgórkanki wspaniale
y nieco Dumne, chociaż przy matym powagu wysoko patrzyć lubiące, w przy-
mowaniu adrepsow dłuży obciążne y nieco panujące, appearance przy stołach,
kompanie lubiące, y urazy honoru swego niecierpliwie. Sędowirzanki Dzi-
wnie gadatliwe, iedna drugiej przez żelotypię niechcące, a ztąd częstotli-
wie niespodziane kawalerom trafi mogą partyje, którzy wiel dumer wpa-
dai umięią. Na kompaniach iedna drugiej trudno miejsca ustąpić. Ru-
ski przyjemne, poufate, wesole y nie tak honoru apprehendujące y cenzury,
a ztąd nie podobna, żeby czasem y niemyślezy o tym Polak, w którym się za-
chaci nie miał, a ztym można iest y nieprawdliwa niektórych ekstraz, ied-
loby Austri czarowai miaty de: O innych sam się baday.

Uwaga Trzecia.

Kwestya, czyli Dama? czyli Dług? obierać lepiej? Obojga własności znatury
zwyrczaiu.

I. O Gustach dysputa trudna. Jednemu wiadna, drugiemu lato pomocne
y miłe. Jednych niest lethem zarzone przymozkami, lub nie bardzo pozorne,
lecz rozryte frakty, drugi w zdziwonym zapalony rumiancem kwatentui-
owoc. Co komu miłe, to y piękne y pochane. Jeden przyjaciela, drugi worha
iędynie szuka, ieden twarz, drugi rozowkę mierny. Ale co przecie lepiej?
determinował niemoż, az każdy z osobna partyi własności krotko y pro-
stu namienie.

II. Dama iest to ięszce iak czysty wosk, żadney na sobie, oprócz awosy, nie
maiąca wypigtnowany figury. Kto umię y pragnie, wiać chęć, wpraw-
dzi ją zwyrczaiu, gwałt, manieny. Damy albo pędho pohaćcia, ale sprawnie
albo Długie Lanienstwa strachnienie, lub sympatya, lub kawalera grzechność
y takie jeżeli ich może szanowai umię, są wierne, stateczne, a czystość y
etych mężow znoszące; albo Długie probier, a takie bardziej także potym lochas
umięią.

umieją. To partykularna niechęć obywateli, że Damy w tym świecie wychowa-
ne tego stalecznie potym hochai zuyfeli, Lte pierwszy lewafie iey, iako maie,
pozwo lenym zocau podniecie spocobom Damy nie sta albo mniej uporczywych
iak inne maie wrobie wykwinu. Podobienstwa pragniesz? Damy są to nowe
do niktogo ieyze niezawiedzone pokoi, wystate dobre, y nie zaradliwego zmieszka-
cow dawnych nie maiege powietrza. Grote, ale do uprozumienia podobienstwa.

III
Wdowy są różne, wdowy młode, młodsze y ieyze młodsze; stare, starsze, staruski,
babki, babeczki. Szeli upowroczności mowić, nie jest o powrocznych kłamać na-
lurach? wmiem mowić, że rzadko która wdowa, oprócz swojej natury iść bez nabytego
Ale wdowie iakoby były natury uważać kłeba, łobicey, sej wstawy, y męza
pierwszego. Wdowy po starzech męzach młodszych a choćych lubią gawiedzi; po o-
zigtłych na górotczych sechami przymnięz. Wdowy są wolnościowych dwa dru-
giego męza sentymentow, wiktory wolności y Independencji wyrażają. Wdowy
rzędziły same pragnęli, a ci kłeba tyko harmonie Męza. Wdowy ciężo się
za przewrętego Męza nauczyły, iakiego humory wolności życia dawzili, ieyze
wiktorym sto pnie za drugim to miew, y praktykował pragnę. Wdowy albo
mianasy, albo iey nigdy niedogodzi. cłiek co do ciębie upatraz, przeszłych
awiech Męzow wławnoci: przypominai będą na Twoy subtelnięzry, mę-
gryzek, nad iego śmiercią zdeliwe pwtarzał westchnienia ci: I tak nieko
niechu kawalerze, pierogdzi wżabat, łani dostat, zony się spodziewal-
twiś nabyły, led się Dobrotliwy Dociechates' Opiekunki.

IV
Przebog coż czynieś widze powzone upodew tych wdowach na mnie mawę
Delikatne w młodszych zale, poważne wimyl na mnie zradumieniem nie-
iakim wyzrenia. Lecz kłoralolwiel zważy, iż nie wdoka wstęgalności o-
wpythiend może być mowa, iako nie wdoka łazdy zowobna obcyraie to.
two mi tej smiadzi dpuści wimę, mianowicie iż niemoie to zdanie, ale powle-
Ana opinia; ia ani wpythienu uporczywie wiesz, ani chłady tak rozumem wdowic, ałte
wpythienu kłamstwa sadaniem czy zapłuszone moze, ani łazdy upai radze Uwaga.

Uwaga Czwarta

Konkluzja wyżej namienionej Reflexji, y zdanie Authora, Objętey y namie resz-
tuyce.

I. Moim zdaniem y wdowa dobra, kto dobrze y na dobro trafy, y nada-
mie się zawiedzie, kto lepiej obrai albo nie umie, albo niemoże. Lecz
dla iakiegokolwiek materji tej zakochania nietylko ugrasone uważaję pro-
uze reflexyc.

II. Jeżeli ma kto fortunę swoją, lub pewny do życia sposob, czerstwy do-
stęp y gorącej natury, y młodym jest, lubiący według swoich widać
now y ubytków nadziei; temu bardziej się o Damiętę proporzonal-
ną starać przystoi, niżeli o bogactwo, a podewtę, lub chymeryczną wdowę,
albo przynajmniej o taką wdowę, któraby y młoda była, y o którejby
dobrym, y pochwynym zprzewidywaniem się Mózg zachowaniu y porzuceniu doc-
shonale widział.

Kto niema według myśli swoich fortuny, a czasu się o wziętą lub
sposobu lub woli starać niema, niech zpatynech cęptey sija wdowce
wskazy; recepta na dżenie serca doświadczona.

Kto ma fortunę, lecz więcej wziętą magnie, niech za pierwszego idzie
torem, toz, kto nie tak o żonę, jak o Dom swój stoi, niech czyni.

Kto podewtę jest wiahu, temu bardziej wrodnia stary wdowanie,
zeli rzęce iakie dziewczętko, bo iako mówią, gdzie stary mąż a żona
młoda, tam mąż pod kędzielę, palatynkę czy zawiazane maieciwie,
tam gości y wshot wdzien pełno, Darmo! więcej pisać nie mogę - kto
jest

jest rozruty, gospodarstwa y dobrogo wdomu porządku albo nie
 umiejący, albo da grawa, nauki, lub iakiego wrogu prowadzić, pil
 nowal niemożący, do tego już też nie młodzi, niech się zdrowy, state
 czny, zeni gospodarzyć. Kto Syna ma, a sam już podarty, niech się
 chci zpowiedzi, zeni wdową, ktora by corkę miała, bo tak łatwo corkę
 z Synem sparyć, y fortunę wdom swoy przemić potrafi. Dłuzcy
 się wty nie rozszerzają materji, tu ievre uwazaj radze, iaka wdomu
 wdowy licza dzieci, bo to niernowina mierny: wytwornosi, zwi,
 gmin, pasierbow y pasierbic; także iereli niewiadoma bdi dobre
 wdawa, nie uwodzi się appearance, ale zko jest y tego wystarcza
 na nie może pilnie się badać.

Widzi mi się, żeby mi kto potrzebie zadać mógł kwestję, że według
 użytych namienionych własności, nigdy by się tam rozwały di: trafiać
 nie powinny, gdzie Dama kawaler pojmuie, przeciw temu nie
 egzotuje się takie trafiać, iak między wdową y kawalerem, Na
 to odpowiadami: że najpierwszą tego przyjąną zle obranie, przymu
 szone lub namouione, lub nierozważne, nierozmyślne, ponieważ
 by. Dalej mnie przychodzi: dobrze ten y ow obrat, zchęć za
 niego Dama powsta; z lubowała, przeciw go wdowa roki, wrok odie
 chad, znim już tak kilka miexhać niechce, o rozum, separacya,
 prawo tentuje. Nale rozumiem, że kawaler może się stawiać, nie
 dba o iey ukontentowanie, tylko o swia, wszystko idynie według swoy
 woli, gustu uporczywie rozhaduje, dysponuje, lub dać iakie wiek
 lub zewego niezgodostwa, pijanictwa di: okazy; napraw do egzotego
 wstrofu, gwałot y do odmierzenia. Iereli tak; dwinę ievre, który
 się

się temu dziwisz. Prawda jest żeby to wielka była zony emsta,
czyby wszystko statecznie cierpięta, ale miarując najgorzej u tabo-
wucha, fundament miłości, naturę niewiast, trudno nad niekto-
remi zdłużony w tym punkcie nie mieć hom. sąfiji. Lecz mówisz da-
lij: może grzeszny, powolny, szaruniwy, tylko że niektóre zdłużone po-
trzebie ma względy, ugodliwyh rzeczy brosi, atąd owe powstają
fichy, gniewy, dąsania, proze co temu winna? przyznam ci się,
terazci mnie można zagadnol. Odpowiedzieć by ci co przeciwżeżeba,
a odpowiedzieć iak tylko rozumem boic się. Oprócz albowiem tegoż
zdwi niektórych utajonych w Dami nie potrzebę, albo mniej u-
ważat hawaler, że nierostropny, y nieprzenikający, Delikatnie po-
winnowi uwolih: które do męzatek zwubjękują dla Moxa, iakub
po zdłużeniu, zptci swej staboici nalezei mogą, piogt Dami,
ze iay z porożtku rozumnie sobie nie uig, nie uformowat niekhotywał
ze daleka okazyi do tego nie przyglądając przez dziwiszta, iay uianę
nie oddalat, nie oddirali, ze Jay zwiście niebył pomocą do Abojazni
Dana Aboga, nabożenstwa uigotego, nalezy tej dla każdego rozpoznaję, do
sprawiedliwosci, miłwienzia, przyawoitey sprawy de: oprócz nauwa-
tek tego, że Abog uigotkroci takim sposobem, że, lubieżne iak
walerskich latank Dana Matzonka życie karze, oprócz tych wy-
stihik tak prawdziwych, tak poważnych, tak ofersy alonyh rzeczy,
może być iawie iedna uirregularna ludzka gmošta, lteroy ia się wy-
iawie uirrogam; uirrogam się zaw dla tego, żeby ta wielu upekulac-
ya albo nieomylna była, albo tego niezgorszyła. Alci ponieważem
raz się z tym oswiadczył, że nie dla iakiey swatecku te lipcy moicy Indu-
stiji

stoji suszalki, s'bciny publiczne, nie sta naucaenia tego przewo-
 tnych obycaiew, k'nodnych opinij Intency, nie dla dzieci, y nie
 dla niedoroslych i'wze gw'ze m'skowsa, to co ia nie zw'adnego ba-
 dania mam, alem wiakim i'zeli sig niemyse przerytat kaziwie,
 na twoje spuzere, Dystreng.

IV

Widzi mi sig, ze to niewarno o pi'wskliwym Dziewczatce mowiz ro-
 dzaiu: Do wiadomia lat czera, ad wiadomia strzesz. Bywa to albo
 wiem, przez niedowz Rodzicow, czyli przez z'wi y gnusnowi Do-
 zoru, ze Danientki mi'gdy soba pewnymi sposobami figlow Dobr-
 zicia, kteremi lubo Danientwa nie traca, atoli to co sig u Laimie-
 how zwie Claustrum Virginalis p'wia, z'kad, m'andowicie, i'z
 wdyszatyh to Danie trafi sig dzieci, a cz'gto, znaczne nos'te pu-
 ie z'bestwienie, ze sig wuwoim M'gzu Dobrze zachowai niemoze, za-
 bada obczy, Do fochow, gniewow, patrzania na innych sposobow, y
 zeloty, som M'gzem utraconego Danientwa, w pi'wskym w'p'cha-
 niu znaczna, uagniz suszicy.

V

To jednak naypewniejszy, ze i'zeli Dama, z m'ldku niebyta sp'wo-
 bna Do poboznowi, B'ozozni Pana Boga un'zonowi, Dobrego ro-
 zernania, i'zeli dziecinne icy f'chy rozumnie niemartwicjonal, bez me-
 starhu nietamano, p'iewronym chowan' sposobem proznowania cy-
 stego pozwolano, w'miennowi lub w'bzatelaub nieganiono, o'obliwie
 w'nieu'pliwow, gniewie, rostromeni reflexyami, p'waznemi razarami
 nietamano eli: to i'zst p'uczthiem y z'tego dal'szego pozycia, y Dany
 cz'gto h'oc Dishonore, ni'w'g'wia eli: ze w'rubow p'otym Mat'erskich
 rowinnow, Dobrze icy p'otym w'ria p'zenid'ng niemoz, ze p'aw'te
 p'utwa ich, tam sig ty l'ko strzesz, gw'zie o icy honor, w'ty, albo na honor
 nie p'aw'te

nie podobienstwo w dzie; ze swey niedrożno ufa ino u, ze się w pde
wdaie obczye, ze w mgo rostronie razi, tego nie sturba, a zrazem
w kontr czynie, zadnego w tym przeciw postępszeństwa s lubowi niema
skruputu.

Uwaga Piąta.

Saka obierał Damp. w Chalezy do prymiotow Rata, Umystu, Fortu
ny, Honoru y lat. Opisanie pięknych natury y niewodziwych Dam
Do dobrego obrania krotkie reguły.

I W Inteney; tego nigdy ani w pierwszym niemiatem pomyslenia,
abym komu zmocik obczye dawat animadwersyi, Do przeroszenia
czyżnym obiem Dam godności, kterey sama natura y zwycaj po
wzrostny znaczną wszędzie czyni apprehensya. Ani chce chymyca
go użyj gustu, o jakim w sobie ieden dawniejszych swiadczy Poeta (i. i. i.)

Omnis fada mihi atq omnis mihi rustica uisa est
Nullaq conjugio digna puella meo.

Horrebam tenues, horrebam corpore pingues.

Ne mihi grata brevis, nec mihi longa fuit.

Lez poniewaz obratem sobie, do delszego lauaterow sergicia, niekto
ze przypomina przestrogi; w sergicie zaś s tateniutwo, nadobrym
zwiekrzey czosi zawsid obieraniu, niemoge się wstrzymac abym y otaj
co niemiemnit materji, w kterey iako się wry y sercie powiercho wnom
wudzie zwykli pozwrani, tak czosto nierychla przypominaie ostro
żnowe.

II Do रुपetności miłownego sergicia zreduixytow w damie te gospolice
naznaczig, Ducere quam uelis habeat L. quinque Puella, Sit
Pia, Pulchra, Pudica, et Druens Lucuniosa. Tym wszystkim
ze radka rzecz iest, iako w dwoch we wszystkiem doskonaty, tak Dama
kteraby

któreby według różney kawałkow, stanow, gromady y podobzay
 urodzawa y zacna y powarna y roztropna byta, lub przynajmniej dla
 ciebie byta, trzeba koniecznie wiedney ztych Dam szęśliwości, chwały
 dobro swego smartwie serce, y prozno tluoni z lekka przygotawiać
 nadzieje, czego tawo dochazę, gdy ztych w wiebie weyzaufy, oba
 czywi, ich wita y tobie do zupełney szęśliwych, kawalera grzeźnego,
 roztropnego, umiętznego, urodziwego, fortunnego przymiotow nieo-
 staie doskonałści.

III Na tej tedy cota kwestya obraca się zawiasie, czyby ci się nigdzie
 nie trafiata ze wresztami Dama szęśliwościami, ale tytko na przytłak
 piękna, podobna do: a wposagu nie albo malo bardzo; albo też pię-
 kna, powarna, ale dziwnych humorow y fantazyi; albo też piękna
 zna, lecz duzo niegładka na urodzie, albo też niegładnie piękna,
 zmiernym powagiem, ale enotliwa, grzeźna do: czyby ci się tedy takie
 trafiali partye, którebyś z dania mego miał obierać? Tej kwe-
 styi, nim zedwyie uczynie, Dam w tawności brotho opiszę.

IV Najmied urodziwych mowa, których graye pierwzemi natura
 talnie woku turzchim y wsercu czynię zwykli. Aponiwar różne są
 piękności, y różne ich stopnie, różne też mogą być różnie pięknych
 Dam, natury y przymioty. Piękności iadna znalezeytey utwary y im-
 nych wdońkach symmetryi wyriha, druga zpowierzełownych utawno-
 si, iako to zpetności twary, zbiałści rumieńcem zafarbawany,
 oraz czarnych, wawtych, wdońkow pięknych, brwi iak znuwieszkiem
 po uagnionych do. Piękne tedy znalezeytey ciata y twary symmetryi
 mianowicie ludy y zpowierzełowna uroda wie przynawia starby a biał

Łci natężona y dobre przygotowi wychowanie, miewają naturę między
szoną lecz wspaniałą, dobrą, chwalebnią; Lichne a wycieńczone bardzo, ma
ją wita skryty hardowi, zawziętości y nieustatku, serca odmiennosci:
Lichne zbiadłoci ciata ci: a wrota zbyt szerokiego, y wiekroży otępli
do wozek, od wrota czyli skryty, niechli do li do brdy maizce, by
wają ciemne, pyzane, abnowy strawnie y bez wotydu czystości piłku
izce, sfarliwe, y za okazy, lubierne, lecz gospodynie czysto się dobre
tudaia; Lichne wzrostu miernego, przy tym potra bywają dobroci wiek
licy, serca piłknego, atoli wzajemnie twzi dobrzych, y zwolna wos
tych, szerych lubia y kuchaia; Lichne a wzrostu matego, przy tym
chudrawe, bywają naturalnie gorące bardzo, a ztąd mają skrytą
wrobie y do okazy tylko złość, zaluzę, ambryę, są jednak wio
nych przymiotach chwalebne, mite, przyjemne, serca jednak nieu
potnie wpryżaczach statczanego ci: Jeżeli zaś lubo mają wzrost
maizce, mają czy ciwe, y nieu na wierach wydane, lub brnatne,
włdy ciemne, lecz nie bardzo ciarne, przy tym śladci mają nieu
le śladowi skłonna, takie bywają także goręcej natury, ale go
miarłowany, sicerę są, wosote, y lubiaze wosoty, do miłdwinza
nad miernemi, ptaczęmi skłonne, strachow y wosnowi boiarliwa
jednoci wchycie przagnie nie przez iaką hardowi, ale piłkroży na
tury wspaniałoci y swzethę, są dla każdego rkożnię, unizonowit,
dobroci są statcznie kochajce lecz bez powierchownych karcow
są dziwne wycelne y ciwe. Lecz o tym w powozekowci wycy gwał
niemona, bo ciarom niektóre znaki pokazują taką naturę, a idnym
opacny

Spawny wydaie się temperament; Do tego wychowanie y rodziców natury
 w wielę mogą, w naturach dzieci swoich, y iezeli prawda cywilizacji
 córki, więcej przyniemow, synowie mairzyniści zabierają. To jednak
 w wyżyj prawie kładzą, ze prawdziwa uroda dobrej mirodzicy y wyje
 niety Dudy bywai zwykła. Lecz prawdziwa na czym zawista gładkość,
 miłdym to do dezyji zortawiem Subilerom.

V
 Szpetność iedna znieproporzadnej twarzy, stam, wzwaste symme-
 tryi, druga zpowierchownych wynika porozow. Pierwsza ma natu-
 ralne ichi do siebie przywiązanie, ale y ztę osobliwie znacznę
 tek nę wysoła Dama y Dużo tłuśta, pacyzta, holom niebi-
 tego, biaty albouiem prawdziwie dobroci bywa znakiam, ztę bywa
 do ofarow, obnowy skłonna, zpaczta Męza az nadto bocha
 potym panowania przagnęca, a częstokroć leniwa, częstokroć sa-
 wetho likworhami chłodzica, lubo w takich niektóre humory pod-
 bng temperia naturę. Kolor utwary czarniawy ztę zony
 zczarnowia, octu, znakiam iest zęspółności do gniewu y smięznych
 ichich chimerek y myśli niestatornowi, ze się takiy Dami
 raz to, wnet co innego podobna, y nigdy iednym borem wkompa-
 niy nieczyi ię niepodobna. Druga szpetność bywa albo zaryzow
 uroda albo zpryżadku, albo zchemby, ztę od niedozem zgnębienie,
 zgrzyzot, wyschnienie znieuzgod, wywidnienie, a taka zowima
 miei dla siebie wstawaloch bezze reflexye. Nastatek y to tme-
 dno opisa, która prawdziwie szpetna, gęz kadea dla siebie y ichi
 przywarok y ichi dla siebie ma wżik, Dystynkcyę, tak Dalca, zwykła
 w pow. zczynności mowie się może, ze Dami prawdziw urody, ię porozem

y posreżoną ufundowaną, pospolicie nie tak się o grzesznici, y inotliwa
własności turbować zwykli; Te zaś którym zjadłszy zarówno u
d wrogów, częstokroć tak się grzesznicią, rozrywają, rozcznaniem za
sacie umięcia, iż równy zwrócićmi dani, estymają, we wstępnie
veru maie.

M. To krótko wspomniawszy, wniesze, że pierwsza po sumiennych naszym
stać byś powinna uwaga; na wera swego szkodności. Jeżeli tak
tak międnego jest wera, gustu, że się tylko jedynie pierwszono twa
ry, y wyborne sobie dawinhuia urady, rary stać, się stanow, a ni
zeli poiaufy dla fortuny nieurodziną, iey tylko d potrzeby spryiać
byś miał, a dla uniknięcia nieukontentowania twiego; prozami się
podrozami y stęgiemi odległosciami bawie mylat, bo takbyś nie
sumiennie służy tamaty y Twemu przyjacielowi bytyś chary, a
do rozliczonych turbacji y niebezpieczeństw. A niewiem jednak, czy
się tu dowiadczony amorat przeciw urodziwym chiał przymowi
męzatham (••••) Expertus dies: nemo est in amore Felix;

Formosam raro non sibi quisq. petit.

Jeżeli zaś rozumnie chesz się stanowie, nie piękny, nie brzydki, nie bo
gaty, ale takę obieray, która byś ty znaćnie hoćai mogł, y która by
nigdy tego potym jakim niepokazata znahiem, iż mogłaby godnie się
go do mieć d siebie męza. Inotliwa, a piękna y rozstronna Dama,
iż to naguzowy dla męzowsziny smiertelnych wrogliwosci stopien;
niemaz w piękny Damae anoty? lepsza przycaer niezwa d obrociae
stathiem, rozcznaniem, niżeli alabastry y smędy przewyższająca biabie
zprzechuntami de! I to nie zaudaki przypominie, że hto bardzo d sumie
przebiera, albo się złe orani, albo starym umrze. mędzincom iako pe
uny o sobie namieria. (••••) Ham.

(••••) Propertius Elegji lib: 2. (••••) Cornelius Gallus Eleg: itma

Nam dum precipue cupio me iungere forme
Germani sicut frigidus usq; thero

Nawstatch, co pierwsze miie pouinne nietylce, kto tu koga, a czy
stym sercem swoie zaczyna staranie, ten szepelivy Intenzyi swoie
dobierze skutek. Jelyz Salomona nieplonne jest w tym dianie Lw.
C. 19. Domus et divitiis dantur a parentibus, a Domino autem
proprie uxor pndens. Ktory tamze ma niektore taj materji
bardzo stuzge reflexje; iako y cate inne obyczajne pisma sagodil-
gi, uzwaze na innych medrow, wotroposci y miedrowi zawieraja
w sobie sekreta. Maiz izawem kawalerowie zbytzone a nieprzewy-
cizzone swoie chimery, ktorzyby bez zadney Damsy widziei nazi
wady, a iak naymniszyz potrzega, zaraz cale do niay tragg-
fekt, wieszka iey gornosci, zarnosci wozach ich nieknie; ktorzyk
mowcyzo natura utawnie wouyeh Decty o Fabully Danienne
wierzykach pichnia wyrika.

Bella est? noisimus; et puella verum est.

Et dives: quis enim potest negare?

Sed dum se nimium Fabulla laudas:

Ne dives, neq; bella, neque Puella es (1. 1. 1.)

Droze oukolwiek dyktoway; cytelni ka mego, izeli to sztuwnosc? se up-
uboctwe Fabulla bardzo wychwala iuzyczoj miata; co prawda tego
iey chwalei trudno; zato, zaraz, ani za bogatq, ani za pichna, ani
za dziewiczoq, iako Fabulla byla nieuznawai. Ne dives, neque

Bella neq; Puella es

VII.

Co do lat nalezy, chwalei tego powszechnie niemozna, kto Danienne
wlot dwunastu biazce, Jelyz do szepelivosti dalwzego zycia, nalezy to

20 du

zobu stron powinni być rozczniane obranie. Już zaś wtych laicech
Danionka tego wrystkiego nie może, y jeżeli kawaler wurdzie
Jey y humorach nie pro purys natry, iak zena do lat przydzie, nie
mylnie zniego kontenta nie będzie, kochać go zupełnie nie będzie
mogła. Sz y inre raje, iak to pologow niewygodnych, chorob, ze
psucia urody sei. Najlepiej Dame brać wlat osmoastie lub dwu
dziesiątu, gdyż taka iuz y ustanowionego rozumu, y dojrzałego gustu,
y wie co y iak kochać y acceptować. Dla umiarkowanej sukieszki
na humplexyj radzą przepolicie cholerych kwiستمu flegmaty
czney Dame natury, y opak mowige; melancholicku kwiستمu
konstytucyj zony; kwiستمu nieco melancholij wewoicy maicya
naturze.

Uwaga Szosta

Jakie reflexye kawaler może powinien, nim się o Dame iakiej starać
zacznie przyjaźni.

I Kto do końca iakiego wielkim się zapędzi biegiem, a nalezytich
do niego drog y porządkiem rozumnie nie zwazy, im prędzej, im
dłużey bieży, tym daley do umy slonego błędzi kresu y maty. Widy
vay prawie Dziecio pizze Lotvay ganią tę w Wladystawie Jagiellonie zai
bobornawie, ze nim rano zewego wyśadł pohois, trykosi się w hole
na miayse obracać, Alie uwazaiąc swiata tego obraty, wykręty
trudnosci, Perwiabym natę dla każdego nie odwarzit się radę, aby się
kilka razy, nim w zacznie, miał zupczay whole obracać. Czas do
nawzey należy materyj, tym ievze więcej miłosna ostroznosc mieć
dla siebie powinna rozumie; bo jeżeli nim kto budował iaką zacznie
mashing, wprze wedyg Ewangelickney nauki, vjaci powinien, y zmiarkował

sity, procenta, sposoby do tego swoje, koniec y, rozrytek budynku, żeby o nim nie mówiona Itle homo capit difficare et non potuit cursum are, Daleko bardziej w delikatnie o ludzi, przyjaźń wchodziże zamysły, większą należy mieć przezorności, albowiem nie zamiarkowawczy z swoicy y z przeciwną stronę, wszelkiy do zachowazenia serguliniego, tak obiętych kontraktow sposobności jest to, razem honor gozeczności swoje estymacyę na ludzkie smieszki, censury, gadki, iak na niego hurna, iaka wystawiać tantety. Tak tedy poniewaz niektore w tym punkcie porzedzial powinny uwagi, ia paune tu przywiesi umyslietem refleksye.

Imo Pierwsza tedy sprawa byz powinna, wschretną się myśli swoich dawajcy uwage, bez wszelkiego sobie podchlebiania uwaraz, iak wyzobiego iestoi urodzenia? iak wielkicy fortuny? iakicy natury, gustu, iakicy dotyż między ludzmi y po kompaniach de: wsiętości. To w sobie pomiarkowawczy, iezeli niebardzo wstawioncy Familij, unikaj takich partji bzdziest, ktorym chociaż wytarzł Emiliuszow, Katenow, fantazyą zaprzatneli szar-taty Kiazge, lub Szoego Familij, prozno daby gust zamili dyronj, a opairnym mówiaz sposobem, iezeli bardzo zdrony, z prywatną zenie się dla samych krewnych swoich, spokojnie nie bzdziest mogt. A do tego samo wielkie urodzenie, wiele do fortunego pomogł matzenstwa; iezeli mierney fortuny, a wygodne y przystajne życie prowadzie lubiaz, stronie bzdziest do takich, zhterenidyw krom szumatewo, albo weale nie wroczzerzenie dochodow nie korzystat, a humor szawcia, kon mi ierzazy, z Bajekami, Laziarni, w drogich kleynotach, y wraz wnowych chodzący modach, kompanie, eskorty, widomu swym lubiazcy, gospodarstwa się wotydzazy wie: y tak daley urozney mówiaz, mo

Quo Iwarzyc dobrze iakich expens daley stan potrzebuie. Stratumna przyklad

przykład mądrym kawalerem będą, zowego dżędzieta lub starania na
cany intraty dżęsię tyżicy, mozeć według proporyji y Dobrego rozrządzenia
y przystrójnie żyć, y pięknie się ludzkim pokazać osobom; niechżebyś nie nie wzięć
wry gotowego zadania, według proporyji życia kawalerskiego żyć, paradować
chciał, y żonę y dzieci, moim zdaniem trzeba by mieć dwadzieścia tyżicy
Intraty, albo się wtyżiczne zadignąć długi, jeżelibyś za' mnięszą parady
iurbyci samemu niebyła rzecz przyjemna, spazną Dawney minie y zuryżai
wi twemu prowadzić posturę. Dajmy to albo wiemy, żebyś osobnego dla
żony czuę nietrzymał, żebyś sturających wżicy nie przyjmował; co bardzo
trudno; tyżko tyle, ileś kawalerem będą, zuryżai miał sustentować; prze-
ciż rachując zpozęthu expens na wesela, na stroie żony, na garnę, man-
ki, piastunki, dzieci, ich dalsze wychowanie, stroienie dzieci niewiast w tonie;
wyniesie, azatym refleksya ta sztucznie serca kawalerow opasować powin-
na, aby kawalerami będąc wexperwach swoich samą się miarkowali
potrzebę, y mierną przystrójność, niżeli równą Intrat swoich wielko-
ści parady, bo daley wchodząc, nigdy bez nowych długow nie wyistniać; a-
żąd nie wżęsiwe konsekwencyę następnia. Abyś tedy w powżęchności dat
regity, tak trzymam, że kto ma dżęsię tyżicy Intraty, powinien corok pięć
na dalsze dżętać expensa, pięćć swoię sustentować parady; co przernym
bardzo łatwo, gdyż tacy za grozy naprzykład trzy lepiej się czasem po ha-
zać umieć, niżeli nierozgarnieni za grozy pięćć. Nasto zaś regity
Ekonumem y Politykown gospodarstkim chętnie zostawie.

3^{tie} Uwazyć, na ich być, bez zwłóki dalszemu życiu sufficiencyji, parady
wstaraniu się o Dany stać byd. Do czego wiedzieli nie zawadzi ze kawalerów
którego fortuny, radziem Dany wiadome być mogą, zskromności swoię
rozumną umiarkowaną ludznością, dżęnie wżęgić, y wżęgić serca
kłodzielskiego korysta miłwć, acceptować; o którego zaś dochodach wia-
dome panna być nie może, tym wżęgić im z siebie o dżęgić ich sekretnych

suspije, tym wiplerz ostroznosci materya, podacie im wiecey wymylnych
 wznowia parad. A stąd nie tak wię uwielka, parady, iak wczysta, y roz-
 mnie rozszadzoną, wadzie należy, żeby ani honi apparenca, rubien twoił
 y stug, y porządhow apparencei nieprzenowita, ani stroiow niepomiaro-
 wana lubieznoci, inney nie gasita parady. Wwizegulnowei o tym mowię tu-
 dno, rozno roznych wtym są gusty, które przy swoim zastawie honorze.

4to W podarunkach, które wyuczajnie wtęj mierze są, potrzebne wybor mieć
 należy, y wiedzieć co komu, y kiedy y jakim trybem, maniera, sposobem ofia-
 rować, żeby się albo rozrutnym, albo nieznaizym wię na rzeczach nie osz-
 no, y takie Dami presentu ofiarować, któreby się łatwo wdalyzom z-
 iu y iey y tobie przy niej zdać mogły. W tym zaś przeczornosci nabędzie-
 ciekawie historie maryarow iak dawnych, tak poszednich przegłzdaizę
 po różnych kompaniach y weselach, cudze wtym uważaizę procedury, albo
 zroznych mow, o wyborze cudzych wtym punkcie presentow.

5^a A stąd wyplywa, ażeby się powoli wtakie przy sposobach rzeczy, któ-
 reby do podarowania sturyci mogły; bo najprzied wtemczas kupować may
 lepiej, kiedy tego nie tak pilno potrzeba. Kiedy zaś wdasz się iu wtan-
 drewy na ten czas y dobrego mieć niemozesz pomiarowania, y dwa razy
 tyle strawisz; powtore, so temi galanteriami, y wzięciu kawalerstwiu
 będziewz mogt y swoic y cudze napasić czy. Znatem takiego kawale-
 ra, który się wtrodziestym trzecim roku zycia swego starał zacyra-
 izę, miał wczystko dysponowane; to dla pierwszym byciem swoim wdo-
 mu Dami, dla Jch Miow Rudziow, to dla varney Dami, to dla iey Fawo-
 rytok, Faworytow, to za Dnoga, bytnowia; to przy zaręczynach; to do sł-
 su iei; nato zaś wrok od roku słudzie tego nie wielka dwyjé hwozty od-
 kładat, y tym y sprawit, ze mu się takie rzeczy trafali, za które y godny, ile war-
 te

te były nie dat.

○ To miawry gotowości, ustanowie sobie niewdziennie iedno miaywo, w którym się o przyjaciela statecznie starał masz. A tego wiele jest rąk; najprzód, że azardem dać, w tym punkcie, nigdzie miaywo nie zagrze: ięz, roznie się parowal będziesz, y różnemi wodzie pororami; powtorze ze nie podobna, żebyś intęzą starania się, albo zwiębie niedat poror do przyjaciarni albo też zwoicy partya strony, a jędyby kontraktę, lub ziębie, lub zinnęj strony nie dovery; najprzód azpens darow szłwa, donatęw upominać się wstępi, gorzka sto się porzywai, prawowai do powtorze wiadnymbyć miaywo filutem, w drugim podziwiatrom, w trzecim podziwym, niestatecznym, w innym wiarotamę do nazywano; potrzebie ze przertowic łomby. Darnom nadzieię urynit, któreby dla ciebie innemi gardzili partyami, a sto twoja niesprawiedliwosci; a stąd te y ich Rodzice, Przyjaciele, krewni, czyli przez złość, czyli przez antypatyę, zaluzyę, powutybyć kredyt u tej Damy y ich Rodziców, gdziebyć dohonal, intęcy swoich niewdziennie myslat; atęgo twoja nieostroznosc y nierozemanie obaryę. Więc upatruwory sobie wprzód miaywo, zwarywory wzretek zwiębie y z Partyi do tego upodobnowi, nikogo nieomamiwory, niezauriowory, upokorynie, wlicnie wrysthięgo doharsz. Sako nie przyznał musze, ze dobre bycie wighzrego nie iako jest w tym punkcie rozumu obaryę. Chudy dał Pasko lek, maicy nie chwałebnych prymistow, y przystęnowi, ze roznie wpręscia tentuie, a ostroznie, mianowicie y rozumnie, ani się atęgo namiewai, ani ganić nięmalery

Uwaga Siódma

Jakie kroki kawaler urychli ma wprzód, niż będzie w umyśle wprzód od siebie miaywo

I *micyvai, z Intenycą o duży wotnią starania się przyjaźń.*
 Rzeczy prawie nadaremna byta, w głąbokie uchodzie dysputy y dyskursy: zycie, czemu dobry początek, do końca iakiego założony, podobny prawie w sobie umyślonego skutkow zawiera wzięcia? według wiadomego wszytłim wyroku Dimidium facti, qui bene cepit, habet. Dowiec na tym, iż prawdy tej oczywistości, wielokrotnie uroszonych obelżnościach stwierdził doświadczenia. Ażetym kawalerowi zarymnićczemu się o duży wotnią starać przyjaźń, o subtelnych, rostrzonych do tego radze promyśle początkach. Le zaś niektóre w tym punkcie, iako iż Launicy zowią pragmatoria, czyli przygotowania sturyci mogą; pokaze iatę pewne kroki, które w dalzym biegu do pomyslnoy wzięcia tak siewcznego mety prowadzić powirmy, y z których, inne sobie dowisny kawaler wymyśle własną potropi Industryę.

II Całą tedy krokow tych czyli początkow istotę załadam, aby kawaler w przed w tym miejscu, utych Rodziow, tej Darny, gdzie y u których swoich rozmawiał zamysla Intenycę, umiał uczynić sobie reputacyę, renomę, estymacyę, lichanie, y jeżeli tam ięzwe nieznanym jest, wielkie poznanie siebie przagnienie, Do tego zaś te wczegubności upatruie się wstępi.

A Ładny nie opuścił skryżi, aby pod pozoronym pretekstem bywał często u sąwiadow, przyziest domu tego, y tam wszelkimi sposobami starał się o ich przyjaźń; przyzwoleni wstępkami pokazywał w sobie gżeczności, statek, rozczaranie, y u mgwryżow y u habity, proporcjonalności dla każdego przymioleniami; bo mgwryżni Gyus, iak się podobny następi i dyskurs, twię gżeczności zachwalać będą; zony tych matie, Synowie tych, Braćiom, kreerki Darnie twię wżwykły ch wrych sekretach, twię przymiety, wesolwo, de: pod wżęptywał będą; w tym subtelniey lud

bawi uweru sway Damy do ciebie wzniesi, im ta estymayca nie ztwoich
krownych, ale dalekich zawezmie porzątek.

2^a O tym się dowiedziawszy, że tam już o tobie mowa bywa, staraj
się daleka widzieć z Rodzicami Damy, y zwać Dama, a stać widome
owych: iakom wyżej namieniti: są siadaw, zrozumnemi iak Rodzicow,
tak Damy, dźwżay się pochwałami, estymayca y iezeli się wama do
tego nie poda skazy, ty umiey ją ostrożnie nabrzić, y takie osobliwi
ści w Damie sway zachwalać, którychby relacya, y regularney Damy owy
kontentował y obligowai mogła.

3ª Iezeli mozeć, xiężczkę iaka, czyli zastawny matony, czyli też roztro
pnie xiężczgo pretumazona, iezycha, wyday, a wniey tak ostrożnie
wspomienia owych Rodzicow y Damy nabrzić skazy, żeby żadney
niebył znać affektacyi.

4ª Staray się iednego, któryby sposobnieywy był, Brata Damy sway
poznać, y nieznamnie pod pretextem iego grzeczności, wista z nim
zawrzeć przyjaźni, przez to albowiem y ten o tobie xięstrę mowić mo
że, y daley ci wtwoich sturyc zamysłać.

5ª Iezeli gdzie Dworzanina, czyli wnieywie, czyli na iakim innym mie
scu xiężczgozobolwiek racyi będącego, gdzie ty będąc razstanić, wszede
liemi go powagi przymitoney, grzeczności ludzkości de karesuy opowa
bami, tacy albowiem kawalerow zniewoleni grzeczności, więcej ich esty
mowac zwykli; iezeli ich przyiaciele y równi.

6ª Toż rozumiey, abyś iakim sposobem, mogł sobie uzić fidelitety swego
Domu, czyli to starę wdowkę, czyli młodą panienkę, starę podarunkami,
młode samym czaśem przymitenim, poufalstwa, ale naybardziej ty, która
nayerzwięy y naypoufaley z Damą mowić moze.

7ª Lakornikow wryzthick, ale tych owoblicie, który utego Danstwa poufały często bywają, nie tylko dla ich charakteru, y stanu szanuy, ale też abyś przez zabraną zniemi przyjaźni mógł subtelniej Interes twój promouwować. Nie zawładzi pod czas unich bywał, przystojne im sprawieć się foullayze, a podwolsiwszy, mianowicie temu, który utego Danstwa, y Damy owobliciey akceptowany być może, lub który znatury ma sposobność do poufałości, wymownych dyshursov y do intygowania się podobiergo, poufałe zaleci się, aby ci albo u Pana Boga samego uprosit Przyjaciela, albo ci go narait, ziednat, lub cię u niego zaleci, y jeżeli rozumiesz jakim go podarunkim ukontentuy. Lakornika albowiem y mnieyszą rzecz zowieoli, y większą wnim hazard dla siebie niż w innych znaleźć może zetelnoci, y ci większą wszędy mowienia si: maia wolności.

8^a Na kompaniach także zwszełką jednak indifferencyą: atę dla tego aby do jedney Damy przywiązanie zeloty, y w drugich niebył skary, y z wryzthickimi Damami mile, wesole, roztropnie postępuj, y staraj się temi talentami, od innych hawalerow bez zarzewci znacznie dystynguwować, takie albowiem Damy, które nierozumieją o finelney ku sobie hawalera przyjaźni, nieboią się o nim mowia, y iego między sobą zachuwają prymistow. A więc jako pewny historyk (C. 3.) chce wzruszow naturę, y powiud wyrazić, tego zazywa podobierstwa: że jako dawać kropla na dach upadająca, zgonta na gont wraz się plecie, czy na ziemię upadnie, tak ia tegoż wnoim używając serwie, rozumiem, że gziecznoci twój iaż dno drugiej posseptywai spędie, az się też y o wry y o serce Damy puy, o której zamysławsz wryzthickie opse, y mowno wwiąknie.

9ª Jeżeli ci się trafi: co aby się trafił, twoia rzecz tak wryzthickie zdala ha wrychowai obolicznoci, y wiakim tudeim Domu na wevelu na przytka

zapewta z Rodzicami y Dama się owę ziczka, tam, mocno ubrywszy
twoie Intenye, staray się, wesołością, gozecznością, roztrognosci dawa
dami, nieznaźnie się wozy y wserce ich wkładać, zalecać, ostrożną dla
Damy owę czynią dystyngcyę, do mowienia z nią, etiam do swywoła
wania przy stoymego, cholicznosci szychwie, lub ofiarowanych sztucznie
zarywając, do czego wkompaniach tywią może być sposobow. Lecz albo
wim poydzie, ze cię albo Rodzice oboje, albo jedno z nich, albo sama Da
ma, przez siebie lub poszrednie osoby: co się często trafia, jeżeli kto in
differenę dobrze iudal umie: / do siebie zapraszał by day, a to sliżony by
dzisz miał przy stop, y otwartą do dalszego a ostrożnego zalecenia się drogę.

10ª Radzę niektoży, żeby nawet tego wiernego a spowodnego y namo
wii, żeby cię dajmy to y nadto a sekretnie lub sztucznie Dami owę,
Rodzicom ię zachwałat, co pomaga do wzniesienia w nich miłey lub tobie
skłomosci, która potym, lubo mniej zachwałonych, prymiotow w tobie
się pokaze, wspaniale wzytko malować zwykta.

11^a To także dodaję, żeby kto ostrożnie Dami lub Rodzicom ię lub fa
worytem ich poszredni, mianowicie, kiedy cię iuz znają, zeci, albo ci, zycę
sobie twoicy przyiazni, a mianowicie tacy, którzy by albo równi byli we
wzrytkim twoicy Partyi, albo do którychby sekretne mogta być iaka,
lub w Dami lub w Klacie zelotypia sei: takę albo wim sztuka obicwio
za pierwszym kawalerswi w domu przyiazdem znaczną akceptacyę y
pogodyę w deklaracyach sztelności.

12^a A tu się wite powiudę: mieć wiele pienigdy, y nimi umieć
sobie ucygnić ram, reputacyę przyiazni.

Aurea nunc vere sunt sacula, plurimus auro:

Venit honor, auro conciliatur amor (: :)

Uwaga

Uwaga Osma.

Jak Damy zważać może, dla jakich przyczyn, iak się się dowiedzieć powaga

I To teley najpotrzebniejszy być rozumem dla konkurrenta zabawki, bardzo ostrożnie, bardzo subtelnie, badać się wdanie natury, humorow. Rzący tego być mogą.

1. Aby wiedzieć co przednią chwalić, ganić etc: czym się jej podobai.

2. Aby wyrozumieć zawrasu, jeżeli iaki humor woicy dalszemu wzdycieć nie jest przeciwny.

3. Aby ztemu prochu umieć zabiedz, albo sposoby do zniewienia tego na potym mieć gotowe.

4. Aby się do jej humorow, mianowicie dobrych udawać potrafić. kto zaś dla obmowy, szkalowania, pódchwy, to czynić zamysła, ten nie tytko hawalerzkiego, ale Chrościastkiego niezgodzien mieć Sniemia y wscpscia mieć nie będzie.

II Lecz to sztuka! to praca! poznai, mianowicie ostrożny, przebiegły, y tak mówię wprawa, Damy humor, naturę. Nie wyznę czyli wdrodze, czyli na łwach, czyli naostatek w podtej sprawie może w tym punkcie przynzi, maizę tyżiczne sposoby do urbudzenia ukrytych passji. Damy same nigdy niewyiezdaić, w łwach rzadko się koscaia, y to chyba Męzki. Dama się nieupie; mowie tak miał iak hawaler nie będzie, niemoze tak zhadym iak hawaler zabrac poufaldwie; niewiem tedy iak się dociec humorow? z tym wozyttem, ktore mogą być do tego praktykowne sposoby, nie subtelne, ale podobnieyze do prawdy przypomne.

1. Kłono uboye Intencyę, pretencyę swoię Indifferencyę, a do dyskursow szukał obarzy, rozne podawał materye, czasem zmagła nadspodzianie

a uważaj, co chwalebisz, a co ganić będziesz.

2 Rozrzuć się do iakiej osoby, na przykład wesołości, iako to bywa ię
gry przytocznej, gonitwy, atak dopiero rozrzuć się, zdaleka zacząć iak
dyshkur, zmyślić też także niektory radzą, iakobyś to y to id tego oniey
sztyrat, ztąd albowiem, albo się ekstruowaj, albo się zapieraś, albo się
niekwasie pytaś będziesz, ztąd ta ziakiej skobierności y gdzie sztyrci mogły
ate się niecierzone do poznania iey umyśtu otworzą, wieczki. Także za
bownego co powiadaś, lub straszniejszego, lub nieuprawiedliwie ucyzionego
o roznych życia stanach, szeregiach de. O kawalerow szerosci, lub wybrzo
tach, a można uważaj, nie tylko co odpowiesz, ale ziakim czota, ocyrnaj
bardziej gestem, przywiązaniem, ztego dopiero pozwoli sobie miarko
wai temperament natury, gdyż zskutkow tawo, kto wem at poznał
przywiny. Radzą, także niektory: ile iednak pozwoli roztropności y twój
y w domie. tam tym akceptacja: / potrawzyć ię y tak zmierzając iakim
potym zagadnąć dyshkursem, uważaj, czy się za to gniewaś, dajac, czyli
zalicz będziesz, ztąd do wymówek przeprosin y poznania iey skazy.

3. Najbardziej iednak staraj się być ludź znię na kompanij, tam w grach,
dypowiedziach, konwersacyach kawalerami, lub samemi Damami, ta
twój niż gdzie indziej humor Damy poznac można!

4. Bardzo także pewny fortel poznania Damy, mieć sobie obliżowa
ne ich francymerki, y umieć ich subtelnie, y żeby się nie potrawić, do
czego darysz zagadywaś, te albowiem godnych kawalerow, ku sobie lub
zmyśleniami przymleniami affect swoy ordynaryjnie moim zuykli,
a czasem ucywicie co powiedzą, czasem chęć zachwatać swoię kanię,
nieostrożnie y niechcąc, prawdziwy iey humor wydadzą.

5. Niezawadzi także ciekawie się ale bardzo ostrożnie Dworskich zania o Damię badać, nawet groźniejszych ludzi w tym domu mow, dyskursow, chociaż przez trze ciego nadstuchiwali.

6. Staruszeki, jeżeli które są w domu tym, lub wdowy, Fideliszki, to roztropnie tobie zniewolone w tym postępują.

7. Pobliskie Damię, Damię znać indywidual, między niemi z ostrożna poufale mowić, subtelnie nakręciwszy mowę, wita more w tym depornow, mianowicie dziwnie ją przez którą Damię, poufale zachwalać, tamta albo przez łobieżę zelotypią, albo przez nieostrożności, wythnie ci to w niej wadę, którybyś ty sam byt nigdy niedociekł.

8. Łazyt także pewny tego sposobu, że namowit sekretnie swego przyjaciela, lecz panieca, którybyt wyższy godności y fortuny nad fortunę y godności swey Damię, że sobie do niej zmyślił konkurrencję; ta sama mierna pragnieniem utrzymania sobie tego kawalera uwielkie reputa nieostrożności, y utawnie całą swię serce wydać, ten zaś wyzer proufny czego pragnął, uszykuwat wielkie do postanowienia przez sekundy, a tym czasem przyjaciela swego dobrze informowanego zostawit.

9. I to niepowtarzani sposób, aby z swoim jakim iezdzie wiernym whom panie przyjaciółem, a nawet lepiejby iezze, gdyby z Duchowną osobą, któraby gdy ty dyskursu, honoru ci z Damię formował byćdziej, uważata z kłose y notowata najmniejszy waruszenia y mrużnienia icy, bo takty siednym tylko myśleć byćdziej mozt lepiej sztuki twoje pro mowowale dyskursom urozne wystrzeliwai strony, y ich mowię po pulwach macał, a tamten gdy ci z tym rozestrych. od siebie spivany pada, byćdziej sobie umiat wnowie konkurrencję.

10. Starac się o przyzwyczajone sposoby, iakby Damę poufałe z innymi
Dami i sekretnie mowiąc, podstępnie, z tego gotym dyskurs
stronny z nią uformować, jeżeli nawet słowko tylko zstąpię, wzmawiać
co w niej przyjemnie lub zmyśloną, w sobie iaka suspicję, lub co podobne
go pokazywać.

III
Droga poznania najpewniejszą regułą, co może być przyświecić
Wiedzę sąwiedzi iak kto siedzi albo wiem ci lub dla odrażenia ka
walerow częstość w używaniu umniejsza zwykli, albo jeżeli go gdzie
uwiązać pragną, we dwójnawob używają malia, w tym ostrożności
dowcip kawalera konytaci powiniem. Drugi sposób, uważać wsi,
iak owiad łosci, misyca sytuacyę, go spodaretwa sposob, zabiegłości go
spodarza; czyli Oyczyta, czyli Macierzyniska fortuna? iakie spadeki
wkrótce być mogą? uważać apparenca, jeżeli intrat rocznych nie
przenosi? ztąd albo wiem leżących pieriędzy albo stugow domyślać
się tatwo można, albo jeżeli tych niemaż sekretnych dochodow, per
wyjaci: Stem wiele gotowizną, dać myślę rodzice, tego zważiać, dworan,
Fidelivel dusie tatwo. Seden zaś tak subtelnie dochodzić, przyie
chawszy do Rodzicow Damy, pod wieczur wyszedł sam na spay
er, y z strożem umyślnie daleka morwie zacczaj, y chwałit tę wieś,
ze owiadta, winowiat chłopu onemu, ze na straż rzadko mu się isć
przytrafiło, a gdy straż odpowiadziat, ze w każdy tydzień raz na ha
dego koley przypada, niży temu ow kawaler wiaryć niechiał, y
wprzeccai się subtelnie poraż, ze to niemoże być w tak owiadtej ma
iętnosci. Dopieraz ow chłop, iakby go kto za iżryk ciągnat, zroga
stru opowiedziat, wiele Panow wstaj wsi, przece zaś tam, y iak duze

części trzymała, iak dawną Rodzice Damy tej paradowali, y
 w stąd może być. Itakiy prosta y po prostu uczynionej
 relacyi kawaler pomiarkował, że za Damą: ktorey mu powag
 stoty siacznym malowano: nie mogło być więcej nad osmnaście
 tysięcy y to niegotowizną. Żebyż zaś kilku spacernych relacyj
 prawdzi doświ, staray się o tym mieć powiasei iak naywięcej
 zed różnych osob, to między sobą konfrontując, iakos kolwiek
 wyświadczyć pewności i skierk.

Uwaga Dziewiąta.

Jak się w Damy serce skłania, y iak prawdzi doświ, czyli się bocka zpretensyaz
 czyli też tytko dla niektórych twóich talentow.

I Cokolwiek się o rozważaniu kawalera, nieporządnym pochromieniu zafoty, y
 pięknym nabyciu przynietow, y o pierwszych usynieniu hrobow wyzrej namienić
 mogło, widytko to stuz do przykhania sobie dobrego rictytko u Damy,
 ale u wszystkich ludzi serca, estymacy, powagi. Lecz ze uwzględnosci mogg
 być niektore dotego ipowoby, nad temi się nieco wty uwadze zastanowić nie
 zawadzi. Albowiem nie rzec, Damy sobie uprzed serca nieznawo kiefy, iak
 liemi innami spowobami kontraktow dotrzei przyiasnych, aby ci potym
 wymawiać nie mogła: Alasab mieć uprzed prosie y pytać, nie proze fortas
 le wskoyte scathi chwytai. Chasciński wszęde: Rozmowy listowate.

K Tak skłonności zamysłów swych rykował, żeby się dlużo ani Rodzice,
 ani sama Dama domyśleć nie mogła, że się o nią starać zamysłaz, botał
 będzie hu sobie pofalwa, a przez to będzie miał obaryz, czas y spowob
 uhradnionia się powoli wisy verussko. Spowob ten dlużiego y do swiadczos
 nego konkurenta, który upewney zemną, twierdził rozmowić, że kobiety mają to
 do siebie, że radedy, aby iak uszyrey korbali, y na tych większe mają oba, ktury

się dalekimi bądź od kochania żądaj. Na zaś tych jeszcze doświadam rągi; że
Lidy Dama zaraz wie; że o niej się starać przyjechał, przez powrzenie tych
skromnie się we wszystkim pokazywać musi; ani się wtworze tak dobrze za-
potrywać może przyjemności; do tego swobodnego kłopot humoru; i skłonić na-
tenizaw czynić dla niej mężowa rozumie; że to zpowinności czynić; y prawno-
niby będąc otworim sercu nie swobodę osoby y strony do zachęcenia się ku
sobie nieprzydać ponant; a zatem nie tak prosto, albo przyjemniejszą nie tak
skuteczniejszą, taka uwierom zachęcać się może kawalerze; iako Lidy sama nie-
pewności zicy strony skawalerze zaś przyjemna Indifferencya, dać iey po-
chop lepiej się w niego wpatrywania y powfakrey konwersacyi. Wtahię
tedy Indifferencyi staray się wszelkimi iey podobaj się rągami; lecz że-
by nie znać było; że się iey jedynie wtym podobaj pragniesz; gdyby to
Indifferencyę znawid; a wtahię dobie y powfakrea was obś; y sztuki ta-
twicy ię iędy.

2. Za pierwszą bytnością znanie swoje grzechności bez żadney of-
fektacyi pokazywały nie dlatego bawie.

3. Taką Indifferencyę nieco serce Damy ku sobie nakłoniwszy; i zaczęli ię
trafić bądź z nią na kompanij; staray się aby ię inne Damy estymowały;
pokazywali ię iaką choiar y powierszowaną przyjaciół; a ty wtahię powe-
wzellięgo się do której iedney; nawet y na cho wystręgay przywiązania
y ostrożną swy Damię iey preferencyę. I awszem tak prawny radz
że gdyby; w się zarobliwie dla wyrażenia potrzeby mawiać iaką sobie Damię
y nicę przywróć; żeby ię sobie harcawata; gdyż przez to wprowadzona Demon-
między sobą zelotyja; i iakoby zaryć ię by dać; zamiat; i wtworze wtworze

twojej Damy iakos' emulacyj, ze ci się tym lepiej zswornie nieznanie
stwierdzić będzie przywiązaniem, y więkzoze ku tobie brać sene.

4. Zwarzywszy osobliwszy Damy humor, co lubi, iakiej jest naprzykład
natury, taką rozumnie y nieznanie y bez affektacyj w sobie pokazywał
kiedy naprzykład Dama jest znaczenie ku dobroci, kumpasji, nad ha-
rdym skłonna, wesoła wspaniałość y hojność lubiąca; wynagradzaj
rozne skazy wesołości, pokazania swojej dobroci y hojności, pomia-
łowany; których przymiotów, dobroci mianowicie y rozważania iżeli
niemasz, na żywy Bóg się prośże, albo się nie żęć, albo się kuniernia
w tak wspaniałe wpraw, wiążnij wstawnosci.

5. Doiechszy że ta Dama ma już nieiako, ku tobie skłonnosci y przy-
wiązanie, wynalezć iaki pretekst, żeby iaki czas w domu iey Radziow
niebył, a tym czasem, aby wiarri twoi przyjaciele denowit rozne pro-
by twojej grzesności, wesołości, a nawet iak ty Damaś do estymiesz.

Przez to allowiem lubow' owa, ktoraś w domu Damy ku sobie wzbudzi
pod czas niebytnosci twojej, woslanekoliernych myslach, lepiej się
wyobrazić będzie, wzbudzić technice, że czas widzenia siebie przagnie-
nie, a zatem gdy znouwu przyjdziez, więkzoze ku tobie przywiązanie,
a nawet y lepsze oświadzenia. Co aby się lepiej udało, staray się
przyzwitemi wztukami, pod czas twojej niebytnosci, kawsalerow iakich,
lubo tobie naprzykład w fortunie rownych, ale melanchołkow, Fetypow
Szypylkow, nieposownych nastar, nastogeryc etc. do domu Damy twojej,
Ztym w wyosthin staraj się iednak napierwszy trache, żeby w domu iey
Dworoy y Dworskie siebie kochali, estymowali, żeby się wrym iak od

nie chcesz niecensurowali, nie ganili, co nierozumiały, aby tego tylko przez szepota
sa dokazał niemożna, ale przez samą unizoność, y sztuczno się Ławdemu
wzrostu zatrudnienie. Takich zaś kawalerów niezgrabności, tetrytatem
Dama zrazona, lepiej twoją talenta y goźniejszą poważać będzie.

6. Jeżeli wobliwie u Rodziów wiesz, y rzuciły się dostrząż u siebie mieć
zmyśl sobie pilny iaki odwiechania interes, y dalekiej nieco podrury
a obliżając ich sztucznościami rarysmi, unizonością zbijaj; aż na przytłacz
rano wyiechawszy, pod wieczór nie spodzianie przyjeżdż, zadumianych
po twoim wyjeździe uwolalisz, y wczera ich możesz wita korzystać.

7. Zwolna upowolby zalecania się zaczyna trzeba, aby wraz nowe, wraz
miłose byli, bo inaczej, co by się miała wraz lepiej zagnęwać przyjaciół,
toby się bnać mogła.

8. Kiedy zwienucha Rodziów, przy innych Dam gronie, twoją głębi
stwierz Dama, naterasas uwolb się y rezwo potarywał y spiewał, za
ją wolej grać wesole, pomaga. Ile rary zaś przy Rodziach trafić się
będz, powoznie, skromnie; y groci nawet melancholizne, dumne, zalewne,
sztuczki; w tym y mignę y postać swoją bez najmniejszej jednak gory
sady y grymasów udawać skromną, zamysłową, lub melancholizną
przyjemną y wdzierną. Do Dama przy Rodziach, nie mając czym
innym myśli swoich zabawiać, naturalnie w melancholizne wpaść
musi mroźny, y cory y fantazy, lub tobie obracać, co klucykiem do
wore bywał zwykłe.

9. Podczas zamyślenia się nieco y melancholiznym wstąpię swoją nad zwykłą
zatrzymać, pomaga do uwolbzenia wdanie ciekawości, aż się do poznania serca

Damy ku sobie.

Art. 10. Pódyziwa to wstęce podobna, lecz ze niektórym ię niektorym podobną koniem, iakiem stawony ten zachwala amoralni, zotym przytożnięszą bydx more, so hardzego uczynku przytożności, dobraci, od końca nąpędzięz wyńkai zuyhita. Tak tęz taka iest niektorych Szwany: ile ci się: mowię: w wosotyph mii: nowiie grah, gonitwack, okazy puda, nieznaćnie y niidy niechacy mozeć Damy dy skretnie scięzgi, y w się często trafia, ze Damy woiowa hawia borow lubię, niy się ię bronię, lub poddaję si: wtroznie przez wolnoć takich bitu, naprzyhłać rze ię podobio zryr znię się zrownali, lub się orię, iako mowię otrzeć, gdyz ię tak, albo zraz, albo gdy na mysl gotym przydzie, wzbudza się mile, y rozrzewnia kraw y wserce niewinną iakov wzbudza lubow, to zaś do wicherzey powoli dysponie przyjazni. Złym woz ythem mwię radez iezeli stąd iaha lub wtobie lub wdamie dajmy to chci trawę, nieprzytożna mysl, determinacya następie mozeć, legicy zęby takich daleka unikat awansow.

Art. 11. Toz: niektory: znowu takim uduia sposobem, zeby reprezentuieć naprzyhłać proste czyste uhlony, karesy, wpat Damy delikatnie obtapiać, a uhlon ten wtroznie prostackim ręk poruzzeniem zakazyć, ale tak, zeby się twaił Intenyci zaden, ani sama Dama dmy słu: mnięzsa iednal o Damy: niemozta.

Art. 12. Stęz takie do tego, ile czax, lub ochota pozwoli, przebrać się za chłopskie, gdyz pod tą posturą karesy garoburakow za uisakę patrzygn uchwadzę, atym woblisic iaz się estymuieć Damy rozrzewnia.

Art. 13. Inni takiey radez wstęki, aby sprawiwszy sobie tatęz przy wtp do saufalzey z Dama, konwersacyi, udawat się dohonatym znakow Fizyogn

micanych Chimantycznych, szępcia lub nie szępcia wierzeniem, a z tą
namowit Dama, aby Dług ona na ciebie, aty na nie patrzył, y tak Dł
go wlepione mieć sercy miał swoboda. Tak albowiem twierdzi, że radij in-
suales / iako ie gtyy zowią; kawalera upięz się w humor oczu Damy, który
humor Dł za indyngina, krwi upokulają, lub dębów zwierzęcych / spiritus
animales Filozofowie zowią; determinują, do serca przynależ, sprawi
ła niemu wielką szkodność y przywiązanie. Iakie o Dł, czego wy dohar
zał wsercach niemożcie? tego Dł, używaj fortele radzą, co potym Dami
albo obiętrops powiadzi, albo iakieś zadumienie w sobie pokazywał y
smiechem, wesołością y prodką, znowu melancholią, utemperowaną y niby
ze wsekreie chęci w poznat, zatrzymaj, aby się tak Dama prowiła o
wypanie, aty proz to niby dla lepszego poznania znowu iż do podobna
go mogt użyć fortele. Moia radą wielkicy uty używanis sztuki tra-
ba roztro powsci, y ostroznosci y subtelnych do tego przytę, su ogrodek
N.H. Ioni tak się wserca lobit wbrađali. Iazeli dyshuor wód stron-
ney zniemi rozmowie, o cztendow ludzkich pro poręzi były wymierze,
ze zmiary twary, palca naprzyktal wzrostu catego ilosci doisei fatwa.
Pdy Dły ciekawoscią, która zdigta prowiła o proby, zwieltim poszansow:
niem y zataioną, miera utyon Sotęyą, swięc tak tu, iako Laci'shi to
min niawie seris niby y powarnie wyprze zarynali; naprud pokazali,
ze nowa miara, iest miarą czota wyschawci y Dystancji od nowa do hoda
brudy, potym ze harwa twarz tak iest Dług, iak dtego iest pigda wypr
potym Dły takimi wymiarami wzdumienie y zamyslenie wyprawdzit, tō
proporzę od wyi do pierwi, od pierwi do piętko, iei wzrostu proporzę wymi
real

szali, a ztąd do smiechu y uśmiechającego się na siebie wyszczenia skazy
dali. Lecz przystępną z przystępną takich sztuk przynajmniej Dzien
moim unikaj powiniem.

Art. 5. Wierzy gładki Polak kompozycya wiele pomaga, nagryta
pod filicyz, iaka widać, przymioty Damy, zaimow Rodziców powagę
Matki mianowicie opisz, lub niewinnego sędzię kochania, lub swy
affekt wyrażać: lecz im w wierzach y przyjemniejsza gładki y ta
kiewicz subtelności, y rozumniejsze udanie, y materji wyborniejsze u-
Exencie, stow naturalnych ukladna sędzię, wdzierny luster, tym wię-
cej wroczmych Damach maia dla siebie estymacji, kochania. Zatem
tabiego, który chce utracić kradyt Officiera w drożym szkie Regi-
mentu u Lewney Damy, gładki pod filicyz, iakov' officjersku kom-
panią opisać, iak się biedy swoim u iakiej Damy wyjął awanta-
zem, iak się na pewną namawiali Dama, iak ich gość, stowad: tła
macyli; ale wierze przez dwieście rok umyślnie tak wyprawany
do owy dozri Damy, iak niewzrusza kradę się straża officjerska.

Art. 6. Wszystkimi się witami strzeż, abyś o Dami której nie znie-
pnie nie mówisz, żebyś żadney rzeczy nieconwował, bo co o innej mo-
wie, myślei możesz, to żebyś y oniej mówić y myśleć mógł, talwo by
tome wiaryta y poufaldwi by się ztobą wystrzegata, y takby podob-
ny sposobem zakaenia siebie utracił.

Art. 7. Dany Dworskie y Dami twoicy poufata, dsiwnie sobie obliży
przed niemi się ztakiemi rzeczami ostrożnie wymawiaj, shtonychby one tła
macyli mogli wygulnowe, uwolowe, dalszego Dany ztobą pomieszkania. Tych

Zaś przyjaźń różnie sobie ziemni mozesz, garniackowawszy liedy ze wobra
humor, naturę, y natygm fundamentis ze będąc kobitami naturalnie zmaz
seryznami grzeznemi mitę lubią konwersacyę, będąc zaś tobie niepropor-
cyonalnemi, naturalnie affekte ci u Damy prui nie mogą, ale zniewolone
twomi adrewni y niechęcią konwersowania slychają przez swoje dyskrete
natury twój przymiotow przed Damą relacyę, bardziej iż ku tobie rozko-
tyś, co Dama o tobie rozumie, tyś iś saryci uniat, iak zregestru opowiadają
18: Day home umyślnie przed exorem sduwo, ze na tę a na tę uniego sę
dziesz godzinę, a sarym, gdyby znaywichszy ohoty, do podrozy się zabierz,
y sarym się znaznie a ostroznie y bez affektacyi oswiadczaj, zezodna
miarą, wytrzymaj być tego nie mogły, żeby kogo wobicanyym zawieci miat
sduwie; zhań, gdy się o powrot prowie będą, obiecuj się wchoć, gdy się
bardziej oto upierać zacną, nawet moment naznają, a wszelkimi po-
tym sposobami natem się moment stawie witalij, gdyby się iak muszaj
y spodać przyzwał. Wielka jest rzecze wirtute rzetelności, y wielką dla
siebie maizca ostymę, skazyj tylko wzubaj, natery rozumnego ięz poka-
zania.

19: Ze się zawsze skromnie trzymaj natery, brotko wpielowszy do
dtem exori, iednak ze to za rozumną, prawie u wszytch wsięty w-
dze magymę dandum esse aliquid temporis et amicitie gdy się w waszoty
iakię ohoie, Rudzie Damy do cętozcy łokci sili będą, iareli się
iész, zez albo natery dobrej, albo zez itę dobrze w wobi umartwity
uformowat, niechcyz niby, day się na to namowić, y miernie wobi podpi-
raz mozesz, a tak do piero standardami y lepiej się wymowić będziesz
mogły, y nasaiętrze przpraszaizę Damę, lub co podobnego czynię, wita znię

będziesz mógł wyzerować, y jak cię godziwego traktowała, zarywata, ztąd wiele wnosie, miarkował, y tatusi to wydzia, czyżby się zaryci lub wymowie potraczemu bat; y Dama y Rodzice dobroci, szczeroci twojey uwierzą, gdyż to prawie uwzytkiel za istną wieźte iest prawdzię, że E-
brus atq. Quor. dicent tibi verum.

20 Szeli w o tobie subtelnie lub o twoich fortunach dei przez złości za-
zdrości udano, wtaray się niechęcy niży, y iakoby o tym nie wiedział ud-
dania, rączy, fatyrywym ocy zaplusnąc relayom. Bierz miory ztego
przy padku. Starat się w Łódzimirskim, godny ieden kawaler, o zarzą-
zacnego urzędnika y miedrego szpza corki; Rodzice dwuyi ztak wygubi-
wey kumentni byli partyi, lecz ze ktwi nie pościwy, bardzo sztuernie, przez
posrednie osoby, y matce, y rany podobno Damię porzecznot, iakoby ten
kawaler na chorobę tę: ktorą Francuskię przepoiliu zausię; chorowaty, tąd
deklaracyi y Rodzicow y Damię wdrzał. Dowiedziat się etym kawa-
ler ow, y wiadomosci tę roztrognie utawrzy, a potraczy, że wiadom-
tamtym kobieta miano, do smarowania doświadczoną, umylnie podobny
zsanekami idęce wyruszył się, a ztąd sztuernie wielkie udac umiał wte-
cenie y chorobę; y bardzo ostrożnie uszykowawszy obolicznosci, uwę kobi-
tę do smarowania siebie zwałit, y pęchnie za fatyge udarowat. Tę
ciekawa Matha wypytywai się usilnie poszeta, lecz gdy kobieta pod-
przyjęga twierdziła, że kawaler ow daleki był od takiej zarazy, brzyt
mu naprawita wzałahi. To tytko ten kawaler nie dyshretnie uszyt, że
z dowiedziawry się, iż już innay ows Lanstus byli o nim opinij, że przy-
iazni Damię politycznym podzięhowat sposobem, sztuernie się mowę

takiego o sobie rozumienia; bo zważysz, że każdy naturalnie nie sobie
z tego zryczy nie powinien, nie miał wstawnicy raju, z tego tylko pretextu
tak delikatne rwać Intyggi; dowiż być takim pretextem y postępkem
prędkie o sobie niciało zawstyżić rozumienie.

II. Jednakże nie dowiż być wcale jakiej poxychał Damy, iż różne mogą być ko
chania y przyjaźni, lecz wiadzić koniecznie należy y być pewnym, czyli
ta jej przyjaźń, zdożywstnicy jest pretencyą przyjaźni, czyli też tylko
dla samey iako mówią wera rozrywki? y do tego celu wozegulne mogą
być reflexy, czyli też dla rozumnego postanowienia, czyli też dla honora
twego, czyli na wstach dla pomysłenia o skuteczniczych zniewołenia
sobie pośrodkow. Do tego to usatruie sposoby.

A. Nieważ to Damy, że kiedy którego wstawnic hochoiż kawalera,
zwykły, wdalekicy oobliwie od oczu Rodzicielskich konwersacyi, było
za wiechy iakiej lub przystrugi ai: pretextem, siostoy, lub faworytki
swoie sciskak, całował, lub wiożezym innym, przy prozency kawala
tera znowe nie pićci. Na ten czas oiała jej miarkowai należy, abyś po
zrat dohąd wzduszo mienny.

B. Jeżeli go dżugik widzeniach, mowach, ai: Dama oobliwie, kiedy
się jej ztobą samey mowie trafi: namienia ci napryktał o iakicywi
twocy ku wozegulnym Dammom wera powszechnosci, lub obłudzie kawala
terow, zrak jest pewny, że się sobie zryczy, jeżeli to tylko nie zocholiz
łobiecego cygoi, co dżybyś umiał miarkowai, y spoiał mowienia, onem
giz uwazai, wszelkicybyś w tym punkcie dowiż mógł pewnowai.

C. Piktore mają to do siebie, że gdy kogo wserze zaczął, kucha, ra:
deby, żeby Damy oobliwie nie onim nie mowili wozegulnego; zego ostru-

znie przestregaj zwykli, aby sig tego, lub owogo wystrzegat postępku, w po-
sobu ci:

4. Staćko y ostrożnie rozgłóví, ze cię do jakiej Damy, któraby naprzykła
przyazna iey była, lecz w fortunie lub przymiotach nierówna; cięgną y
famentnią, jeżeli tedy ta Dama; a to znova roznie bywa, iako rozna bywał
zwykła miłóví propozycja y ostrożności wymiar; lub subtelnie, delikatnie
lub też go prostu, odrazu, z kim innym niy uważa, lub też namieria, ze
cię pozazi. wielkie do przyazni determinowai mogą; lub też cię o nię gro-
żać, częto w skręcie ię wspomina, y to znak nieomyślny, żeby twóim mógł
być przyjacielem.

5. Toż rozumiej, jeżeli ci o tym, lub podobne okoliczności przymszą Da-
my twóicy faworytki, wierne, gdyż te faworkami gozpolić wóiciey by-
wai zwykli Pani; y Damy do zwykłych goznień zwykłych ordynanjinie-
szę pofabóví, jeżeli kiedy iur rozrathami zostanę.

6. Jeżeli naprzykła wdychuróví, iakie ty życie zachwala; y miarowicie
rozumnie; takie też y Dama zachwala, lub też niy cię przez zart gro-
żać, inożę być gustu ci; y to znak niepostędni.

7. Gdy wdychuróví to naprzykła przypadnie, ze Dam trudno bardzo go-
zykhać przyazni, y ze w wykłych odgwiędziach są niewóigte kiedy tedy
Dama albo obzeróví erkuzić, ze to nię potrzebna na Damy inożę
wa; albo raczej to hawalerom przypóví, lub zartem cię otowcać,
albo się nato ówobliwózym iakim ówmięcha ópówbem, lub w podobnego,
y w tym doznać iey serca miękóví.

8. Różywać y inne sztuczne do tego Indus tryje, które na szereguńnych ów-
su, ówob, mięczy zawióli okolicznościach, ani pod powórótkie nadpadać nię

może reguty. Piewnym namianie: Kawaler pewny skłoniwszy tu wobec
serce Damy, grat znię zawaroby, a drugi raz grając, i co z / wzięwszy
iż zuniżonym umileniem za rękę; grai będiemy? gdy Dama myśle
poczeła, woby stawię miatas on paluszek s lubry wzięwszy, i ten: odpowiad
paluszek grai będy. Zerwolita Dama, wcale zamysłu tego nie przeniła:
iż, y wolnie zartowata prosząc, żeby iey go nie ugrzyt, tym czasem, iak
wygrat, po stugich applauzach serce swe mu, po uprzejmych karcach,
wydając potem tak ię zagadnat, żeby pewna nie była maiey wygra
ney, y aby w Dama niezapomniała, że ten paluszek moy, zpozwoleniem
iey, narzucię go sobie musze. Tu roine y stugie, wyznaczenia
owego paluszka, zartobliwa, iudżiczne, dawcizne wynajdując sposoby
nawstatch z palca swego pierwsien bogaty zdięwszy, tym go sobie nar
zucię. Rozstręga ier Dama wstęby; zartem to niby zbywając,
ona palec pierwsien wdręzi sobie pozwolita, kawaler zaś to iey do do
zywnotnicy przyiażni skłoniwo niewymnie poznat. Lez obzernicy:
szo, pewnięsz do tego karcia sposoby skoliczność czasu, Damy poznac
nie, natury swocy y iey wiadomość, szczy przeniżnienie, podadać, gdzie
to nie od szczy przewidziano. Consilium rosg bonę dabunt.

Uwaga Dziesiąta

Jak Damy affekt probowai, iak ię zawerawa do regut smatliwym
zatham przyzwolitych stosowac.

I Dziwna ludzi na świecie Industria, y niepomiarowana nowosci
affektayca, tak teraz dobry wrzeczak gust, y ludzkię wspoteczności
pomievrata

pomierzata Reguty ze to za najwyzszą widzieli manierę, nie prawie
 szczerą, nie otworyszą, mowić, i czynić, a co jest najzabawniejszego, nawet
 z utym staniem, który: zostawiający tu przy swym honorze duchowne
 uwagi: na dobrym obraniu, na prawdziwej serca kpii zawieść honoru
 i powdencyi, wiadomości, iednakowości, pomiarowania ze, mowić, utym sta-
 nie nie masz szczerosci, nie masz szcetności, a ztąd widzi mi się u rozumnych
 matronkach, sekretne potym zgryzienia, a u nie uirpliwych swarkliwie, smu-
 tno, nie spokojne następnie życie z innemi moimi pomysłami konsequen-
 cyje. A matki takich stady: wyizwazy rowady, separacye: ze zona ma-
 za pałkami kocha, y maż wzajemnie kocha iak kochajęca, iak iak nie-
 kontentowany, iak mu się smazne porzycie kochie: albo zniepobolenosci, al-
 bo z tych dzieci, zniepomiarowanych uxorie niektórych pałkach, albo
 zinnoy iakiej wstusxney reflexyi, ktoray zenię się, albo dla ferworu,
 albo dla perwazyi miaci niemożli: chyba ten, ktoray serca wstrosi pro-
 rikac umie, zgodności to potrafi. Coz temu winno? nierozumien, krom co
 się o tym roznie dotąd wspomnieć mogło. Ale: co do terazniejszey należa-
 może uwagi: prawdę powiem, tym niezszetnościom winni sami Schenow
 kawalerowie: ktorzy wsternaniu się o dozywotnią przyjaźni, z adnym prawem
 z adnym tudem nieuposazę, mając wolności, iedni się lubieżnie, dwoy adni:
 dliwie, trzeci szbudnie, inni pólko, inni dla zabawy serca nietykko ze
 adresuicy, ale potym iezali w szczerosci na Damie wysila, wozsthenie
 wiatrom komuniukowai się niewstędnę, a przez to niży przez potność
 szczerym swoim na potym Interzpro, y poczciwym kawalerom doze-
 tetnych deklaracyi drogę tamuicy. Winno takze y Schenow Dami, ze
 się

się pódcho pódchych kawalerow ofertami uwiodzy, niezwarzywzy iak
ka Intenya, iaká się proponya, adresowali; potym nawet y tam, gdzie
pódzie wtawnie o zgrzyżenie orzecha, o to czy raz wola bydz temu przy
iacielem? iak hamyskie iakie Sybille, albo delizyjskiego Proroka wnu
czki, przez obiętne adpowiadaią anigmata. Wierma y sama egzotyczne
Johannowiczow Suckziow pie wrona zabobnowici, ktorzyby radzi sami tytko w
dzym wtadae sercem, wolnowia, upodobaniem, y tak corki formuiz, żeby
się y przy wlabie samym, putge poliem, y przez zgby, swoicy wali owia
czali in hlinoyą. I usz ztego? nierozwazne sluby, myśli, iaké mówia,
restrykcyje, separacye, rozwody, zak, przeklinania, lamenta, etc: Im iest
poterowniczey swiat, tym serca delikatniczysze, tym piewienysza miłość,
tym więkwsza w zawieraniu iey potrzebna iest retelnosci y proba. Trafili
mi się, w powaznym dyzkeruizyckich kole, wty wzel sliwane z dawnych
historij stowowanie, iakie się w tym punkcie znajduia y naydowai mi
głi po roznych narodach wywiazai. Sleden znowizyckich kawaler bardzo
wymownie wielek obolicnowici wnosil to, ze męzatham przywocitsza o
czu skromnowi, nizeli Lannom, kiedy się iaké o nie odzywa kawaler,
a to dla tego, ze Męzathci obrali sobie im iednego, y iednemu wiary
poprzy się gł, y miłosci, saczym iurzy nie powinne tak wielo oizu pod
nowi, w poufate z zadnym męzyczyną innym lub xarto bliwie wiodzi
humurysaye, wadwarne mowy, żeby tak przez widzenie, mowy, hon
worysaye, niewiaty się co lepszego winnym nad męza swego dla wo
drowey approbowai galsyi, żeby przynajmniej przez wewnetrze
wzruszenie, poprzy się znowy nie stabił wiary, miłosci, męzowi skary.

do suszpiugi, wyginiętego lub ukrytego zaku nie dawali. Damy zaś, w
 pociesze, sumieniu, wzięły pod czas adwersu takiego Mdeliana
 lub wdowca, mieć powinne wolności, wzięcia, przypatrywania się rownym
 sobie kawalerom swobodę, aby dobrze upatryli, kogo szukai, kornu we wry
 sthain być podległe, zezego potym być kontente maia; mianowicie iż gu
 szadwy za ma, nie będą, tak wciwtey unas, iak w Turzech; skowane ostai
 znusci, nie są tak proste, iak przedtym byli wiski, nie straż, wrodzony w ta
 bowi; roznie roznych czuwających onie na siebie mogą garkow. Proze ic
 zeli teraz w kontraktach wzięczy nie trzeba przewnosci, wolnosci, aby
 przonikal dalsze konwehenye, y tak sobie obierai przyjaciela; zedy po
 tym nie zadwai obranego. Ale to tylko z przypadku oamienitem; ztę
 jednak te wyiskam konwehenye, ze poniewaz tak w przyjacielskich kon
 traktach rzetelnosc potrzebna, wsc do siebie się nakłaniających dlu
 ga proba iescze potrzebniejsza

II

Ład tedy tak rozumiem, ze kawaler, wiedząc do siebie iaką wadz, kto
 ryby potym ta Dama żadną miarą znieć nie mogła; a niechaj ię w
 sobie martwie, acz gorze, daley uporczywie według Inwtyktu ię zycia
 mysla, teraz ię tylko dla zdowienia; iako przy dowie nie wie, ptausza
 do klatki ostroznie tai; ten niepocieszonym sposobem, tak deli katne zary;
 na Intrzygi, nie wie w przyiazii prawdziwa, na lubiecnosci tylko patry.
 Topz nowie o Damie; Treba tedy wyrozumieć się dobrze; trzeba, zedy
 nie nie być, co, gdyby potym odhrywał się dopiero miak, swadby, zgon
 milowei, wiary. Albo tedy zawiazau Dama do tego dysponowai, albo ię
 zeli na hunt, przeciwny temu widzi, a zowie by tego na potym niepliwie
 nie mogł; mianowicie wady deli osobliwszej; a inna się stara, ktoraby albo

co wstobie, albo ty wniey znosię potrafit.

Le tedy czyni, moim zdaniem, lawalen, który mając gust: od matego
naprzykład miarę bierzmy! nieprzerwyżony, sawie się gnywatnym y
skasnym zyciem, a Dame taką widzi, któraby nigdy potym tej zyc
cia utrzymał niemozta pomy, któraby się publi kami traktamen
tami, wymyśtami sawie koniecznie lubitas zle tedy mowie czyni, ię
zeli się ię z tym delikatnie niewymawia, y niewyrozumiewa, czy z
tego kontenta będzie, czy nato chętnie pozwoli. Toz o innych mowie y
rozumieć okolicznosciach należy, ale ze przez się są Tatische, dla brotha
si o pusecam, sposoby tylos probowania Dame, po prostu namie
nie, supponując, ze grzesny, enotliwy, sumieony, stara się o rozum sa
bia Dame, y którą potym statecznie hochai myśli, chociaż też y
widzi, niektóre wniey znosię z wady, przez których niepodobna, ze
by się cztwisk iaki znalezł mógł na świecie.

T. P. o wyrozumianym ku sobie sercu, bodiachai na czas iaki, y wchre
tnie takiego, o którymbyś mógł być wyperuwadowanym, ze cię nie
wzuba, naradzić, któryby się przyzwolitami oty Dame starat sposob
mi. Tym czasem żeby miysca do caku niestaternowci niemiata, lic
wtami staternowci twia, y przez przyiaciost cwiadczy. Jeżeli owe
Dama nie bardzo się wbrania deklarsował dla drugiego, albo się
zeryon podobnym wymowi, tak wiele trzyma, iż cię ię zra staternu
nie hochai. Im zaś mniej się z tym wniey widzi, tym staternicy zra
y enotliwora, są dzie kara.

2 Cęstobroci radzą, inoi, rozum iaki puscil o swaim rily w przyiaci
niestathu

nieostatku, któryby się z Dami opart uszy, jeżeli mu wierzę zaraz lub bar-
 dzo prędko dawać będzie, albo się podobnym mściu grozi sposobem, znać
 że sama ku nieostatkuwi skłonna, y za taką skargą przyjaźni, czy miłości
 by się mogła. Jest albowiem jakiś very preventyment, zpoliska praczu-
 wanie, mianowicie w przyjaźniach, przez które wzajemnie, szeloni przy-
 jaźnia miarkować możemy tak dalece, że jeżeli ty, po drugiego wzroście cho-
 wany przyjaźni, czujesz w sobie niechęć, o przyjaźni de: szukajka uwie-
 gu sus pięty, wiedz o tym, że się też y jego serce ku tobie chwiał zaczyna,
 kiedy twoja zmysłona będzie odmienność, a w wiadomości niechęci twemu sta-
 tutowi powierzenie będzie, znak że się obie statownie łączą. Sawa-
 na sobie tego hita razy dowiadujemy, że przez użycie tonu, zradney
 powierzeniowej skargi nie pochodzący sus pięty, praczudem przyjaźni
 la mego: jeżeli tylko tacy tak pięknego godni Smierci: ku mnie
 Dmianę obłądę.

3: Wodźcebie tworn, czyfi ci się prawdziwie w niepomysłnego trafi,
 lub też to tylko umyślnie rozgłoszone będzie, jeżeli nato lubo nie pu-
 blicznie, przynajmniej sekretnie ubolewał lub mićwał się będzie zrod-
 y to statowney przyjaźni. Do wiadomości zaś tego fauory th' ię y
 ciehave a wrzeczne twoie badania dobrze ci posturę.

4: To także za znak imi prawdziwey kładę przyjaźni, jeżeli ci
 się Dama w prywatney osobliwie konferencyi, bardzo unika, do podług
 bardzo karesu nie pozwala, lub kiedy cię mile prostraga, abyś się ię
 publicznie nie bardzo offerował.

5. To także inni prawdziwie przyjaźni znakom ludz rozumieją, że
dy Dama sekretnie nie lubi Dam innych, szuka, siebie bardzo zachęca
lajacych, gdyż jeśli cię nie zna, zachęca twóich, pragnienie poznania
ciebie y dyspozycja do kochania również, gdyż cię za iuz kocha, boi się
wniey powstaie sekretna, żeby cię sobie inna nie porzyskata lub nie omi-
mita.

6. Radaż także niektory, rozumny pod czas: iednak moia rada y dy
skretny bardzo: resentment, zał he Damię pokazai, mianowicie gdyż z
niey do tego skryty, na który iedni Dama załwó iakę, lub zmierzanie
pokaze, znał ze cię tak iak Lajnniy mowia, tenere: uporecznie po-
polsku nie wiem czy natęg słowa tego wyrazi: y delikatnie kocha, y
delikatnych w kochaniu iest sentymentow, iedni zał fordy iakie: miano-
wicie gdyżby ię ty przepraszał: y gniewy wniesy powstaie, zał albo
niebardzo rozczony, albo nieczepetnie cię ievere kochajęcy.

7. W dylshurwach some rozniuai roznych gear przygadki, wady do: na
przyklad ze ta Dama z takiego pretestu opuszcza kawalera, który ty
pretest za sztuczny udaway, iedni tedy ona ganił będzie ten w Damach
niewtatek, domianę, znak ze sama statownie kochał lubi. Wydawanie
tez czasem, z przeciwnym iakim dobremu gustowi sentymentem, iedni i
tędy albo wrystho chwali, upreciuiasi się nieknie, albo tez ostrożnie
to ranyami sztuczności uiezglisowci Damom podobne resentmenta
znowsi rasłai, z tego trojga, iedno będzie, albo ię wlepo kocha, w iednie
bardzo dobro, bo taka miłwóci zparęztha goręca bywai zwykła, a potym

prędko się wniemawie obraca; albo ostroina, y inaczey o tobie rozumi, a to wiec
 iak tłumaczy; albo cię też rozumnie y statownie kocha, czego ziewstow Sej,
 ocau, skolicznosci pravrtych y obczych dowiec mozesz. Tym wszystkim
 staray się znawu lepszą o sobie uszyjni wyprawy, bo ewobliwie zawnu
 trzemni skłomuciami w tobie niht rozyci nie moze. Są jednak niektore, y o:
 wszem ledwie niewyztanie tak ostroine Damy, tak porozne, ze, chy by powie:
 chnie wszystkie przenieka umięczy kawaler one probowai, y ich serce i sklon
 nosci zgodnje potrafi. Do tego y to swoicy uwagi godne, ze ieseli kawaler
 Dany probowai moze, dwa razy lepiej to Dama uszyjni potrafi, tak daki
 ce, ze wystokroci to do wiadczania, aby urozumnego za znak affektu, byle
 powinne, u niacierpliwego stuzę Do poruszenia adroflow zasętych. Drobny
 im są ostroinicy, rozumniysze, sekretnicysze, tym się lepiej udadaj; Tam
 zaś ubyferanych wcale nie potrzeba, smol zarywar, gdzie y skochinow zawnu
 y dobre Damy wychowanie, y powszechne o imnie Dany wiadczawa, per
 wnym ię o iey napotytm statka uszyjni moze.

IV. Do poznany, dowiadczonym przyrtogo przyiacela verus, zeby po zawartych
 przyjazni kontraktach, nie się mu umowyon nowego, niespodziewanego niadzi
 wale zyciu, iest takich wiele, ktorzy radzą kawalerowi, aby Dany powo
 li y bardzo ostroine upowimusi ewolliwych mozatoh przyzwote: dyskurs
 sami, spowobami uprawiali, y mysl y serce Sej przyrtognemi do tego
 nabijali maksymami. Spowoby zaś do tego takie byle moze;

A ieseli się trafi; iakoz trafi się często; dyskurs, o htu lniach, nielubon
 kontinwariach, iakiego mataczstwa, ieseli ten dyskurs upowiszchnosci zasęty
 smielcy

smieley mozesz zapewniwe tego dawac rady, y przyrzycy przy tym talow spo-
soby, iakoby spokojne byde moglo. Lecz utym byde ostroznym naley, ze
by dla zon umowie swojej wielkiu ku mozowi nie narażal subpekny, z
tym wszystkim nily ie okuzniac, delikatnie z nich oharze do niepokojnego
wgrazal zycia; toz dopiero, ze niepokoy, ani rozwodami, ani separacyami
de konicye sie niemoze, tylko wzajemnym powinnowi Materskich upat-
nieniem y zachowaniem, y rozumna pod czas cierpkoswie, wspariadwicy,
Lecze zaś wiecejnowi o iakiego stadta niezgodach mowa bedzie, wtenzas
bardzo ostroznie, a lepiej nie niemoze, naley, y powzem lepiej by bylo, zedy-
niaty, ale kto inny ad ciebie nawadzany, utym dyktur przyimplycy mowadit.

2: Nie wszystkie zarych mozatek talenta, y przyimisty u siebie pozna-
ne, a kiedy ci sie z Damą, konwersowaci trafi, umawiac wiec ostroznie
a czesto, a corac inza maniera, zinnego pretextu te talenta iny chwac-
lic, iakoby te wclawhomatym miata stopniu, przez to albowim zajmo-
wai sie bedzie wswem sie do tych przyimistow chcy y shdomsci.

3: W Ladarunku ofiarowai sie awantury rozumnie od hogo wydane, w
ktorych to gospo lici, pod sEdkion drinych karesow utExerisem autho-
rowie prawdziwe statth, summienio, wiary, wyrozumienia, cieszliwos-
sci de: malin portoty, bo talie ziczki, poniewaz bez utoskucenia
y zobenowia myslia dla skrynych powabnowi fragmentow cytlano by
wain, y polityczne do imoty na utawnym dobru zavadzane maiz pobuc-
dki, tym sie gtebicy do zarych przyimistow wswem korzeni passya, y uin-
hosa sie ztakowych ziczek do dobrego zycia daiz talowu y sposobowaci. 24.

4. Wsamym sobie to wyraził przymioty niezmyslenia, ktorzych sobie uprzy-
 wstym zycyrsz przyjacielu, Dla hompanij nabrzezstwa, kazani, pasierzy
 zwyklych, czytanie Kigzek iczeli nie duchownych, przynajmniej moralnych
 z obyczajnych nie zaniechujcie, Duchownych vszanowaj, ich sie swiety m zalec-
 cai modlitwom, kłutoni, ofiarom, porgolliwosci, suspijczy, zelotyzi, unihaj
 sposob iest taki nayshuteczniejszy, ktory cie niewymlie podobnego namie-
 sci przyjacielu, albo tawo vprawi, ze tawie bez uprzykhenia nastawisz
 obyczai, iedalszym zyciu, dom twoy, z ztawich z zswich wnot, wostropnyh
 postępkow, wycyoni domem pohlou, domem szępcia, wesela z wscellicz-
 go ukontentowania.

Uwaga Sedenasta.

Ch sie przy skutku Caszety rozumnie, rozmyslowie, przernie poznany sta-
 technie dowiadczoney utrzymaj przyiacni. Le cynii gdy innych konkure-
 rentow wiele.

I. Dwa starania sie o dozywotnia przyiacni upatruie sadzicie: ieden
 ordynanjiuy, impersonalny z podobny, drugi extraordinaryny, azo-
 downy, z prawie niepodobny. O tym drugim wprzyszley uwadze miej
 stworze zdanie, tu zas o pierwszym namienie nalezy.

II. Ordynanjiuy nie natym tylko zawisze, aby kawaler Damiu, lub Dama
 kawalerowi wfortunie, honore, honornie iak pod stych rownemi byli,
 ale doszy, kiedy sie iednym rownowsi talentem propozya wydaie. Le iak
 w kawalerach do Damy nie ieden, y nie na iedney tylko fortunie zawadzony
 bywa wzgled, tak w Damiu y Rodziach Damy do kawalera, rozne moza
 byde reflexye. I stąd wynika, iz w ordynanjiowym staraniu otuzgiel układow

potrzeba y roztropnych do utrzymania v Dwa sposobow, a takich bardzo
go potrzeba doci wyrostek potrafi na przyklad:

1. Rodziow sobie najpierwy wiec serce, co bydz moze zmiarkowawszy Ich
humor, gust natury, im we wszystkie id myśli zastateczną upadai unizone
wiec, rekognicy, rozcznaniem; y dobre a sobie czyni Imperioje, przez chwac
Isbnych udrzick y v Delyx przymiotow.

2. Tych wszystkich, ktory u Rodziow Dany, albo go honorowianstwem, albo
bo przyznania, albo wawiedztwem wiele wazyc mogą zniawo tie sobie, ich
szkodzi rozumiat, czyli pierwey nim sie zty, puzysiorz konkurrency, czy
li ten troikę potym. Bo gdyby pierwey wsielkie lub czyste dla nich
wszedt swiadczania, moze zety sie swaim wotorn zgyzli, lub sie upodzier
wali; gdyby tam sie znouu udat, rozumieliby, ze niewstata, ze ich
zpropowwat, y przez to by i mogli u Rodziow Dany skoyie kredyt, psun
lub wztlic. Ostroznosc zad w tym, rozcznania, y obelcianowia ztoblic a
poczkie poronikowienie, sira hardemu dopomadz moze.

3. Nie trzeba sobie zadnego swego wodebrania v Dwa punktu honoru za
ktadai, ale musno uwazac, ich w Rodziach Dany bydz moze, zarym ic
zeli wyrozumiesz, ze to z wolennowicami mici iakiami, lub brawnych, kole
ligatow twiich uktowanami de: chcy, tabity sie wszystkie wrymii staray, lub
u do bar hie tow, expens: osubliwie twiich: zbytranych lub niepotrzebnych
nabery, tym sie Rodziom scywisic nieprzeiwiaic, wszystkiecowi selne
nie zabiegay, dnygnic czasy, obelcianowia, ostroznosc przez study ktadze,
do wielkiego naprzyklad gosci ziadu, lub inaym iakim politycznym spo
sobow, bylas nad tym zamwasu, a dobrze pomyslic chiat, tawo wry
v thiego dohacz, zmiarkowawszy miansuwic, ze Rodzio, Dama, ponichy

by zadowolili, y bali się iakim sposobem do kontraktow siebie odrazić, albo
 lubo niepięknego rzec charaktenu; zadowolili w tej osobliwie matony, iednak czysto
 hroci, maxyma ta potrzebna, wzbudzić sekretami sposobami, w Redziach Dany
 niczkie dla siebie względy, obserwow, y boiazni respektowac, urasenia lub odrazić
 nia, twoicy przychylnosci.

4) Szeli miarchuiesza, ze albo z skapota, albo ze gotowizny niemasz, albo ze
 bys ci się potom więcej dostai mogło, unikaj się w tych y następnich oto
 kontraktow, na dykbręzą się Rodziow zdaiąc, lub iakim innym pretexcie
 subtelnym, zwolną pozorą drogę do tego zagradzając. Iak się osenić, tak
 twoicy wysostkiego politycznemi dokazow sposobami, ktore y więcej maiz
 gwinimny dla Rodziow obserwowac y sposobowei dla gubier nie prawne

Intygi.

5: Matki osobliwie serce sobie karesowoi traba, may przed, ze iako niewie
 sie, przedy gwarancją twoią da się zniawolić, cesi potom ze Matka tak
 twoicy rzec swej: gdyby na przyklad był przeciwny, przekompromowal moze

6: Szeli wita innych jest konkurentow, postpowowai nie trada, czy roz
 wai czy nierowni tobie, ale przyznanie unizomowai y roztropną przynick
 do Dany Indifferency utrzymowai ich od ofarow lub poradyzobow staly
 wszelkimi zaś sposobami, najczelniejzym się woczyzaiach między niemi po
 hazai; lubo to zaś rzec prawdziwa, ze kiedy widzi się wprost, nim się ty sta
 rai zaszniez, wielu pierwszych konkurentow, iż było być przynajmniej
 przeciw dykbręzy; stwiaz się odrywai przyznanie, z sekretną niczkie, oraz to
 samo pierwszych postpozycy; lacz ze tery nie wiez, czy z nich ktory utrzy
 wai się moze, nie zawadzi zdaleka, iakom wyzcy namienit, z Rodziami się Dany

poznawai, y nato rychowai oboliwowni przez twoię Sąd. feryny, y żeby
cię albo do Domu swego prawił, albo przez innych o tym namienili, przez
wobyci ni by prawa, y przy innych konkurrentach starania się o przyjaźń
nabył; może także tak przynajmniej zabolira dęgi sekretary dawca,
lub dyspozycyę w tobie taką pokazywał, że nie wazył się wera Rodzi-
wuu, Dany, lu temu, lub awemu konkurrentowi rozrywać, atoli; gdyby
tamten swoich poprostat zamysłu, że ty niewdziemną masz Intencyę,
probował wczere, wczere do ustug ich chęci swoje. Tym albowiem sposo-
dem, roznie y rozno, manierą zary tym musiał decie, czyby cię akceptowano,
czyli się stamtęch history utrzymać może. Atakym gdybyś potęch ho haed
bierci daley zarost, ni byś prawie prosie. wozwień y dobre udzemu nie
zgrzeszył, lecz to inna kwestya, kiedy wstanie konkurrencya; nie dyskretnie hile
lu się innych widze; icelni dajmy to, dla zepucia tobie tytko lub innemu
kwesty, inni też z prawdziwy dla siebie Intency; iakiby zarywał sposo-
bow, aby się przy skutku Intency; swoich utrzymać. Spozob rozprawy;
rzy. Szeli's rozmylenie, według sumnienia, y wazę w przed wyrozumiancy
Bozka, oty starać się zarost przyjaźń y statownie jej sobie zarysz;
bądź tytko w przedwiewzięciu twoim poddanym Bogu, wiernym wstęch
nabozestwost, wiekay się wczere do niego, przy tym ludzkich ile stward;
wnota pozwoli zarywaj sposobow, wiekay oni że się nigdy nieomylił; al-
bo gdyby cię iako nigdy nieowięte w Bogu dyspozycy; w obidancay zdu-
dził miano przyjaźni, ciępliwie wozę Łana Boga y oncznie przyjaźni, bez

uwzalkub

wszelkich na tego halumny di. uznasz wkrótce, wiekże dla siebie wrog
wie.

III

Imne sposoby, które tu przywiodę, jeżeli bez naruszenia sumienia będą być
mogły, na nie zezwalam, jeżeli nie? niechaj tykko ci i tuż, abyś ich dla
własiej od tego stęgo wiedział ostrznowi.

1. Wtahię porze doiechaję każdego z osobna kawalera z który ty wady, y
tak wyhuję okolicznowi, żeby się z nią znacnie kilka razy wydat, y żeby ta
porze powiadnie na przykłađ osoby lepiej u Rodziow y Dany odmalowana
byta.

2. Lubięz holwisk porow, adaję porze powiadnie osoby u Dany y Rodzi
ow, ze ten y ow tam y tam się starat, tak opowit di: dla tego go nicoko
ieptowano.

3. Których postozego, ze tykko tobie są na przeszkodzie, staraj się aby Sta
ye, porony tego z Ewriha, Intenye były Rodziow od tego innego a nie
płomnego wiadome.

4. Między nami dyffiderye, oszoc humory wiec y dotąd ich między sobą
nura, ze ieden drugiemu psuige, zaden się z nich utrzymat nie może.

5. Licnym z nich zmyśloną zabieraję przyiech, ustawicznie ich w omy
owobliwego poszeptaję; albo też iednemu odpowiadaję, ze temu, ktorago
oni ciho nie nawidzą, nieomylnie Dama deklarowana, y umięc owego,
w potwierdzajęce to wprowadzaję okolicznowi, porony; zarym iedno/iakow
spiera w wyzko lepiej malował umie:/ zlada protekta porowa konkurro
wji, też z abugim y traciem di: czyjaję

6. Staraj się, żeby innym rousne, albo wyzszę wiekšej utarowei Dany
wynagrodzali, nastroczali; luboby niekulturalnie dla nich były podobne, by/iak
tam

tam

Łam raz przynajmniej wiadomości, a przez to u tej Damy, Rodricow, jego
niestatutowości, jakieś adwary malia, albo też zmyślają dla nich wstawnym
miejscu pochwały, lub też ich dla tamtej partyi o tymże, niży sekretu
prywiżzanie. Wtawnie tacy wyrażają swego naturę, o jakim dawnych wie
kow wspomina Dama. On twym przeszedła Integrym, a ty gdzie możesz
wzajem również jego traktaty Chrocin: wiegda: Rozmowy. List. w list. Eo

~~dy przy~~

7. Zmyślają przed nimi porownie faterywe wrym, Dany lub Rodricow
gust, upodobanie, a talia, których Rodricie drwinie nie lubią, iak to ma
pryhlata aby wszystkie im powiadczai, padehlowai, ustawienie ma
skahinai, zawrze. wesołym była ci; gdy to praktykował u siebie, a Rod
dnie przez rozrozumie, onanier, zadney w sobie z tego nie pokaruią przykroci,
przez częste powtorenie obrydliwami się wrystkim stanę.

8. Kieśdy ekstrawdynarynie się inni z Damą zabawiać lubią, ty na ten czas
Rodricow uieśky, rehgrięzi rozumnie pilnuj, y tak do tego ryhuy
obolierowci, żeby inni postzecha nie mogli; co ty przez to zamyślasz. a da
ma za ste ci nie miata, se od niej częste stromisz.

9. Sorni namowia sobie iakiego gdnego hawalera, któryby fortung ho
norem wrystkich gavit, se do Domu tego z yfarkich pretextow częste
ziewdzał będzie, y Rodricow rozumną Indifferencyę, y Damę utroy
onywai, tych zaś cerywista, o skutku zamyślu swoich rozparę mory,
ar za respekt tamtemu Domowi padehlowai. Tym czasem ten panie
przez Instancyę, perusarzy, grierowci, swego przyiaciela przy deklaracy

dobrze.

dobre u fundus.

ctO: Sereliby do tego przywle, żeby uę hłony na pojedynch wyrzuwat, na-
prowd, ze to zgrochem iest, y berygalshim podobne adrefrom; powtwore abył
sobie wene surriemey Damy y oszumnych uigt Rodziow, rostro prie-
ga unihay, ztego na przyhtad protestu, abył niedy shonorowat zosoby swo-
iey iakę niewyregulowę awanturę domu y stawy tego Lanstwa; albo
Damię gdyby się w niewyregulowego mianowicie tamtemu trafie mo-
gło, nie dat do ztego skazyi. Atym czasem do pobliskiego adie-
chci przyiaciela, y stamtąd swoje Integry lub utrzymywai lub awan-
sowai.

ctt: Sereli ci się trafi, osobliwie z Matką, partykularniey mowię,
zwyszehę submissyę y wczecowię, ztym się odwiadcay; ze lubo cztym
wreem workę iey hochasz; prosze mnie nie censurowat, ze tak rzetelny
radze termin; iednakże, ze swoim hochaniem zedną miarę, do wiekide-
go iey wygwia ee; przewhadzai niechasz. Dziwnie to Matki wene
konuinkowai powisno.

Naustatek remedium godziwe y chwalebne uiepliwia az do koi, ca-
ialkiego, staternowsi; iereliby uę ta mineta partyja, y u Damy y u iey
Rodziow, y u innych Dam y iih Rodziow, krewnych, więszery był
tym samym dawk miast; czym się stawny ow hochwert Rzym-
ski, nad innych dystynguwowai ueryt

Hoc mihi perpetuum jus est: quod volui amare,

Ne cito desisto, nec temere incipio (C. 10)

Bywają y tacy, co y na wezwanie swęj Damię są tego innego wydany
afektu; y tak swoię z honorem homię przyiaci, a wnet i'cnie są
słisze odbierają mięszce, z powrzechnym u wry stich dla swoię
gziernowi Dankiem. Inatem y jednego takiego, ktory widze wypr
szego wfortunie nad siebie konkurrenta, lecz w prymiotach od siebie
dusz ni'szego, a widze Rodzicow tam skłonnisze sene, ta i'cnie
Integry w sekretnej się dla nich trzymat Indifferency; Damię się
tylko podobai i'cnie starat, ze dobrze przenikniet, iż ow dla sta
lowi y wewnętrznych parazytów dlugo żyć nie miat, a Damię: po
desztym i'cynakiem będq:; całą fortunę zapisywat. Takż on uwok
y niedziel kilka stym się poragnat swiatem, a wdowka tak młoda
y zowym wnioškien, y pierwszego Męza fortunę pierwszemu się
konkurrentowi, bez wszelkiej dostata trudności.

Uwaga Dwunasta.

Extraordinaryne staranię, iak się ma rozumieć, iak i'cnie trudne,
iaki do niego mogą być sposoby.

I Extraordinaryne dożywotnie przyiaci starania wtych okolicno
siach swęj natury okrylenie poharuię. I. liczy staracie y pię kna
go Jonienia, lecz stęzący; starai się myśli o corkę, wnuczkę lub sie
strzenie Cesarstwa swęgo. na przyklad marozatek, homiwar, schwa
tanz dworu; Plenipotenti de: II: liczy nie stęzący wprawdzie, ale
nie mogący nałoy chęzo w zgodności, fortunę, urodzenie, xacności de: III: liczy

dy wprawdzie mający swoją fortunę, lecz niebardzo dystyngowanego Sienię
y Dama stara się myśli, a Dama y Bogata y wielkich honorów, zasławy,

II

Wszak trzech przykładowo wolno sobie różne formować propozycje.
Takie starania się rodzić, lubo się nie tylko wadzyli kraciaki, ale nawet y
naszey oczyszczenie trafić, y z dawna często się trafiali, przecież kto ich tru-
dności głęboko zwazy, kto przeniknie popopolicie panuicy teras gust, lekko
się zemną na jedno niezgodzi zdanie, że takie przy padki, samemu ty kłó/ po-
budaku mówiący/ stopem przypisai natury serce, y zrodzycy się: według
przydzwia dawnego/ wcaepka kawalerow fortunie. Do tego, miastkię,
iz Polni, Polnięsi, naturalnie przez postawienie work, proporzycielu
go godności swicy lub wyższego pragnę, scięcia, zda mi się zraz tro-
cho nieprawiedliwa, gdy kto przez swoje, serca Dama omonienia, do tego,
Podziow dobro swoje kochających celu, drogę tamie, lub niepomysłnych
skazyę dać konsekwencyi. Cytatem w pewney Franuskiej Nigze (66)
taki przypadek Podziow pewni, iedyną mając corcię, przy wielkiej
fortunie, y wspanilych jej wlasnościach, tak iż słiznie edukowali, że w
roku szesnastym, po franusku, po wlietku niemiecku, nie tylko mówię,
ale y przednie wierze w tych igy koch komponowai umiata, do tego
Filozofy, Chystrig, Architekwy, grał, tanowai eli wprawniey pra-
wie doskonalsci. Tym czasem, że iż zmiłdwi niepomiarowany cięci
mianowicie, y zkrzydł, nawet często krosi żony swoy, a Matki jej powagi,
bardzo przewozno, y w wielkiej chwał swobodzie, trafił się, że się w Schwed
Larsu Opa swego, cztaku wcale nie o takiej niemyślęym fortunie zachodzą,

iz grzesny y porozny byt kawaler, y iey sie jako wice Ranskiej skromno-
was umiast. Ta tedy Panienka, list mu raz dyktowata, niby do iakiego
kawalera, wymawiajac mu, ze sie nie znat na swym sercu, y ze nad to ufortun-
ney przykhanie przyiazni gowonym sie pokazywat. Czpli tego Sekretarza
ow nierozumiast, czpli tez w sobie tait, nie wsiety pom niewmianiat. Ale mi-
nied dni kilka, kiedy pieverona owa Dama, kartuszki wter wpu napisana
na iego smute sto lich: iczeli miog upazarsz fortunop, a do kusicy unaszew
kandydyji, wiedz atym, ze mi Dwi rownym wrysthe wrynie potrofi. Tak
pomyslon Sekretarz Debrawszy deklaracye, nie zaniedbat, rozko ty wazego
ku sobie lepiej widli wozca. Oici gdy te potrzeczt Intygi, zycac
sobie iq zgodnym iakim postanowie kawalerom: iakub ona niemiaromier-
ta, lecz pysznym kadego przenowita okrem: w dobry sposob tak raz
z Sekretarzem swoim ubrzyt; ze dawrzy mu dwa tyzisce czerwonych
zlotych, wrekom pensje odstania ofiarowany sobie party; strzymat na
nim tatury D Dworu swego Adiard; Lesko co ten smil kilka diechat
kiedy Emilio: takie Author tej ziazki owej daie Smie Damie: / wiezko
w padory maligne, smiertelne zalegta Dze, sekretarza Sonia ziczekim
agsta wspominaicze westkniem. Doradzisz y sie zony y przyiazniot
budny Oici, postat po owego Sekretarza; szyniwie wice, przez wredie
Kizy na wrysthe pozwoli obicuywat, Sekretarz tez ow u Dzehady
ustawicznie kperac, za woiie adstypetwo prepraszat; lecz raz niepomian
kawara tak outro raniona mi Dwi, zadony na chliw, onog nieprzyppuszczaicze

recepty, tak sliżne wciemny grob, za dni hitka zagrofta stworzenie,
y Dom Rodziow, krewnych, y kochanka swoga serce, ostatnim napet
niuszry zalem.

III

To tedy za fundament szuuszry tararniyszry materji, do sposobow
pryszty puc.

A Pierwsze tedy moie zdanie y uwaga, ze, ktoby sie chiat oad stan y
fortuny swioicy proporyz y stanowic, czija tak uspaniala chci opanowa-
ta serce, aby sie zaraz ze szot wyzredzry, nie zaturzajc przy Industry,
wszelkiemi sposobami, czyli wwoy sku, czyli u wielkich Dworow, naprzy
ktad Senatorskich, Hetmanskich krolawskich de: starat o honor, re-
putacyz, renomę: zeby uspaniatym sercem dla tego kencia Dstrykt
wie d proznowania, miethowii, ale ostatniemi prawia wiami Smieus
ie, zpospolitego wyjat, podwyzrzyt rangy; przez swoie zaslugi Domow
dawnych starozytnych zaszytom, rownai sie uilawat. A tak dopiero
moze miie mysl taka swioicy skutek nadziei.

2: Reprezentacyz rzecz wstępy, powinne bydz ostrozne, subtelne, uszytkie
u padziwienie, estymacyz de: uprawiaicyz.

3: Naybardziej sie to u wdow powodzi, albo gdeis Rodzie niepomi arko
wanie corki swioie hochajz; ezatym iako graczonym wsabliwie y wrodziwym
kawalerom, tatuszy Dany serce, niz starych pozyskal Rodziow, naybar-
dziej sie o qualtowny Dany respekt wszelkiemi stawa sposobami, trzeb
oholicnowei czasu, miysca, owed, przerownie upatruicyz.

4: Wdowski bardzo stare hu goryiazoni zmiawat; przy zapisanym sobie de:
zywociu y fortuny przy sposobie, a po przedbiy iey smierci: iezeli sie tyk

tak

tak trafi: i tawo y młodo godney, zawnę dei rozyskał Dany.

5: Kto ry o tym zasnyślaj, zamczasu wysytki hawalerow, ktorzy mogą byda do tej Dany proporyjonalni, zroznych matextow, obliczenow, dyskradytowai, addalec się staraić, albo też zniewoliny sobie moino Dany a Rodricow potomu nieuridżaj, wymogaj to na nicy, ze za zadnego nie poychdij, chyba za takiego staraj, albo stabej, na zdrowie hawalera, ktorogo zycia nie stęgo hanklery; czechai trzeba, toz dopiero w dowość tawoicy sobia pozyskaic.

6: Smi honierznie się tak potrzebni wafienyalonych Interofsal Domozi wu temu uwynti umicia, ze się ich Rodricow Dany, obracić biaz y ich na przyktyd przeszkud, lub wydania sekretow dei unihajaj, albo mu woty dei muszaj, albo rownie godną obmyslić partyę.

7: Panow wielkich, mozných, affekt, powag mairnych, respekta sobie, gotchaj wyidnaci, wintroyi, chociarby y niebardzo chegcych zjadka wyizgnaj, wielom pomozd.

8: Krowną Domozi tego, ktoraby naywiczey a Rodricow Dany wazy moga, sobie wszetkimi skaresowai sposobami, sposob ad wiele sergeliu do wiadczony.

9: Szeli Rodricow tej Dany, Syna, Synowca, lub krownego swego, ziatek, cheg takze Dany postansuic; honierznie się taw staraić przez Panow sobie spryiaiczych, Pryiaicw aby to grawie wtasnie, przyjny palnicy, na ich zawistę kooperacyi, przez co takze moino zamysly swieć promowuic umicia.

10: Szeli kolligatow swich mair bagatych lub zawných, lub takih na

ktorychby wielu interesa zawisli, staraia, wic przez nich, albo tez przez ich
Intenty, porowazy, sztuki, albo tez przez ich covek z kollegatem Rodziow
Damy ztazaniem, swie lu skuthowi zblizai Intenta.

Act. Naswtatek serce Rodziow, o panuwal Imprefory, wielkoy zciebie, rze-
li ci tak pomagaj nadziei, pomoy ci: statkiem, rozumny, drowow uprowy
wozic ci: utawnie sobie znieuolii, opanuwal, a iak wokolwiek zwiebic dotego
pokazaj ta twosci, wrystke miel pogotowiu, aby w punkcie, Jyby morna, De-
klamacy, xargery, slubu ci: dotrze.

N. Te sposoby prawie wszystkie z podobnych w tym punkcie w historyach, Mat-
zenatu, kontraktow, formowan; ktorych tu wylicza, y dla bratowci niabec,
y abym zostawit do swiadczenia prawdy ciekawosc do szukania (wartow-
nia roznych historii, dzieiow; Itym wrysthem, tacy, lubo on, przytled z
Rodziow wrodzenia, fortany seryp temi bysi, z swieik idoch za stuz Indu-
stynji, przymiostow chwalebnych, prac, bysi bardzo znameniei y upierwszaj
z pierwszemi familiami wchodzacy dystynkcy. A przez to znarone wic tak
tak zaenych Mzow fortuna przymawiai z dacie podobnych kawaleromny
sli, aby dawny pokoy hawiom, ptd bym y nie przytynnym ochotom, bony
dkiemu poznawaniu, starali wic y inste swieic wozycie dystyngowaw,
y oczyste zachycie Inie.

V. Tu juz prazy moicy tak lichy Hladaj konies, z tym wic raz y powtare
zwerca swiadczam, ze iezelby ce w xiz zesse tej tego obrazie lub zgonzyc
miat, niek tak o mnie dyshrotic rozumiei rany, ic daleko inoy, od tej
pizania miatem Intenty; iezeli ktore, moicy, przy stoyne, moicy podobne
znajdzia wic sposoby, myslci, reflexy; toby niek tak trzymo, ze nie do prac
ktychawania ich, ale do widzenia tytko sererego przypominatem; y ze sic w

innych kiegach, lubo rozgłoszone, gorąc znajdzie; ze ja pod cyrtiel, ka-
zatego proporcya, gdnosci wziac niemogę wpiwaniu; lecz iereli homuzdra
sięciu refleksji, iedna de gustu gorypadnie, do sergicia postury, dosyć sobe
czego będe miał powinowac.

Konkluzya.

Dajya miłosci wyrostkim urodzona. Nie sergliwośćci iey niektore. Przeciu
tym pewne sposoby

I

W dnych serc wgdziwe niekry powai luby:
Pierwzych przyklad Roszczuow, brony bardzo stary.
I natura ten zwiazek, tak sprawi ta luby:
Ze mlodym mianowicie, nudno zyc bez pary.

II

Mow co chcez! na hobitki, rze zwy kawalere;
Mowia przeciu mgwryznom, tez, niektore Damy;
Przeciu sie częciy taki do matczinstwa bierze:
I co stan ten gani; swataiq sie samy.

III

Ten, ktorem zyciem krytym, wyrara Ariosta,
Cwie sie bydz cztwiekiem, wszedy za klaury;
Bo, lubo Bog sergubnicy, tego tak powata;
Lowrzebnie rozgadrony niemieni natury.

IV

Tae to iest chęwzyiqych zasklepiona Duszy;
Dla ktorey y zwierzętom osobnosć niemita,
Która drię, zaiadwsi, wsercach miętko lowry,

S zlasow lud w wzajemna, i potawnosé spogredita

V

Lece, lubo ta paszysa, w wyszthim przyrodzona?

Mata rzec! tak pieszczona, namigtnosé rozdwarani:
Tak się wice nie idnemu ciężko z przybrny zono,
Ze dnij; nowy dla takiej przeblina przyzani.

VI

Dobed wiadoma: sercep czestowy, wossey się humor sili,
I przywstych zysk awocow ukwiatach wije tawnie;
Niechco ciężo przeciwnoy zewary ostroś chwili,
Wszystha fruktow nadzicia zonięthim lwiciewom spadnie.

VII

Twe hoortawne starania? y nishie uhalony
Dla Rodzicow! karesy, dla siostri ich y Braci!
W nowym zyciu przyjaciel obiwnie uprzykhorony:
Nieszgodę y ostremi wykwiostami ptaci.

VIII

Przedtym co się za tobę, Dziewka ze nie wsciekta,
Teraz gdy na cię pogrypi, mowis, ze umiora:
Lulwo co drieb samego nieporuszy niekta;
Liesci! catuy! piastuy! Sędra przecię y Megiera.

IX

Przedtym cię stan subtelny y blawer osu szłyty
Kontentowaty y tu any wnięyste bielięta:
Teraz ze sta ze zadney wnię nie widzię z maty?
Szpatna pighnosci y sama miłdś ci obryęta

X

Jeźli chcesz z siebie się czegoś nauczyć,
Nieszczęśliwie się lub z siebie nikomu nie radź;
Niekłóć się w tym samym świecie sercem rozdziałem;
Złota jest! kto swe na innej stronie widzi wadze.

XI

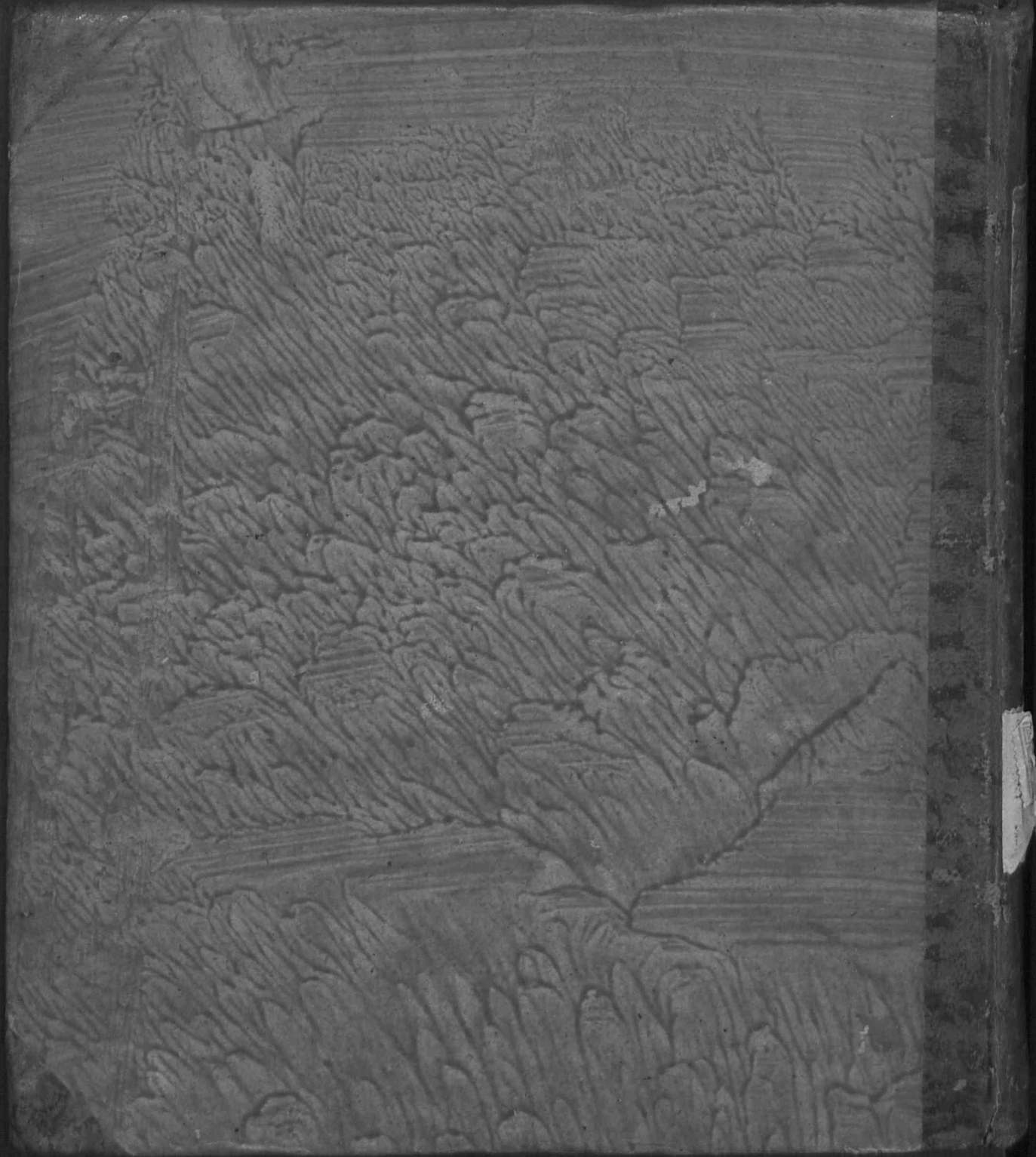
Kogo wolać i kochać, a nie kochać siebie,
Uwaga, pociągaj na stronę Zakonnika;
Nieszczęśliwy! gdy to życie, jak zarot, tak kocha,
Bogu sfa, y wszelkiej proźności unika.

XII

Kto zaś w przyjazne słuby z Boga chce woli,
Cnoty, statku, sumienia, y praw Bożych strzeż;
Temu Bóg przyjaciela gwałtownego pozwoli,
Iż się sergownie w polnej sędzi między ywierze.

KONIEC

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.